

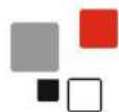

***Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa
na lata 2021–2030***

Aktualizacja, Listopad 2024

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Kolbuszowej**

Jan Fryc

INICJATYWAŁOKALNA.PL
SP. Z O.O.

Opracowano przy współpracy Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej,
władz samorządowych, mieszkańców i innych interesariuszy

InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.
ul. Sienkiewicza 78, piętro IV, 25-501 Kielce
tel. 41 3430124 lub 507 048 678
www.inicjatywalokalna.eu

Spis treści

Wstęp	4
Część wprowadzająca	7
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju	7
1.2. Metodologia prac nad Strategią	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	10
2.1. Syntetyczna diagnoza obszaru realizacji strategii, kluczowe uwarunkowania gospodarcze, społeczne i przestrzenno-środowiskowe Gminy Kolbuszowa.....	11
2.2. Sieć komunikacyjna i transport	21
2.3. Analiza SWOT.....	27
2.4. Wnioski z diagnozy	29
2.5. Drzewo problemów.....	33
2.6. Drzewo celów	34
3. Część programowa	35
3.1. Wizja, misja, cele.....	35
3.2. Plan operacyjny rozwoju.....	37
3.2.1. Projekty strategiczne	53
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania.....	67
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu	77
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju.....	95
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	96
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.....	113
4.2.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne.....	113
4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano	123
5. System realizacji Strategii Rozwoju.....	128
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	128
5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia	132
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju.....	143
5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	144
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów	147
6.1. Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa.....	147
6.1.1. Aktualizacja dokumentu – podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania przez Zarząd Województwa.....	149
6.2. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna	151
6.2.1. Aktualizacja Strategii – mechanizmy włączenia mieszkańców w proces realizacji i oceny aktualizacji Strategii – partycypacja społeczna	154
6.3. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko.....	155
Spis schematów	158
Spis tabel	158
Spis załączników	159

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy w rozumieniu *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.). Aktualizację niniejszego dokumentu opracowano na podstawie art. 10f ust. 5 ww. ustawy. W dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii (krajowej, wojewódzkiej, gminnej i ewentualnie ponadlokalnej, sporządzanej dla grupy sąsiadujących lub powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin).

Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym. Dzięki tym zmianom strategia rozwoju gminy, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie, zyskała podstawę prawną (ustawa o samorządzie gminnym), która określa też konkretny zakres i procedurę sporządzania strategii.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Instrumenty Terytorialne) i powinna zawierać następujące elementy:

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Gminy Kolbuszowa);
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa*, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie *Diagnozy* określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały,

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wspierania Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizyjowej.

które należy wykorzystać do rozwoju gminy (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano obszary strategicznej interwencji zarówno zewnętrzne (ponadlokalne), jak i wewnątrz gminy;

- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz działania ogólne, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar całej Gminy Kolbuszowa, zlokalizowanej w województwie podkarpackim. W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa* przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Gminy Kolbuszowa. Oprócz celów, kierunków działań i zadań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6 *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów*.

Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary,

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

W związku ze zmieniającą się sytuacją geopolityczną, zasadami wdrażania funduszy Unii Europejskiej 2021–2027 oraz polityki rozwoju regionalnego w lipcu 2024 r. Rada Miejska w Kolbuszowej podjęła stosowną uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027* oraz określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii, w tym trybu konsultacji, a w grudniu 2024 uchwałę o jej przyjęciu w poniższej treści.

Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i operacyjne, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Określono również kierunki działań, które będą służyć realizacji założonych celów. W ramach kierunków działań przedstawiono konkretne działania, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwił partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy).

Do tej pory strategię gminy były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecna Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?“, „co chcemy osiągnąć?“ oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?“. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii rozpoczęto w III kwartale 2021 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem Strategii opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej oraz Rady Miejskiej;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami.

Podstawą założeń Strategii jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. Strategia powstała w oparciu o Diagnozę, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii oraz aktualizacji dokumentu, należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie i Strategii;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;

- wnioski zebrane na podstawie przekazanych przez podmioty fizyczne projektowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z art. 10a ust. 1 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.): „Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”. W związku z powyższym na cele niniejszej Strategii opracowany został dokument pn. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa*. W Strategii zawarto jedynie syntezę – wnioski z diagnozy, zgodnie z art. 10e ust. 3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.). Poniżej zaprezentowano wyciąg wybranych, najważniejszych informacji z Diagnozy.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Gminy Kolbuszowa oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. Podczas tworzenia aktualizacji *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa* odniesiono się do danych z lat 2018–2022. Przy niektórych wskaźnikach odniesiono się również do danych z 2023 r. (w przypadku, gdy były już dostępne dane z GUS).

Uwarunkowania wynikające z położenia

Gmina Kolbuszowa położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie kolbuszowskim i jest gminą miejsko-wiejską. Powierzchnia gminy wynosi 171 km², w 2023 roku zamieszkiwało ją 24 208 osób. W skład gminy wchodzi jedno miasto i 14 sołectw, a jej siedziba znajduje się w Mieście Kolbuszowa. Gmina Kolbuszowa graniczy: od wschodu z Gminą Głogów Małopolski i Gminą Świlcza (powiat rzeszowski), od południa z Gminą Sędziszów Małopolski (powiat ropczycko-sędziszowski), od zachodu z Gminą Niwiska (powiat kolbuszowski), a od północy z gminami: Cmolas, Dzikowiec oraz Raniżów (powiat kolbuszowski).

Gmina stanowi dobry punkt komunikacyjny. Położona jest na przecięciu szlaków komunikacyjnych:

- droga krajowa nr 9 Radom–Rzeszów;
- droga wojewódzka nr 875 Mielec–Kolbuszowa–Leżajsk;
- droga wojewódzka nr 987 Kolbuszowa–Sędziszów Małopolski.

Miasto Kolbuszowa (8 495 mieszkańców) jest miastem należącym do grupy miast małych – liczących od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców. Przy północnej granicy powiatu leży miasto o podobnej wielkości – Nowa Dęba (ok. 10 tys. mieszkańców). W bliskim otoczeniu gminy znajduje się stolica województwa Rzeszów – miasto duże, liczące ponad 190 tys. mieszkańców oraz grupa miast średniej wielkości, liczących od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców: Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Mielec i Dębica. Odległość drogowa Kolbuszowej od stolicy województwa Rzeszowa wynosi 32 km, podobna, niewielka odległość drogowa dzieli Kolbuszową od innych miast, stolic sąsiednich powiatów: 48 km do Stalowej Woli, 43

km do Tarnobrzegu i zaledwie 26 km do najbliższej położonego Mielca. W efekcie czas dojazdów samochodem osobowym do tych ośrodków wynosi od 30 do 45 min.

2.1. Syntetyczna diagnoza obszaru realizacji strategii, kluczowe uwarunkowania gospodarcze, społeczne i przestrzenno-środowiskowe Gminy Kolbuszowa

OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia:

- ❖ Liczba ludności w gminie w 2023 r. wynosiła 24 208. W okresie 2018–2023 odnotowano spadek liczby mieszkańców o 2,62%. Prognoza demograficzna do 2030 r. jest niekorzystna – szacuje się spadek liczby mieszkańców w stosunku do 2023 r. o ok. 2,4%. Liczba mieszkańców gminy w 2030 r. prawdopodobnie będzie wynosić poniżej 24 tys.
- ❖ W 2023 r. w strukturze wiekowej mieszkańców zauważa się spadek udziału *liczby ludności w wieku produkcyjnym* (63,9%) – o 2,9%. w stosunku do 2018 r. W tym samym czasie odnotowano wzrost udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (14,6%) – o 0,5% oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (21,4%) – o 2,4%.
- ❖ *Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej* stopniowo wzrasta – w 2018 r. wynosił 15,8%, a w 2023 r. odsetek ten wynosił już 18,1%. Podobną tendencję wzrostową zauważa się w województwie podkarpackim i Polsce – udział ludności w wieku 65 lat i więcej osiągnął w 2018 r. odpowiednio 16,4% i 17,5% a w 2023 r. wynosił odpowiednio 19,0% i 20,1%.
- ❖ Wskaźnik *przyrostu naturalnego na 1 000 ludności* w 2018 roku na terenie Gminy Kolbuszowa osiągnął najwyższą wartość i wynosił 2,30, natomiast w 2023 r. osiągnął wartość ujemną: -1,61. Wartość wskaźnika dla gminy jest jednak korzystniejsza niż wartości dla województwa (-2,33) i dla kraju (-3,62).
- ❖ *Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 osób* w 2023 r. wynosiło: -2,55, co stanowi wartość niższą od wartości średniej dla województwa (-1,12) i Polski (0,18).
- ❖ Wartość wskaźnika *pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 000 mieszkańców* wzrosła w 2022 r. (59) w stosunku do wartości z 2018 r. (33) i w 2022 r. była wyższa niż w województwie podkarpackim (58) i Polsce (53).

Kapitał społeczny i polityka społeczna:

- ❖ *Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* wzrosła z 32 w 2018 r. do 41 w 2023 r. W odniesieniu do średniej województwa podkarpackiego (44) i Polski (46) Gmina Kolbuszowa wypada gorzej.
- ❖ Gmina Kolbuszowa corocznie realizuje Program współpracy z organizacjami pozarządowymi, który w 2023 r. zakładał współpracę z organizacjami pozarządowymi poprzez wykorzystanie aktywności społecznej w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Kolbuszowa oraz zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów.
- ❖ Gmina Kolbuszowa w 2023 roku udzieliła 37 dotacji dla organizacji pozarządowych. Najwięcej środków finansowych tj. 726 595,05 złotych zostało przyznanych na

realizację zadań związanych z pomocą społeczną, w tym pomocą rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz na wyrównywania szans tych rodzin i osób. W tym samym roku Gmina Kolbuszowa m.in. udzieliła organizacjom pozarządowym dotacji związanych z upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu na łączną kwotę 562 800,00 zł, a także dotacji związanych z działalnością na rzecz ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Organizacje pozarządowe wykorzystały łącznie 1 491 395,05 zł.

- ❖ Wartość wskaźnika *liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców* w analizowanych latach 2018–2022 stale malała, co jest zjawiskiem pozytywnym.
- ❖ W latach 2018–2022 *liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców* zmniejszyła się o 18 osób. Od 2018 r. do 2022 r. liczba ta systematycznie malała. Wartość wskaźnika dla Gminy Kolbuszowa w 2022 r. (18) na tle województwa podkarpackiego (19) prezentuje się nieco gorzej, natomiast korzystniej w porównaniu do średniej dla Polski (15).
- ❖ Według danych GUS w 2023 r. w Gminie Kolbuszowa funkcjonowały 24 przychodnie. Opiekę zdrowotną w gminie głównie zapewnia Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kolbuszowej. Pozostałe usługi medyczne kierowane są do pobliskich, większych ośrodków miejskich.

Edukacja:

- ❖ *Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową* dla Gminy Kolbuszowa wyniósł w 2022 roku 15,9%, podczas gdy średnia w Polsce to 18,0%, zaś średnia dla województwa podkarpackiego 16,4%. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w Mieście Kolbuszowa wynosi 53%.
- ❖ Wskaźnik *liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat* nieznacznie zmalał w latach 2018–2022 w Gminie Kolbuszowa. W 2022 r. na tle województwa podkarpackiego (896) oraz Polski (927), Gmina Kolbuszowa wypadła bardzo dobrze z wynikiem 979 dzieci.
- ❖ *Współczynnik skolaryzacji netto* w 2022 r. w Gminie Kolbuszowa (91,2%) był niższy niż w Polsce (94,7%) oraz niewiele wyższy niż w województwie podkarpackim (90,0%).
- ❖ Według danych GUS w 2022 r. w Gminie Kolbuszowa funkcjonowało 12 szkół podstawowych i 20 placówek wychowania przedszkolnego. Poza szkołami podstawowymi na terenie Gminy Kolbuszowa zlokalizowane są szkoły ponadpodstawowe tj.: Liceum Ogólnokształcące im. Janka Bytnara w Kolbuszowej, Zespół Szkół Agrotechniczno-Ekonomicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Weryni, Zespół Szkół Technicznych im. Bohaterów Września 1939 r. w Kolbuszowej oraz Centrum Kształcenia Praktycznego w Kolbuszowej. Ofertę edukacyjną uzupełniają szkoły muzyczne: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Kolbuszowej oraz Zespół Szkół Specjalnych w Kolbuszowej Dolnej. Ponadto w gminie funkcjonuje szkoła policealna: Mielecka Szkoła Biznesu – Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych w Kolbuszowej.
- ❖ Wyniki egzaminu ósmoklasisty dla rocznika nauki szkolnej 2022/2023 pokazują, że uczniowie szkół znajdujących się w Gminie Kolbuszowa osiągnęli najlepszy wynik

z egzaminu z języka angielskiego (66,5%). W porównaniu do średniej dla województwa podkarpackiego, uczniowie z Gminy Kolbuszowa lepsze lub takie same wyniki osiągnęli z języka angielskiego i matematyki, nieco słabiej wypadł egzamin z języka polskiego.

Kluczowe wnioski i rekomendacje w obszarze społecznym:

Według *Prognozy ludności gmin na lata 2022–2060* opracowanej przez GUS, liczba ludności w gminie w 2030 r. spadnie do poziomu 23 620 osób, a w 2060 r. spadnie do poziomu 19 989 osób. Do 2060 r. będzie to spadek o około 4 tys. osób. Jak wynika z danych GUS, gminę charakteryzuje starzejące się społeczeństwo. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do 2060 r. także zmaleje, natomiast odwrotna sytuacja będzie biorąc pod uwagę liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym, która zwiększy się. Sytuacja ta jest spowodowana odpływem młodych ludzi, którzy wyjeżdżają do większych miast, dających lepsze warunki zarobkowe. Ważnym wyzwaniem dla samorządu będzie rozszerzenie oferty szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania go do lokalnego rynku pracy. Działania takie przyczynią się do zatrzymania ludzi młodych.

Efektom migracji młodych ludzi jest stopniowe „starzenie się” społeczeństwa. Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie większej dostępności usług medycznych oraz stworzenie warunków umożliwiających aktywny udział tej grupy wiekowej w życiu społecznym.

W dniach 06–26.09.2021 r. przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki wskazują, że jednym z najważniejszych efektów, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy Kolbuszowa – według mieszkańców – jest zwiększenie dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej (odpowiedź wskazana przez 54% ankietowanych). Dostępność usług dla mieszkańców gminy oceniana jest przez większość ankietowanych „dostatecznie” i „dobrze”. Gmina Kolbuszowa odpowiadając na potrzeby zmieniających się wyzwań w zakresie kontaktów i komunikacji powinna podejmować działania mające na celu usprawnienie tych usług poprzez rozszerzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych, zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu, a także zapewnienie możliwości edukowania mieszkańców w zakresie e-usług i cyberbezpieczeństwa.

Oprócz danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, do analizy potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Kolbuszowa wykorzystano Monitor Rozwoju Lokalnego, narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich. W porównaniu do swojej grupy porównawczej (169 gmin miejsko-wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej) wskaźnik rozwoju w sferze społecznej był w latach 2018–2022 w Gminie Kolbuszowa na poziomie dodatnim i wartość ta nieznacznie się zmniejszyła na przełomie badanych lat, co świadczy o korzystnej sytuacji gminy w sferze społecznej na tle gmin z grupy porównawczej.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru społecznego Gminy Kolbuszowa na najbliższe lata to:

- Zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobku i przedszkolu.
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej.
- Zwiększenie atrakcyjności zatrudnienia i dostosowanie oferty szkół do lokalnego rynku.
- Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Rozwój usług cyfrowych oraz e-administracji.

- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Tworzenie atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego.
- Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej.
- Zwiększenie jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej.
- Tworzenie warunków zapewniających dobrą jakość życia społeczności lokalnej.
- Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego.
- Stworzenie oferty kompleksowych usług dla osób starszych, w tym niesamodzielnych, ukierunkowanych na wydłużenie czasu aktywności społecznej.
- Wspieranie i promocja inicjatyw seniorskich.

OBSZAR GOSPODARCZY

Gospodarka i rynek pracy:

- ❖ W 2023 r. w Gminie Kolbuszowa *liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności* wynosiła 1 015. Na przestrzeni lat 2018–2023 wartość ta stale wzrastała.
- ❖ W 2023 roku *liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym* wynosiła 116. W porównaniu ze średnią wojewódzką (122) i krajową (166), Gmina Kolbuszowa posiadała najniższy wskaźnik, jednak na tle gmin sąsiednich jest to jedna z najwyższych wartości.
- ❖ Wskaźnik *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców*, wzrósł w analizowanym okresie – z 638 w 2018 r. do 777 w 2023 r. W porównaniu z województwem podkarpackim (756) i Polską (973) wskaźnik ten jest niższy, co świadczy o niewystarczającym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.
- ❖ Wskaźnik *udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów będących w rejestrze REGON* ciągle spadał na przestrzeni lat 2018–2022, od 2018 r. wskaźnik ten każdorazowo (z wyjątkiem 2020 r., kiedy wskaźnik nieznacznie wzrósł) był niższy niż średnio w kraju, województwie i większości gmin sąsiednich.
- ❖ Wskaźnik *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym* z roku na roku malał, w 2018 wynosił 4,5%, a w 2023 roku 3,9% i stanowił niższą wartość niż w województwie podkarpackim (5,5%), jednak niewiele wyższą niż w Polsce (3,6%).
- ❖ W gminie zlokalizowana jest Kolbuszowska Podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec, obejmująca trzy działki o łącznej powierzchni 7,9944 ha. Dwie działki są własnością Gminy Kolbuszowa, jedna powiatu kolbuszowskiego. Grunty zlokalizowane są w północno-wschodniej części Kolbuszowej, po wschodniej stronie traktacji PKP, w rejonie ulic Sokołowskiej, Żytniej i Leśnej, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy przemysłowo-usługowej.
- ❖ Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Dominuje przemysł budowlany, meblarski i metalowy.

- ❖ W Gminie Kolbuszowa największą liczbę miejsc pracy w 2023 r. stanowiła „sekcja G” (497) odnosząca się do handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych. Na drugim miejscu była „sekcja F” (485) odnosząca się do budownictwa, a co za tym idzie – robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków. Wartości w „sekcji F” z roku na rok wzrastają, natomiast w „sekcji G” odnotowano niewielki spadek wartości.
- ❖ W Gminie Kolbuszowa przeważają podmioty małe, zatrudniające od 1 do 9 pracowników (w 2023 r. 2 362 – 96,17% podmiotów). Na drugim miejscu są podmioty zatrudniające 10–49 pracowników (w 2023 r. 78 – 3,18% podmiotów). Na trzecim miejscu znajdują się podmioty zatrudniające 50–249 pracowników (w 2023 r. 13 – 0,53%). Ponadto na terenie gminy znajdują się 3 podmioty (0,12% wszystkich podmiotów) zatrudniające 250–999 pracowników.

Finanse samorządowe:

- ❖ W 2022 roku *dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* wynosiły 6 176 zł, co było wartością niższą niż średnia krajowa (7 467,2 zł) i średnia wojewódzka (6 775 zł).
- ❖ Wartość wskaźnika *dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* – w 2022 r. wynosiła 2 641 zł, co było wynikiem gorszym od średniej wojewódzkiej (2 793,3 zł) i średniej krajowej (3 861 zł). Pozytywnym aspektem jest fakt, iż dochody te z roku na rok się zwiększają.
- ❖ Wielkość *wydatków ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* z roku na rok wzrasta, w 2018 roku wynosiły 4 384 zł, a w 2022 roku już 7 104 zł.
- ❖ Wskaźnik *wydatki bieżące ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* w Gminie Kolbuszowa w badanym okresie systematycznie wzrastały – w 2018 r. wynosiły 3 680 zł, a w 2022 r. już 5 305 zł. Jednakże w 2022 r. były znacznie niższe niż wydatki w województwie podkarpackim (5 801 zł) i w Polsce (6 377 zł).
- ❖ Wskaźnik *liczba podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie z programów operacyjnych* w roku 2023 wynosił 84. Warto zwrócić uwagę, iż liczba umów z roku na rok zwiększała się.

Wnioski i rekomendacje dla obszaru gospodarczego:

Przedsiębiorczość mieszkańców nie jest zadowalająca, głównie spowodowane jest to migracją młodych ludzi do pobliskich, większych ośrodków miejskich w celu dalszego kształcenia się. Młodzi ludzie po zakończeniu edukacji nie wracają do rodzinnej miejscowości, podejmują pracę i zakładają rodziny w miejscu kształcenia. Dlatego warto podejmować działania wspierające aktywność zawodową mieszkańców. Wyniki badania ankietowego wskazują, że warunki do rozwoju działalności gospodarczej nie są na najwyższym poziomie, ankietowani ocenili je na 3 (dostatecznie). Ważnym aspektem, na który zwrócili uwagę mieszkańcy, to wspieranie przedsiębiorczości na obszarze gminy (47%). Według danych z Monitora Rozwoju Lokalnego wskaźnik rozwoju w sferze gospodarczej w Gminie Kolbuszowa, w porównaniu do swojej grupy porównawczej (169 gmin miejsko-wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej), corocznie w latach 2018–2021 uległ zwiększeniu. W 2022 r. odnotowano niewielki spadek wartości wskaźnika, jednak istotne jest to, że stale osiągał wartości dodanie.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru gospodarczego Gminy Kolbuszowa na najbliższe lata to:

- Utrzymanie i podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów.
- Tworzenie stref aktywności gospodarczej.
- Zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców.
- Zwiększenie współpracy władz gminy z mieszkańcami, przedsiębiorcami i gminami partnerskimi.
- Rozszerzenie oferty inwestycyjnej, w tym Kolbuszowskiej Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec oraz terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni 20,4053 ha przy ul. św. Brata Alberta oraz ul. Sokołowskiej w Kolbuszowej.

OBSZAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Środowisko naturalne i infrastruktura:

- ❖ Formy ochrony przyrody w Gminie Kolbuszowa stanowią 32,2% jej powierzchni.
- ❖ *Udział % powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem w Gminie Kolbuszowa w 2023 r był niższy (23,3%) niż w województwie podkarpackim (38,3%) i Polsce (29,6%).*
- ❖ Na terenie Kolbuszowej znajduje się znaczna ilość zagospodarowanych terenów zielonych, które odgrywają kluczową rolę zagospodarowania w mieście i są jego nieodłącznym elementem. Zapewniają one przewietrzanie miasta, stanowią korytarze komunikacyjne dla ptaków wędrownych, zatrzymują wody opadowe oraz obniżają temperaturę powietrza. Ich obecność w przestrzeni miejskiej jest szczególnie ważna w kontekście zwiększającej się zabudowy. Dla mieszkańców są one równie ważne, ponieważ stanowią miejsca spotkań i wypoczynku. Parki i skwery wkomponowane w przestrzeń mieszkaniową, przemysłową, komunikacyjną, nie tylko wpływają na polepszenie walorów estetycznych miejsca, ale również przyczyniają się do poprawy standardów życia mieszkańców miasta, a także są elementem wpływającym na podejmowanie decyzji o zamieszkaniu bądź opuszczeniu konkretnego miejsca przez człowieka. Znajdują się zagospodarowane tereny zieleni, tj.: Bulwary nad Nilem (skwer przed budynkiem policji oraz skwer przed budynkiem plebanii), rynek, Park Niepodległości, Stadion Miejski oraz Ogródek Jordanowski.
- ❖ Jakość powietrza na obszarze Gminy Kolbuszowa nie jest zadowalająca, na podstawie *Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie podkarpackim – raport za rok 2023* stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Głównymi lokalnymi źródłami emisji zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie. Na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu źródłem zanieczyszczeń jest komunikacja samochodowa (DK9).
- ❖ Powiat kolbuszowski zaliczany jest do powiatów o średnim potencjale energetycznym w zakresie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Według Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej obszar powiatu znalazł się w III strefie o średnio korzystnych warunkach dla rozwoju energetyki wiatrowej (okres obserwacyjny 1971–2000). Na

- terenie Gminy Kolbuszowa funkcjonuje farma wiatrowa Werynia o mocy przyłączeniowej (zainstalowanej) 0,25 MW.
- ❖ W kwestii wykorzystania energii słonecznej powiat kolbuszowski posiada korzystne warunki, lepsze niż przeciętne w Polsce. Według *Mapy nasłonecznienia Polski* całkowite promieniowanie słoneczne wynosi w tym obszarze 1 100 kWh/m² na dobę. Zgodnie z zapisami *Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego*³ potencjał techniczny energetyki słonecznej zawiera się w przedziale 26–35 MW. Warunki te są realne do stosowania urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej.
 - ❖ Gmina posiada niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną i gazową, jednak pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby osób korzystających z wymienionej infrastruktury. W przypadku sieci wodociągowej w 2022 r. korzystało z niej 89,8% mieszkańców, a z sieci kanalizacyjnej – 48,6%. Udział ludności korzystającej z sieci gazowej osiągnął w tym samym czasie 82,8%.
 - ❖ W latach 2018–2022 *wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca* były zróżnicowane. Największe wydatki poniesiono w 2022 r. – 1 883 zł – były wyższe niż średnia krajowa (666,2 zł) i wojewódzka (584,9 zł).

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura:

- ❖ Według Centralnego Wykazu Obiektów Hotelarskich w Gminie Kolbuszowa znajdują się 3 obiekty noclegowe oferujące łącznie 92 miejsca.
- ❖ Wskaźnik *kluby sportowe na 10 tys. ludności* w Gminie Kolbuszowa w 2022 r. wynosił 5,8 – wartość ta była podobna dla województwa podkarpackiego (6,2) i zdecydowanie wyższa niż dla Polski (3,8).
- ❖ W 2023 r. odbyły się 142 imprezy organizowane przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice, w których uczestniczyło 40 150 osób. W latach wcześniejszych (2020–2022) zarówno imprez, jak też uczestników było znacznie mniej. Sytuacja ta była spowodowana okresem pandemicznym związanym z COVID-19.
- ❖ Na terenie gminy znajduje się wiele elementów świadczących o ciekawym potencjale kulturowym, m.in.: Muzeum Kultury Ludowej – Park Etnograficzny, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej (na trasie szlaku znajdują się zabytkowe kościoły w Porębach Dymarskich i w Cmolasie oraz skansen), zabytkowy układ architektoniczny rynku w Kolbuszowej, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni.
- ❖ Na terenie gminy swą działalność szerzy grono pasjonatów należących do Stowarzyszenia Sportowego Kolbuszowski Klub Nordic Walking z siedzibą w Kolbuszowej. Na terenie gminy, w związku z działalnością tego stowarzyszenia, odbywają się liczne imprezy sportowe związane z nordic walking, do najważniejszych należą: Podkarpacki Puchar Nordic Walking, Puchar Polski Nordic Walking, Puchar Świata Nordic Walking oraz Mistrzostwa Europy Nordic Walking.
- ❖ Na obszarze gminy znajdują się liczne obiekty infrastruktury sportowej, m.in. Hala Widowiskowo-Sportowa oraz wielofunkcyjne boisko przy LO w Kolbuszowej, Stadion Sportowy wraz z kompleksem lekkoatletycznym w Kolbuszowej, baseny i wiele

³ Załącznik nr 1 do uchwały NR XLIII/874/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 lutego 2014 r.

innych. Ciekawym obiektem przyciągającym mieszkańców jest Kompleks Turystyczny Brzezówka, mieszczący się w miejscowości Domatków – Brzezówka. Przez park przepływa strumyk Brzezówka, który jest dopływem Nilu. Cały kompleks obejmuje trzy parki: historyczny, wodny oraz plac zabaw.

- ❖ W Gminie Kolbuszowa występują cztery szlaki rowerowe o łącznej długości 56 km, które biegną głównie drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu. Są to zarówno drogi prowadzące przez las, jak i przez wsie i pola. Wzdłuż tras rowerowych znajdują się liczne zabytki architektoniczne i sakralne, m.in. skansen, pałac w Weryni, okolice rezerwatu przyrody Zabłocie, ścieżki przyrodnicze, a także obszary leśne. Przy szlakach znajdują się miejsca postojowe wraz z małą architekturą.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne:

- ❖ Prawie połowa obszaru miasta i gminy (ok. 49%) to tereny rolne otwarte i tereny rolne z rozproszoną zabudową. Tereny leśne stanowią obszar o powierzchni ok. 20%, a obszary predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej jednorodzinnej i zagrodowej – 8,4%. W samym mieście wyodrębniono oddzielną kategorię kierunków zagospodarowania – obszar zabudowy usługowo-mieszkaniowej (centrowtórzczy charakter zabudowy) o powierzchni 58 ha oraz obszary zabudowy usługowej – 44 ha.
- ❖ Gmina Kolbuszowa posiada uchwalonych 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 5 ze zmianami. Według danych GUS, w 2020 r. powierzchnia, dla której opracowano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wynosiła 2,6% obszaru całej gminy.
- ❖ W ramach prac nad *Raportem diagnostycznym – Portret partnerstwa kolbuszowskiego*, opracowanym we współpracy samorządów ze Związkiem Miast Polskich w ramach projektu „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego”, dokonano analiz przestrzennych, których wynikiem było m.in. stwierdzenie, że na obszarze występuje powszechne w skali kraju przeszacowanie potrzeb rozwojowych i wskazywanie zbyt dużych terenów pod zabudowę. Wskazano też na problem rozproszenia zabudowy i wysokie koszty obsługi infrastrukturalnej z tym związane⁴.
- ❖ Rozmieszczenie w gminie obiektów podstawowych usług społecznych: szkół podstawowych, przedszkoli i przychodni POZ podąża za zapotrzebowaniem wynikającym z rozmieszczenia ludności. Istniejąca zabudowa charakteryzuje się niską intensywnością i niskim stopniem koncentracji. W efekcie, mimo stosunkowo dużej liczby obiektów usługowych, tylko nieznaczna część mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojazdu pieszego do wymienionych usług (w odległościach mniejszych niż 1 km od obiektu usługowego). Zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.), w przypadku sytuowania nowej zabudowy należy dążyć do lokalizowania jej na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w szczególności poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy.

⁴ *Raport diagnostyczny – Portret partnerstwa kolbuszowskiego* w ramach projektu: Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego, Związek Miast Polskich, 2021.

- ❖ Gmina Kolbuszowa generuje zarówno usługi podstawowe, tzw. usługi niskiego rzędu, świadczone w najbliższym otoczeniu, jak i usługi rzadkie, wyższego rzędu, mające szerszy zasięg przestrzenny. W związku z tym gmina posiada następujące funkcje:
 - utrzymania spójności społecznej i przestrzennej obszaru;
 - usługowa, adresowana głównie do mieszkańców powiatu, z możliwością eksportu w wybranych segmentach usług;
 - przemysłowa;
 - mieszkaniowa;
 - rolnicza;
 - potencjalna funkcja wypoczynkowo-rekreacyjna.

Wnioski i rekomendacje dla wymiaru środowiskowo-przestrzennego:

Gmina Kolbuszowa dysponuje wykształconym ośrodkiem centralnym, rdzeniowym – miastem Kolbuszowa, które oddziałuje ekonomicznie, społecznie i przestrzennie na otaczające go miejscowości i gminy, budując z nimi powiązania funkcjonalne. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób zrównoważony, wpływa na warunki życia i gospodarowania. Gmina posiada wiele potencjałów jakimi są walory krajobrazowe i przyrodnicze, a także dziedzictwo kulturowe i tradycje lokalne, które stanowią istotną determinantę do rozwoju turystyki. Nie należy również zapominać o ochronie środowiska naturalnego, która polega między innymi na racjonalnym gospodarowaniu elementami i zasobami przyrody.

Według danych z przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców – jednym z ważniejszych i najwyżej ocenionych obszarów funkcjonowania gminy jest dostępność usług/możliwość zakupu artykułów codziennego użytku, który został w znacznej większości (89%) respondentów oceniony dobrze i bardzo dobrze. Ankietowani wysoko oceniają walory przyrodniczo-krajobrazowe (80% ocen dobrych i bardzo dobrych), a także na wysokim poziomie oceniono dostępność sieci wodociągowej (74% ocen dobrych i bardzo dobrych). Warto zwrócić uwagę, że wg danych GUS gmina posiada niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę kanalizacyjną. W porównaniu do województwa podkarpackiego (71,1%) i kraju (71,2%) Gmina Kolbuszowa w 2019 r. wyróżniała się niższą dostępnością do sieci kanalizacyjnej (47,5%). Dlatego ważne jest, aby dążyć do większego stopnia skanalizowania gminy. Ponadto poziom dostępności do sieci wodociągowej jest na wysokim poziomie (89,6%), podczas gdy dla województwa podkarpackiego jest to 81,2%, a dla kraju – 92,2%, jednak należy dążyć do rozwoju i poprawy stanu infrastruktury komunalnej, która jest niezbędna do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie oceniono na średnim poziomie, a więc ważne jest zadbanie o racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz tworzenie nowoczesnych przestrzeni publicznych, będących elementami identyfikacji i tożsamości obszaru. Na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego oceniono wskaźnik rozwoju gminy w wymiarze środowiskowym. W porównaniu do swojej grupy porównawczej (169 gmin miejsko-wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej), wskaźnik rozwoju w wymiarze środowiskowym – w każdym analizowanym roku – był na poziomie dodatnim, w latach 2016–2018 utrzymywał się na tym samym poziomie (0,14), a w 2019 roku nastąpił wzrost

wartości wskaźnika (0,16). Oznacza to, iż Gmina Kolbuszowa plasuje się na wysokiej pozycji w stosunku do grupy porównawczej.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru środowiskowo-przestrzennego Gminy Kolbuszowa na najbliższe lata to:

- Planowanie nowych obszarów mieszkalnych i gospodarczych z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i ochroną ładu przestrzennego.
- Prowadzenie polityki przestrzennej, zorientowanej na koncentrację, tworzenie struktur zabudowy miejskiej.
- Poprawa atrakcyjności osiedleńczej, szczególnie poprzez sprzyjanie realizacji zabudowy wielorodzinnej.
- Rozwój infrastruktury turystycznej.
- Rozwój rolnictwa ekologicznego.
- Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym krajobrazu.
- Bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza.
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

2.2. Sieć komunikacyjna i transport

2.2.1. Diagnoza stanu obecnego

- ❖ Gmina Kolbuszowa posiada dogodne połączenia komunikacyjne. Sieć komunikacyjną na terenie gminy stanowią trzy drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, drogi gminne oraz droga krajowa nr 9 Radom–Rzeszów, zapewniające połączenie z regionalnymi i ponadregionalnymi ośrodkami gospodarczymi. Gmina posiada dobre połączenie drogowe z Rzeszowem, a także z Tarnobrzegiem, Stalową Wolą, Dębicą oraz Mielcem. Istniejąca sieć zapewnia połączenia wewnątrz gminy i pomiędzy gminami sąsiednimi.
- ❖ Uzupełnieniem sieci dróg na terenie gminy są drogi gminne o charakterze lokalnym, zapewniające połączenia pomiędzy sołectwami. Drogi te znajdują się w zróżnicowanym stanie technicznym, a utrzymywane są poprzez przeprowadzanie remontów nawierzchni lub też przebudowę.
- ❖ Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe. Układ infrastruktury kolejowej tworzą linie kolejowe: nr 71 – magistralna, łącząca Ocice (Tarnobrzeg) z Rzeszowem oraz linia nr 65 – szerokotorowa od Granicy Państwa do Sławkowa, dawniej znana pod nazwą Linia Hutniczo-Siarkowa. Linia ta ma charakter wyłącznie towarowy⁵. Gmina Kolbuszowa posiada dogodne połączenie kolejowe z Rzeszowem, ze względu na włączenie Kolbuszowej w siatkę połączeń Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej. W Gminie Kolbuszowa znajdują się 4 przystanki kolejowe: Widelka, Kolbuszowa Górna, Kolbuszowa, Zarębki.
- ❖ Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden port lotniczy. Najbliższe lotnisko to Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka.
- ❖ Na terenie Kolbuszowej znajduje się PCC DEPOT Przeładunkowy Kolbuszowa. Jest to funkcjonalny plac służący do obsługi ładunków intermodalnych z południowo-wschodniej części Polski. Zakres usług świadczonych przez PCC Intermodal: transport kontenerów – regularne połączenia kolejowe między terminalami morskimi i lądowymi, odwozy samochodowe kontenerów do miejsc przeznaczenia; obsługa terminalowa: przeładunki, wymiatanie, drobne naprawy, możliwość przewozu dużej ilości wolumenu; obsługa dokumentacyjna, przewóz ciężkich kontenerów, pozycjonowanie między terminalami morskimi i lądowymi, usługi depotowe oraz doradztwo w zakresie optymalizacji łańcucha dostaw.
- ❖ Gmina Kolbuszowa na podstawie porozumienia pomiędzy gminami: Kolbuszowa, Raniszów, Niwiska i Dzikowiec jest organizatorem transportu publicznego. W 2024 r. prywatni przewoźnicy będą świadczyć usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego w gminnych przewozach pasażerskich na terenie Gminy Kolbuszowa, Gminy Niwiska, Gminy Raniszów oraz Gminy Dzikowiec:
 - Firma Usługi Transportowe przewóz Osób i Ładunków Sławomir Bujak – przewoźnik na trasach: Werynia – Kolbuszowa – Widelka – Widelka Mała oraz Kosowy – Hucina – Niwiska – Trześć – Hucisko – Zapole – Nowa Wieś – Kolbuszowa – Werynia,

⁵ Atlas Kolejowy Polski, Czech, Słowacji i Podkarpackiej Rusi, atlaskolejowy.net

- Firma Przewóz Osób Autobusem Franciszek Kowalski – przewoźnik na trasie: Domatków – Leszcze – Huta Przedborska – Przedbórz – Bukowiec – Kolbuszowa – Bukowiec – Domatków,
- Firma SOB-Trans Henryk Sobala – przewoźnik na trasie : Domatków – Leszcze – Huta Przedborska – Przedbórz – Bukowiec – Kolbuszowa – Bukowiec – Domatków,
- Firma Ekspres-Bus s.c. Kazimierz Potocki i Wspólnicy – przewoźnik na trasie: Poręby Wolskie, Bór – Kolbuszowa.
- ❖ Transport na terenie gminy zapewniają również przewoźnicy prywatni. Prywatni przewoźnicy obierają następujące kierunki:
 - PKS Tarnobrzeg: Cmolas, Dąbrówka, Krzątka, Nowa Dęba, Ostrowy Tuszowskie, Pateraki;
 - Marcel M. Chmielarski sp. k.: Mielec, Rzeszów, Tarnobrzeg;
 - Usługi transportowe Przewóz Osób i Ładunków Sławomir Bujak: Kosowy, Werynia, Niwiska, Widelka;
 - MARKPOL Transport Krajowy i Zagraniczny Marek Rzeźnik: Mielec, Rzeszów, Kraków;
 - SINDBAD: Opole;
 - PKS Rzeszów S.A.: Głogów Małopolski, Pateraki;
 - SOB-TRANS Henryk Sobala: Wilcza Wola, Kopcia;
 - EKSPRES Bus Krajowy Przewóz Osób i Towarów Kazimierz Potocki i wspólnicy spółka cywilna: Poręby Wolskie, Bór;
 - Przewóz Osób Autobusem Franciszek Kowalski: Domatków;
 - Neobus Polska Czurczak Spółka Komandytowa: Warszawa, Łódź, Rymanów Zdrój, Sanok, Polańczyk, Medyka, Rzeszów.
- ❖ Na terenie gminy znajduje się 61 przystanków autobusowych zlokalizowanych przy drodze krajowej, drogach wojewódzkich oraz drogach powiatowych i gminnych: 20 przy drodze krajowej DK9, 14 przy drogach wojewódzkich oraz 27 przy drogach powiatowych.
- ❖ W Kolbuszowej przy Placu Wolności zorganizowana została strefa płatnego parkowania, w której znajduje się około 86 miejsc postojowych. Opłaty za parkowanie w strefie płatnego parkowania:
 - 30 min – bez uiszczenia opłaty, po pobraniu biletu, w danym dniu jednorazowo;
 - za pierwszą godzinę parkowania – 1 zł;
 - za każdą kolejną godzinę parkowania – 1 zł;
 - pojazdy ekologiczne są zwolnione z opłat.
- ❖ Na terenie gminy przy budynkach użyteczności publicznej, tj. urzędy, instytucje publiczne, ośrodki zdrowia, ośrodki rekreacji, przy płycie rynku głównego w Kolbuszowej oraz w bezpośrednim otoczeniu większych punktów spożywczych i gastronomicznych, zapewnione są miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami.
- ❖ Na terenie gminy znajduje się 112 przejść dla pieszych, z czego: 24 przejścia dla pieszych przez drogę krajową DK9, 11 przejść dla pieszych przez drogi wojewódzkie

(DW 875 – 8, DW 987 – 3), 15 przejść dla pieszych przez drogi powiatowe, na terenie Miasta Kolbuszowa znajduje się 61 przejść dla pieszych przebiegających przez drogi gminne oraz jedno przejście dla pieszych przebiegające przez drogę gminną w miejscowości Zrębki. Ponadto w Kolbuszowej przy dworcu PKP znajduje się przejście podziemne.

- ❖ Na terenie gminy większość odcinków chodników i ciągów pieszych znajduje się przy głównych ciągach komunikacyjnych w terenach zabudowanych i posiada nawierzchnię z kostki betonowej lub płyt betonowych w stanie dobrym lub bardzo dobrym. Na wielu przejściach dla pieszych wykonane są obniżenia krawężników ułatwiające przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym oraz o ograniczonej zdolności ruchowej. Natomiast na terenach wiejskich, drogi często nie posiadają chodników lub chodniki są fragmentaryczne (brak ciągłości), a ich stan wymaga naprawy.
- ❖ Na terenie miasta Kolbuszowa znajduje się duża ilość chodników, jednakże są ulice, przy których występują duże braki w ciągach pieszych i pieszo-rowerowych, m.in. ul. Partyzantów – jest to jedna z dłuższych i bardziej ruchliwych ulic w mieście, przy której znajduje się liczna, ścisła zabudowa mieszkaniowa. Brak chodników w tej części miasta sprawia, że mieszkańcy zmuszeni są do poruszania się po jezdni, co stwarza duże zagrożenie. Kolejnym przykładem jest ul. Sędziszowska, która prowadzi do ronda, będącego łącznikiem z Bukowcem i Kolbuszową Górną, a także nowo powstałego osiedla. Rozwijająca się nowa zabudowa mieszkaniowa w Kolbuszowej wymaga budowy nowej infrastruktury w postaci chodników, ścieżek rowerowych oraz dróg, np. na osiedlu Alberta oraz we wszystkich miejscowościach przyległych do miasta.
- ❖ Niemal wszystkie przystanki i stacje kolejowe na terenie gminy cechują się dobrym i bardzo dobrym stanem infrastruktury peronowej. Dojścia do peronów kolejowych wyposażone są w nawierzchnię ułatwiającą poruszanie się osób niedowidzących oraz niewidomych. Na dworcu głównym w Kolbuszowej zamontowana została rampa, w celu umożliwienia dostania się na peron osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim. Poprawa stanu infrastruktury kolejowej była ważnym elementem prowadzonych w ostatnich latach kolejowych liniowych inwestycji infrastrukturalnych. Zapewniły one jednolity standard nawierzchni peronowej oraz udogodnień i oznaczeń dla pasażerów (również tych z niepełnosprawnościami).
- ❖ Obecnie na terenie gminy funkcjonują nieliczne drogi rowerowe i nie stanowią one spójnej sieci systemu dróg rowerowych. Na terenie gminy a także w całym Partnerstwie Kolbuszowskim (obszar powiatu kolbuszowskiego) planuje się przystosowanie większości ulic do ruchu rowerowego oraz zarezerwowanie terenu pod budowę dróg rowerowych.
- ❖ Na terenie Gminy Kolbuszowa znajduje się łącznie 2,57 km ścieżek rowerowych przebiegających wzdłuż następujących dróg; ul. Jana Pawła II, ul. 11 Listopada, ul. Parkowej, ul. Żytniej, Placu Wolności, ul. Ruczki oraz ul. Leśnej, o nawierzchni z kostki prefabrykowanej i bitumicznej o dobrym stanie technicznym.
- ❖ Na terenie gminy znajdują się następujące odcinki ścieżek pieszych, które współlistnieją ze ścieżkami rowerowymi: 530 mb przy ul. Jana Pawła II w Kolbuszowej, 330 mb przy ul. 11 Listopada w Kolbuszowej, 370 mb przy ul. Parkowej w Kolbuszowej, 240 mb

- przy ul. Żytniej w Kolbuszowej, 220 mb przy Placu Wolności w Kolbuszowej, 380 mb przy ul. Ruczki w Kolbuszowej, 500 mb przy ul. Leśnej w Kolbuszowej.
- ❖ Na terenie Kolbuszowej znajduje się sklep Cyclo Centrum, który świadczy usługi związane z naprawą rowerów.
 - ❖ Stan dróg w na terenie poszczególnych gmin sprawdzany jest na bieżąco przez pracowników odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej.
 - ❖ Dla dróg publicznych cyklicznie przeprowadzane są oceny stanu technicznego, ostatecznie inwentaryzacje wykazały nieliczne niedobory w zakresie stanu technicznego, zarówno jeśli chodzi o stan nawierzchni, jak i parametry techniczne części dróg na terenie gminy. Konieczne jest, aby podejmować działania polegające na przebudowie istniejących ciągów komunikacyjnych, ich modernizacji oraz realizacji brakujących odcinków dróg (wykonanie miejscowej naprawy ubytków oraz uszkodzeń eksploatacyjnych wynikających z ich użytkowania).

2.2.2. Opis głównych problemów i wyzwań

Ze względu na koncentrację usług publicznych w Mieście Kolbuszowa, charakteryzuje się ono wysokim natężeniem ruchu drogowego, co przekłada się m.in. na nadmierną emisję szkodliwych substancji do powietrza oraz wzmożony hałas komunikacyjny. Jest to związane przede wszystkim z popularnością transportu indywidualnego nad transportem zbiorowym. Wśród czynników wpływających na niski poziom atrakcyjności transportowej Kolbuszowej zaliczyć można przede wszystkim brak publicznego taboru autobusowego oraz niski poziom integracji poszczególnych rodzajów transportu. Ponadto, istotnym deficytem są problemy związane ze stanem infrastruktury technicznej. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej, zarówno na obszarze miasta, jak również na obszarach wiejskich powinna być uzupełniana siecią dróg rowerowych, w tym zwartej sieci ścieżek rowerowych, dających możliwość połączenia rowerowego z sąsiednimi gminami, co skutkować będzie wzrostem zainteresowania mikromobilnością wśród mieszkańców i wpłynie na ograniczenie wykorzystania samochodów, zwiększy atrakcyjność turystyczną oraz poprawi bezpieczeństwo na drogach. Realizowane projekty powinny także uwzględniać potrzebę realizacji infrastruktury uzupełniającej, tj. budowę i modernizację chodników, przejść dla pieszych, zatoczek czy parkingu, a także oświetlenie uliczne, która także ma istotny wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu. Włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności jest jednym z działań wzmacniających szanse rozwojowe, zapewniając lepsze powiązanie między obszarami wiejskimi, a ośrodkami dostarczającymi podstawowe usługi publiczne. Ponadto wzrastające zainteresowanie turystów pobytem na tym obszarze, a także rosnące zainteresowanie inwestorów generują konieczność poprawy dostępności komunikacyjnej.

Połączenia transportowe (autobusowe, kolejowe) powinny wykazywać zintegrowanie z innymi formami transportu (zapewniając węzły przesiadkowe typu Park&Ride czy Bike&Ride), a także wdrażać innowacyjne rozwiązania cyfrowe typu aplikacje planowania podróży czy systemy informacji pasażerskiej. Połączenie sieci komunikacji publicznej z parkingami Park & Ride oraz przebiegającymi ścieżkami i szlakami rowerowymi spowoduje,

że sieć transportu na terenie gminy zapewni dobrą mobilność mieszkańców oraz poprawę istniejących powiązań komunikacyjnych.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- rozwój infrastruktury oraz poprawa dostępności komunikacyjnej;
- uzupełnienie luk infrastrukturalnych oraz poprawy stanu technicznego dróg i infrastruktury okołodrogowej;
- zmniejszenie degradacji lokalnego środowiska poprzez ograniczenie emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń z transportu do powietrza;
- zwiększenie się mobilności mieszkańców gminy;
- poprawa komfortu życia i warunków środowiskowych mieszkańców korzystających z przestrzeni publicznych.

Kluczowe wnioski i rekomendacje w zakresie sieci komunikacyjnej i transportu:

Ważnym aspektem rozwojowym dla gminy powinno być wzmocnienie działań ukierunkowanych na modernizację i rozbudowę infrastruktury, jak również poprawa sieci połączeń z większymi ośrodkami miejskimi. Warto zwrócić uwagę na jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy, która nie jest zadowalająca, dlatego ważne jest podejmowanie działań wpływających na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu na obszarach miejskich i wiejskich, a także zwiększenie poziomu dostępności na tych obszarach poprzez rozwój zrównoważonego i bezemisyjnego transportu publicznego.

Zgodnie z założeniami idei zrównoważonej mobilności – piesi, rowerzyści i inni niechronieni uczestnicy ruchu powinni mieć najwyższy priorytet w przestrzeni publicznej, a przy tym zapewniony najwyższy poziom bezpieczeństwa oraz możliwość swobodnego i komfortowego przemieszczania się. Wiąże się to z koniecznością zapewnienia tej grupie podróżujących dobrej jakości, spójnej, bezpiecznej i odpowiednio gęstej sieci infrastruktury liniowej (pieszej i rowerowej), uzupełnionej o odpowiednio rozmieszczone, funkcjonalne i spełniające właściwe standardy elementy infrastruktury punktowej. Ponadto w odniesieniu do ruchu pieszo-rowerowego, działania związane z budową infrastruktury komunikacyjnej wpływają na zwiększenie aktywności mieszkańców związanej z chęcią przemieszczenia się, często w przeciwieństwie do innych gałęzi transportu, w których zwykle rozbudowa infrastruktury wynika z jej jednoznacznego niedoboru lub przeciążenia.

Rekomendacje dla rozwoju sieci komunikacyjnej i transportu na obszarze Gminy Kolbuszowa na najbliższe lata to:

- Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności wzdłuż drogi krajowej.
- Rozwój i modernizacja dróg wraz z infrastrukturą okołodrogową.
- Rozwój infrastruktury rowerowej oraz pieszo-rowerowej..
- Promowanie ekologicznego transportu.

2.2.3. Wskazanie i opis kierunków rozwoju oraz wyznaczonych celów

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030, w zakresie celu strategicznego 2. *Gmina z aktywną społecznością* wyodrębniono cel operacyjny 2.2. *Wysokiej jakości usługi publiczne*, w ramach którego wyodrębniono kierunek działania związany ze zrównoważoną mobilnością jakim jest 2.2.2. *Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej*. W ramach kierunku działania 2.2.2. wyodrębniono działania w zakresie zrównoważonej mobilności:

2.2.2.2. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem ruchu pieszego i rowerowego*,

2.2.2.3. Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej;

2.2.2.4. Budowa infrastruktury dla ruchu niezmotywowanego i mikromobilności;

Ponadto w zakresie celu strategicznego 3. *Uporządkowana i estetyczna przestrzeń* wyodrębniono cel operacyjny 3.2. *Zachowanie środowiska naturalnego*, w ramach którego wyodrębniono kierunek działania 3.2.1. *Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji*, w ramach którego wyodrębniono działanie w zakresie zwieszenia dostępności komunikacji publicznej:

3.2.1.4. *Wprowadzenie niskoemisyjnego transportu*.

Niezwykle istotne jest aby dążyć do tego, by mieszkańcy Gminy Kolbuszowa mieli zapewnioną bliskość i krótki czas dojścia/dojazdu do usług zarówno podstawowych, jak i zaspokajających ich potrzeby wyższe (szkoły średnie, centra handlowe, kultura wyższa, specjalistyczna opieka medyczna, atrakcyjne spędzanie czasu wolnego itp.). Ważne jest wspieranie rozwoju mobilności miejskiej i zapewnianie dostępu do zrównoważonego transportu publicznego. Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców w zakresie mobilności powinny zostać zrealizowane poprzez działania wynikające z ww. kierunków działań.

Realizacja wyżej wymienionych działań powinna pozwolić na poprawę sytuacji mieszkańców gminy w zakresie dostępności transportowej. Źródłem finansowania części projektów w powyższym zakresie może być np. działanie FEPK.04.03 Zrównoważony transport pozamiejski. Warto podkreślić, że wskazane powyżej kierunki działań są również zgodne z założeniami *Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030* oraz jego celami podstawowymi i horyzontalnymi.

2.2.4. Opis planowanych do realizacji działań zmierzających do rozwiązania zdiagnozowanych problemów

W celu realizacji kierunków działań i działań wynikających z celów operacyjnych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030, które jednocześnie są zbieżne z założeniami *Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030* oraz *Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego*, na terenie Gminy Kolbuszowa zaplanowano realizację inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, zrównoważonej mobilności oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w ramach projektu strategicznego nr 4 *Podniesienie jakości usług publicznych Gminy Kolbuszowa* (rozdział 3.2.1. Projekty strategiczne, tabela 10 niniejszej Strategii).

2.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższa ilość pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców w porównaniu do województwa i kraju. 2. Podkarpacka Kolej Aglomeracyjna. 3. Korzystne położenie Kolbuszowej względem sąsiednich ośrodków miejskich tj. Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola. 4. Dostępność terenów inwestycyjnych oraz przynależność do Kolbuszowskiej Podstrefy SSE EURO – Park Mielec. 5. Funkcjonowanie kilku dużych i rozpoznawalnych przedsiębiorstw. 6. Obszary prawnie chronione występujące na terenie gminy. 7. Dobra dostępność komunikacyjna zapewniona poprzez linię kolejową nr 71, drogę krajową nr 9 oraz niedużą odległość od A4 i S19. 8. Tereny o szczególnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. 9. Bogate dziedzictwo kulturowe i naturalne. 10. Muzeum Etnograficzne w Kolbuszowej. 11. Korzystne warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. 12. Liczne ścieżki edukacyjno-przyrodnicze. 13. Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malejąca liczba ludności spowodowana ujemnym saldem migracji i ujemnym przyrostem naturalnym. 2. Mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo powstających podmiotów gospodarczych. 3. Niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy na lokalnym rynku. 4. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyższa niż średnia w województwie podkarpackim. 5. Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca niższe niż średnia województwa i Polski. 6. Mała liczba miejsc noclegowych. 7. Niewystarczająca jakość usług zdrowotnych. 8. Braki w zakresie infrastruktury drogowej i okołodrogowej. 9. Ograniczenia i braki w infrastrukturze dla ruchu pieszego i rowerowego. 10. Brak spójnej sieci dróg rowerowych. 11. Wysokie zanieczyszczenie powietrza pyłami PM_{2,5} oraz PM₁₀ spowodowane opaleniem słabej jakości paliwem.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa obwodnicy w Kolbuszowej w ciągu DK9. 2. Członkostwo Polski w UE. 3. Wzrost świadomości obywatelskiej. 4. Wzrost świadomości i potrzeby wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 5. Wzrost średniej długości życia. 6. Porozumienie międzygminne „Partnerstwo Kolbuszowskie”. 7. Wzrost ilości podróży krajowych Polaków. 8. Przynależność gminy do LGD Siedlisko. 9. Wzrost mobilności społeczeństwa. 10. Cyfryzacja życia codziennego. 11. Moda na zdrowy styl życia. 12. Ogólnoświatowy rozwój idei „slow life” i „leczenie lasem”. 13. Rozwój turystyki i agroturystyki. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z występowaniem pandemii COVID-19, zmieniającego się prawa i innych nieprzewidzianych wydarzeń. 2. Niepewna sytuacja gospodarcza kraju, inflacja i kryzys migracyjny spowodowany przez sytuację na Ukrainie. 3. Wykluczenie cyfrowe. 4. Wzrost kosztów życia mieszkańców. 5. Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i świadczenia usług publicznych. 6. Zmiany klimatu. 7. Odptyw wykwalifikowanej siły roboczej oraz odptyw ludzi młodych poza granice kraju.

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Wnioski z diagnozy

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych statystycznych dla Gminy Kolbuszowa oraz porównania ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa i kraju (dane za lata 2018–2023), badania ankietowego z mieszkańcami oraz wniosków sformułowanych na podstawie spotkań pracowników Urzędu wraz z interesariuszami została zobrazowana obecna sytuacja obszaru, co pozwoliło na określenie kierunków dalszego rozwoju:

1. Promowanie walorów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki na obszarze gminy

Walory środowiska przyrodniczego, kulturowego (w tym bogata historia) oraz położenie i dobra dostępność komunikacyjna, stanowią odpowiednie warunki do wzmocnienia lokalnej gospodarki w zakresie skutecznej transformacji społeczno-gospodarczej w kontekście rozwoju funkcji turystycznej. Gmina Kolbuszowa posiada potencjał w postaci licznych walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego. Ważnym zadaniem w tym aspekcie będzie zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy oraz wykorzystanie jej potencjału turystycznego związanego z funkcjonowaniem skansenu. Liczne ścieżki i trasy piesze oraz rowerowe sprzyjają rozwojowi różnego rodzaju wypoczynku. Ważne, zarówno w kontekście rozwoju potencjału turystycznego gminy jak i zwiększania jakości życia mieszkańców i ich zdrowia, jest podejmowanie działań w kierunku ochrony przyrody i zapobiegania zanieczyszczaniu środowiska naturalnego. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzenie zdrowego trybu życia wskazują na potrzebę inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, które będą skierowane zarówno do mieszkańców jak i turystów. Szansą dla gminy jest fakt coraz dłuższego życia ludzi, moda na zdrowy styl życia i ogólnoświatowy rozwój idei „slow life”, a także „leczenie lasem”. Może to być największa szansa dla Kolbuszowej jako gminy, której mieszkańcy często dojeżdżają do pracy do większych, okolicznych miast, ale wracają, by żyć w przyjaznym środowisku, spokojnym, a jednocześnie dostosowanym do ich potrzeb miejscu. Pomocne w tym może być powstanie obwodnicy w Kolbuszowej w ciągu DK9. Co więcej, należy wykorzystać tę szansę do tego, by mieszkańcy tych większych, okolicznych miast, szukając spokoju, rekreacji, ciszy i wypoczynku, przyjeżdżali właśnie do Gminy Kolbuszowa.

Jedną z ciekawszych form turystyki w gminie może stać się turystyka rowerowa o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i lokalnym, która wyróżniać się będzie dobrze rozbudowanym i oznakowanym szlakiem rowerowym prowadzącym przez najciekawsze miejsca regionu pod względem przyrodniczym, historycznym i kulturowym. Niezbędne jest wsparcie w zakresie rozwoju tej formy turystyki. Na obszarze znajdują się rozpoznawalne produkty turystyczne i liczne obiekty dziedzictwa kulturowego.

Na tym naturalnym potencjale należy rozwijać ofertę turystyczną gminy, która dzięki kompleksowemu podejściu zachęci do aktywności przez cały rok. Ważne jest kreowanie zrównoważonych relacji między ludźmi oraz rozwoju społeczno-gospodarczego sprzyjającego budowaniu tożsamości kulturowej regionu. Konieczne jest podjęcie szeregu działań dotyczących rozbudowy lub poprawy standardu istniejącej infrastruktury turystycznej, m.in.: bazy noclegowej, gastronomicznej.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- wzrost dochodów mieszkańców;
- wzrost dochodów gminy;
- stworzenie nowych miejsc pracy.

2. Wzmocnienie funkcji osiedleńczej

Kluczowym problemem na terenie gminy jest sytuacja demograficzna: spadek liczby urodzeń i spadek liczby mieszkańców. Sytuacja ta spowodowana jest odpływem ludzi młodych, przygotowanych do funkcjonowania w nowoczesnym społeczeństwie. Migracja ludzi może być również spowodowana konkurencyjnością ze strony większych ośrodków (Rzeszów, Mielec, Stalowa Wola, Tarnobrzeg). Z diagnozy wynika, że gmina stopniowo „starzeje się”. Wskaźniki są korzystniejsze niż średnia w województwie i kraju, jednak z roku na rok zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Jest to wprawdzie tendencja ogólnokrajowa, jednak należy pamiętać, że wzrost liczby osób starszych powoduje zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne, rozszerzenie usług w zakresie pomocy społecznej oraz stworzenie warunków umożliwiających aktywny udział tej grupy w lokalnej społeczności. Ważnym aspektem w obecnych czasach jest stworzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych (szeroka gama wysokiej jakości e-usług wraz ze szkoleniem/ edukowaniem mieszkańców w tym zakresie), a także stworzenie warunków do pracy i nauki zdalnej.

Perspektywą na rozwój Gminy Kolbuszowa jest wzrost jakości życia mieszkańców wpływający na wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Jednym z elementów istotnych z punktu widzenia mieszkańców jest rozwijanie funkcji mieszkaniowej gminy, co wiąże się z rozwojem na wielu płaszczyznach, zarówno infrastruktury technicznej (w tym wodno-kanalizacyjnej), jak i usług publicznych (z zakresu edukacji, zdrowia, usług społecznych, rekreacji itp.). Gmina posiada tereny pod budownictwo domów jednorodzinnych – działki uzbrojone pod budownictwo mieszkaniowe, co może być rozpatrywane jako opcja miejsca zamieszkania przez obecnych mieszkańców sąsiednich miast. Atutem wpływającym na rozwój osiedleńczy gminy jest zwiększone zainteresowanie terenami przeznaczonymi pod budownictwo mieszkaniowe oraz dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej, a także położenie w bliskiej odległości od miast takich jak Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola.

Istotnym faktem, na który należy zwrócić uwagę, jest Miasto Kolbuszowa, które przy wykorzystaniu wszystkich swych potencjałów może stać się miastem urokliwym i z klimatem – miastem, w którym chce się przebywać. Rozwój miasta, które stanowi ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym (miasto powiatowe) jest niezmiernie ważny nie tylko dla jego mieszkańców, ale też całej gminy. Gmina Kolbuszowa położona jest w otoczeniu znacznej ilości lasów, jest to swojego rodzaju „zielona enklawa”, która daje możliwości rekreacji i odpoczynku w czystym środowisku.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- podniesienie komfortu życia mieszkańców;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na obszarze;
- wzrost jakości życia seniorów;

- rozwój e-społeczeństwa i upowszechnienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w administracji;
 - poprawa estetyki i ładu przestrzennego;
 - poprawa jakości środowiska naturalnego.
3. Wzmocnienie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców

Bezrobocie w gminie maleje, jednak problemem jest sytuacja materialna i stan finansów mieszkańców, które mogą wynikać z niskiej atrakcyjności miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem. Przedsiębiorczość w gminie to istotny element rozwoju, ponieważ przynosi przychody nie tylko bezpośrednio mieszkańcom, ale też do budżetu gminy. Stopniowy wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON świadczy o dużym potencjale gospodarczym na tym obszarze. Należy jednak zwrócić uwagę na niską liczbę podmiotów nowo rejestrowanych, a co za tym idzie – coraz mniejsze zainteresowanie wśród mieszkańców gminy rozpoczęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej. W wyniku analiz przeprowadzonych do *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030*, zakwalifikowano Kolbuszową do Obszaru Funkcjonalnego Innowacyjnego Przemysłu. Szansą dla gminy do rozwoju wyspecjalizowanych usług i funkcji komplementarnych jest bliskie położenie silnych ośrodków przemysłowo-usługowych w otoczeniu gminy. Potencjalne pola rozwoju mogą obejmować: kooperację produkcyjno-usługową z dużymi zakładami zlokalizowanymi w sąsiednich ośrodkach, ofertę gastronomiczną, rekreacyjno-wypoczynkową, codzienną i weekendową, dostawę produktów regionalnych i świeżych produktów rolnych.

Gmina Kolbuszowa powinna wykorzystać szansę na rozwój, jaką dają fundusze unijne. Możliwość uzyskania dofinansowania z Unii Europejskiej na realizację nowych projektów oraz zawiązywanie różnych form partnerstw sektora społeczno-gospodarczego, jeśli zostaną odpowiednio wykorzystane do pobudzania przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz tworzenia odpowiednich warunków do rozwoju – mogą przynieść wymierne korzyści w postaci zwiększonych dochodów mieszkańców oraz wpływów do budżetu gminy. Ponadto środki finansowe mogą zostać wykorzystane do samorozwoju mieszkańców, zapewnienia wysokich standardów w zakresie usług publicznych czy rozbudowy infrastruktury.

Oczekiwanym rezultatem działań będzie:

- wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój obszaru, zwiększona współpraca mieszkańców z samorządem;
- aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru;
- zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z miejscem zamieszkania;
- wzrost przedsiębiorczości mieszkańców;
- zwiększenie ilości miejsc pracy;
- aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy.

4. Główne deficyty i bariery hamujące rozwój gminy:

- niekorzystna struktura demograficzna – spadek liczby ludności, ujemny przyrost naturalny, a także postępujący proces starzenia się społeczeństwa;

- niewystarczająca promocja gminy i brak zbudowanego wizerunku miejsca dobrego do inwestowania, mieszkania i odpoczynku;
 - niewystarczające wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów kultury;
 - niedostatecznie zagospodarowany potencjał przyrodniczy, rekreacyjny i turystyczny;
 - niedostateczna aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców;
 - brak atrakcyjnych miejsc pracy, szczególnie dla ludzi młodych;
 - brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz.
5. Główne potencjały gminy to przede wszystkim posiadane zasoby i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy gminy, w tym lepszej jakości ich życia.
- Najważniejsze potencjały rozwojowe Gminy Kolbuszowa to:
- zasoby instytucjonalne, w tym Miejski Dom Kultury, Fundacja na Rzecz Kultury Fizycznej i Sportu, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Urząd Miejski w Kolbuszowej;
 - walory przyrodnicze – położenie w Kotlinie Sandomierskiej na terenie prastarej Puszczy Sandomierskiej, po której pozostały kompleksy leśne, położone na styku z sąsiednimi gminami, występujące obszary chronionego krajobrazu oraz rezerwat przyrody Zabłocie;
 - warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych;
 - rozwinięta baza sportowa – boiska, liczne kluby sportowe, sale sportowe, place zabaw, siłownie zewnętrzne, strzelnica sportowa;
 - zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej;
 - bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody Zabłocie – sprzyjają wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku;
 - warunki do uprawiania turystyki rowerowej, występowanie ścieżek edukacyjno-przyrodniczych: Białkówka i Świerczówka;
 - atrakcyjność inwestycyjna gminy, w tym uzbrojone tereny inwestycyjne pod domy jednorodzinne;
 - dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej;
 - położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola.

2.5. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Gminy Kolbuszowa, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
<ul style="list-style-type: none"> – Niska jakość usług zdrowotnych; – Słaba promocja dziedzictwa kulturowego i naturalnego; – Brak odpowiednio atrakcyjnych miejsc pracy na miejscu; – Atrakcyjny rynek pracy w większych, pobliskich ośrodkach miejskich; – Niewystarczająca jakość kształcenia na szczeblu zawodowym; – Mało atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego; – Niski poziom przedsiębiorczości społecznej mieszkańców; – Niewystarczające włączenie się lokalnej społeczności w rozwój gminy; – Niska dostępność opieki żłobkowej na terenie gminy; – Niewystarczający stan infrastruktury komunikacyjnej oraz infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności tj. drogi / pasy / ścieżki / trasy rowerowe z infrastrukturą towarzyszącą; – Niewystarczająca promocja i wykorzystanie przestrzeni publicznych. 	<p>Niewystarczająca przedsiębiorczość i aktywność społeczna mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczone środki na inwestycje prywatne i utrzymanie majątku; – Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy; – Braki we współpracy międzysektorowej; – Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym; – Migracja zarobkowa; – Niskie poczucie tożsamości lokalnej; – Zerwanie więzi z miejscem zamieszkania we wczesnym etapie rozwoju.

Źródło: Opracowanie własne

2.6. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Wizja	Główne efekty
<ul style="list-style-type: none"> – Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; – Wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców; – Pobudzanie aktywności społecznej; – Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi; – Cyfryzacja usług publicznych; – Wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów kultury; – Dostosowanie infrastruktury do potrzeb mieszkańców; – Zapewnienie bezpieczeństwa drogowego i poprawa dostępności komunikacyjnej wraz z rozwojem mikromobilności; – Wspieranie działań proekologicznych mieszkańców; – Podniesienie standardu świadczonych usług podstawowej opieki zdrowotnej; – Wykreowanie atrakcyjnego centrum miasta; – Szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; – Wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty gminy i miasta Kolbuszowa; – Racjonalne użytkowanie zasobów i ochrona środowiska. 	<p>Gmina Kolbuszowa z kompaktowym i klimatycznym miastem jest atrakcyjna dla aktywnych ludzi, żyjących i inwestujących zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wyższa jakość życia mieszkańców; – Wzrost dochodów mieszkańców i dochodów własnych gminy; – Wzrost dostępności i jakości usług; – Wzrost zarejestrowanych i nowo rejestrowanych przedsiębiorstw; – Wzrost liczby mieszkańców; – Atrakcyjny wizerunek gminy; – Wysoka jakość środowiska; – Wzrost aktywności mieszkańców; – Zwiększona tożsamość lokalna.

Źródło: Opracowanie własne

3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Gminy Kolbuszowa. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele operacyjne, a następnie kierunki działań. Wyznaczone kierunki działań będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządca bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

WIZJA

Gmina Kolbuszowa z kompaktowym i klimatycznym miastem jest atrakcyjna dla aktywnych ludzi, żyjących i inwestujących zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju

MISJA

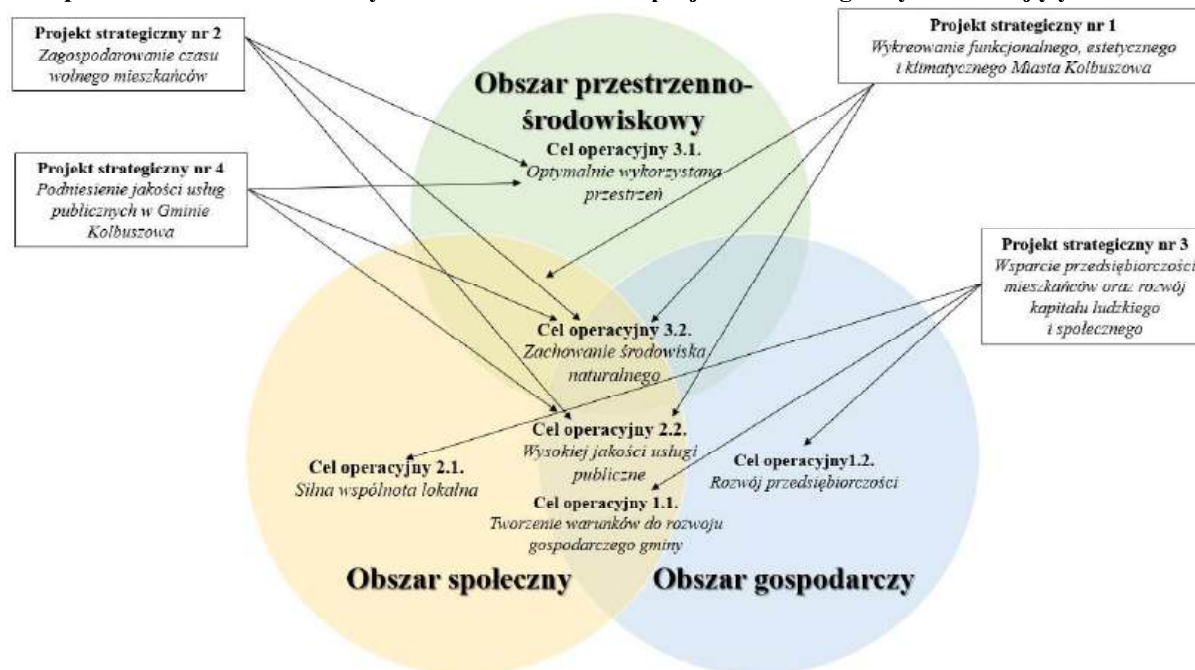
Tworzenie warunków do wysokiej jakości życia bazującego na dziedzictwie kulturowym Kolbuszowej, potencjale środowiska naturalnego obszaru oraz rozwoju sąsiednich, dużych ośrodków miejskich

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich dwa cele operacyjne. Wyznaczone cele mają wymiar społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-środowiskowy (schemat 2). Cele opisują przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej, a więc określają one stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują wizję rozwoju. Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i odpowiadają na pytanie "co chcemy osiągnąć?". Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Do każdego z celów operacyjnych przypisano kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”

Do kierunków działań przypisano działania, a następnie stworzono projekty strategiczne, które dzięki zintegrowanemu charakterowi i kompleksowemu podejściu stanowią wiązkę konkretnych projektów najistotniejszych dla rozwoju gminy i realizujących kierunki działań. Kierunki działań wraz z odpowiadającymi im działaniami i konkretnymi projektami służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii. Realizacja działań zapewni osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczynić się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów powinny wzajemnie się przenikać i uzupełniać, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii.

Schemat 2 Układ celów operacyjnych w przenikających się wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym wraz ze wskazaniem projektów strategicznych realizujących te cele

Źródło: Opracowanie własne

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie takiego wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny dla prowadzenia działalności gospodarczej, trwałego wzrostu gospodarczego, atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Wpłyne to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji działania.

Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych. W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, z kolei dla nich – po dwa kierunki działań (łącznie 12 kierunków działań), w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji działania. Działania są przedstawione w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich projekty strategiczne. Realizacja przedstawionych w Strategii działań i projektów posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Gminy Kolbuszowa. Plan operacyjny został wypracowany na spotkaniach warsztatowych (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Gmina Kolbuszowa z kompaktowym i klimatycznym miastem jest atrakcyjna dla aktywnych i zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju								
Misja	<i>Tworzenie warunków do wysokiej jakości życia bazującego na dziedzictwie kulturowym Kolbuszowej, potencjale rozwoju sąsiednich, dużych ośrodków miejskich</i>								
Cele strategiczne	1. Gmina konkurencyjna gospodarczo				2. Gmina z aktywną społecznością				3. Uporządkowana
Cele operacyjne	1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy		1.2. Rozwój przedsiębiorczości		2.1. Silna wspólnota lokalna		2.2. Wysokiej jakości usługi publiczne		3.1. Opieka i wykorzystanie
Kierunki działań	1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą	1.1.2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej	1.2.1. Podniesienie kompetencji mieszkańców	1.2.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców	2.1.1. Wspieranie aktywności społecznej	2.1.2. Włączenie społeczne	2.2.1. Cyfryzacja	2.2.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej	3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy

Źródło: Opracowanie własne

Opis działań w poszczególnych kierunkach działań

1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą

- 1.1.1.1. Nawiązywanie partnerstw trójsektorowych
- 1.1.1.2. Nawiązywanie współpracy z gminami sąsiednimi i partnerskimi
- 1.1.1.3. Organizacja dla mieszkańców gminy przedsięwzięć przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu
- 1.1.1.4. Rozwój e-usług publicznych

1.1.2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej

- 1.1.2.1. Rozwijanie i promocja Kolbuszowskiej Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec
- 1.1.2.2. Kreowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych
- 1.1.2.3. Inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych źródłach wsparcia finansowego
- 1.1.2.4. Tworzenie warunków wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne

1.2.1. Podniesienie kompetencji mieszkańców

- 1.2.1.1. Budowanie postaw przedsiębiorczych od najmłodszych lat
- 1.2.1.2. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych i społecznych mieszkańców
- 1.2.1.3. Promowanie postaw przedsiębiorczych i wsparcie osób prowadzących własną działalność gospodarczą
- 1.2.1.4. Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży

1.2.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców

- 1.2.2.1. Aktywizacja zawodowa kobiet, cudzoziemców oraz osób z niepełnosprawnościami
- 1.2.2.2. Poszerzenie oferty szkoleń i doradztwa fachowego
- 1.2.2.3. Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy
- 1.2.2.4. Wdrożenie programu aktywizacji zawodowej osób powyżej 50. roku życia

2.1.1. Wspieranie aktywności społecznej

- 2.1.1.1. Tworzenie warunków do rozwoju organizacji społecznych oraz podnoszenie ich kwalifikacji i kompetencji
- 2.1.1.2. Wdrożenie programu grantowego wspierającego inicjatywy oddolne
- 2.1.1.3. Zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu publicznym
- 2.1.1.4. Wspieranie integracji rodzin i grup społeczności lokalnej
- 2.1.1.5. Kreowanie wydarzeń utrwalających związek mieszkańców z gminą

2.1.2. Włączenie społeczne

- 2.1.2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- 2.1.2.2. Włączenie do życia osób w wieku senioralnym oraz z niepełnosprawnościami
- 2.1.2.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi
- 2.1.2.4. Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji

2.2.1. Cyfryzacja

- 2.2.1.1. Podnoszenie e-kompetencji mieszkańców
- 2.2.1.2. Wdrażanie programów edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa
- 2.2.1.3. Zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu
- 2.2.1.4. Utworzenie spójnego, mobilnego systemu informacji dla mieszkańców gminy

2.2.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej

- 2.2.2.1. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej
- 2.2.2.2. Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem ruchu pieszego i rowerowego
- 2.2.2.3. Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej
- 2.2.2.4. Budowa infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności
- 2.2.2.5. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych
- 2.2.2.6. Stymulowanie przygotowania i wdrażania ekobudownictwa
- 2.2.2.7. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, w tym budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- 2.2.2.8. Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, w tym placówek oświatowych

3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy

- 3.1.1.1. Promocja lokalnych zasobów do rozwoju turystyki i rekreacji
- 3.1.1.2. Organizacja wydarzeń kulturalnych nawiązujących do dziedzictwa
- 3.1.1.3. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji
- 3.1.1.4. Zwiększenie dostępności i jakości oferty kulturalnej

3.1.2. Poprawa spójności przestrzennej gminy

- 3.1.2.1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych
- 3.1.2.2. Likwidacja barier architektonicznych
- 3.1.2.3. Zwiększenie pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- 3.1.2.4. Zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy, m.in. poprzez wyznaczanie terenów pod zabudowę mieszkaniową

3.2.1. Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji

- 3.2.1.1. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej, podmiotów gospodarczych, indywidualnych gospodarstwach
- 3.2.1.2. Opracowanie i wdrożenie Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)
- 3.2.1.3. Wdrażanie programu wspierającego bioretencję
- 3.2.1.4. Wprowadzenie niskoemisyjnego transportu
- 3.2.1.5. Upowszechnianie idei gospodarki obiegu zamkniętego, w tym rozbudowa i doposażenie PSZOK, rozbudowa systemu segregacji przy budynkach wielorodzinnych
- 3.2.1.6. Wspieranie produkcji energii z OZE

3.2.2. Edukacja ekologiczna

- 3.2.2.1. Wdrażanie programów edukacji ekologicznej w szkołach
- 3.2.2.2. Organizacja wydarzeń propagujących ochronę środowiska
- 3.2.2.3. Szkolenia i doradztwo dla rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego
- 3.2.2.4. Edukacja mieszkańców w zakresie oszczędnego korzystania z komponentów środowiska, w tym ograniczania ilości odpadów komunalnych

Cel strategiczny 1. Gmina konkurencyjna gospodarczo

Problemem kluczowym, który zdiagnozowano w wyniku pogłębionej analizy gminy, jest spadek liczby mieszkańców. Zidentyfikowano wiele przyczyn tego problemu, które mogą być zlikwidowane, jeżeli podjęte zostaną odpowiednie działania. Priorytetami powinno być wzmocnienie aktywności społecznej oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Cel strategiczny 1. *Gmina konkurencyjna gospodarczo* odnosi się do budowy konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki lokalnej, wykorzystującej uwarunkowania i tradycje oraz przedsiębiorczość mieszkańców.

Dobre połączenie komunikacyjne Gminy Kolbuszowa stwarza dogodne warunki do rozwoju gospodarczego, dlatego ważne jest, aby wykorzystać ten potencjał. Cel operacyjny 1.1. *Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy* odnosi się do rozwoju gminy i polepszenia jakości życia mieszkańców poprzez budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą. Ważnym elementem rozwoju jest szeroko pojęta współpraca samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi, gminami sąsiednimi oraz mieszkańcami, która daje szanse pobudzenia rozwoju gospodarczego obszaru. Istotnym elementem sprawnego funkcjonowania gminy jest stworzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych (szeroka gama wysokiej jakości e-usług wraz ze szkoleniem/ edukowaniem mieszkańców w tym zakresie), a także dążenie do tego, aby wszelkie sprawy administracyjne mieszkańcy mogli załatwiać on-line.

Podjęmowane działania będą miały na celu tworzenie nowych obszarów aktywności gospodarczej, zarówno poprzez rozwój Kolbuszowskiej Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec jak i działań podejmowanych na terenach wiejskich.

Wyróżniającym się modelem gospodarczym, który będzie wdrażany przez władze gminy jest gospodarka obiegu zamkniętego, której system pracy polega na wykorzystaniu odpadów z procesów w celu dalszego wykorzystania jako surowiec dla innych. Taka koncepcja pozwala zużyć surowce w maksymalnym stopniu, co skutkuje zminimalizowaniem ilości wytwarzanych odpadów. Takie podejście jest dobrą drogą do stworzenia niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki. Ważnym elementem działalności samorządu będą podejmowane działania promujące i edukacyjne z zakresu zasad gospodarki cyrkularnej oraz prezentujące dobre praktyki w obszarze produkcji i konsumpcji, co przełoży się na poprawę jakości życia i stanu środowiska.

Drugi cel operacyjny 1.2. *Rozwój przedsiębiorczości* odnosi się do podniesienia kompetencji mieszkańców oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego jest związane ze stymulowaniem przedsiębiorczości, przygotowywaniem terenów inwestycyjnych oraz rozbudowywaniem i modernizacją infrastruktury sieciowej i technicznej. Gospodarka jako dziedzina wsparcia odwołuje się również do pokrewnych elementów, takich jak rynek pracy powiązany z obszarem społecznym.

Ważnym aspektem będzie zapewnienie wsparcia dla inwestorów, przedsiębiorców oraz mieszkańców poprzez sprawnie działającą obsługę administracyjną, promocję ich działalności, a także dostępnej oferty szkoleń, doradztwa i informacji o możliwych formach dofinansowania. Kluczowe znaczenie ma kontynuowanie prowadzonych działań inwestycyjnych, tworzenie

warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz powiązania ich ze skutecznymi działaniami marketingowymi.

Ostatecznie osiągnięcie pierwszego celu strategicznego pozwoli na stworzenie gminy atrakcyjnej do inwestowania, przy czym pożądanymi kierunkami inwestycji będą przedsiębiorstwa funkcjonujące w zgodzie z koncepcją zrównoważonego rozwoju, przyjazne dla środowiska i wspierające jego ochronę.

Cel strategiczny2. Gmina z aktywną społecznością

Pierwszy cel operacyjny 2.1. *Silna wspólnota lokalna* stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców dotyczące jakości życia w gminie. Osiągnięcie silnej wspólnoty lokalnej jest warunkowane wspieraniem inicjatyw społecznych i obywatelskich poprzez mechanizmy współrzędzenia, ale również standaryzację i dalszą profesjonalizację usług świadczonych przez samorząd lokalny. Podejmowane działania będą miały na celu integrację środowisk lokalnych oraz wzmacnianie tożsamości mieszkańców z Kolbuszową. Budowanie silnej wspólnoty ma ogromne znaczenie w rozwoju gminy i pozwala odczuć mieszkańcom, iż ich działania mają znaczenie i wpływ na otoczenie. Budowanie więzi powinno być oparte na świadomości i pielęgnowaniu wspólnego dziedzictwa kulturowego, poszanowaniu praw i tradycji oraz rozwijaniu postaw tolerancji. Na wysoką jakość kapitału społecznego wpływa kształcenie oraz współpraca. Kształtowanie regionalnej i lokalnej tożsamości to obowiązek wspólnego działania najważniejszych podmiotów funkcjonujących w sferze administracji, życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego czy edukacyjnego. Jednym ze sposobów budowania zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy oraz wzrostu poczucia tożsamości z tym miejscem będzie przede wszystkim rozwój działalności kulturalnej na terenie gminy.

Z punktu widzenia aktywności lokalnej bardzo duże znaczenie ma pobudzanie inicjatyw oddolnych. Poprzez inicjatywy oddolne (społeczne, lokalne, obywatelskie) rozumieć należy wszelkie formy samoorganizacji mieszkańców, zbiorowego działania zmierzającego do określonego celu i do wywołania zmiany w środowisku lokalnym, działania na rzecz dobra wspólnego. Inicjatywa oddolna powinna angażować konkretną grupę osób, a nawet całą społeczność lokalną. Chęć działania powinna być widoczna od momentu sformułowania pomysłu, poprzez realizację działań, do momentu osiągnięcia zamierzonego celu/efektu. Istotne jest dbanie o wszystkie społeczności zamieszkujące gminę zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Drugi cel operacyjny 2.2. odnosi się do wysokiej jakości usług publicznych związanych z cyfryzacją i rozwojem infrastruktury komunalnej. Szansą na rozwój gminy jest stworzenie warunków do pracy zdalnej. W tym celu należy dążyć do umożliwienia dostępu do szybkiego Internetu. W obecnych czasach, w wielu zawodach pracować można w firmach znajdujących się w znacznej odległości od miejsca zamieszkania. Stworzenie warunków do pracy i nauki zdalnej to jedno – warto też dążyć do tego, aby wszelkie sprawy administracyjne mieszkańcy mogli załatwiać on-line. Wiąże się to jednak z ryzykiem wykluczenia cyfrowego niektórych z nich (m.in. osób starszych). Ważne więc będzie podjęcie działań podnoszących e-kompetencje mieszkańców, w tym pracowników instytucji publicznych.

Aby Gmina Kolbuszowa stała się miejscem dobrym do życia ważne jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury zaspokajającej potrzeby mieszkańców i umożliwiającej dalszy rozwój osiedleńczy. Należy dążyć do zapewnienia jak najlepszych warunków opieki zdrowotnej i społecznej, usług publicznych (m.in. poprawa infrastruktury obiektów wychowania żłobkowego, przedszkolnego i szkolnego, obiektów zdrowotnych, innych obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów aktywności lokalnej). Zarówno pod kątem zaspokajania potrzeb mieszkańców, jak i ochrony środowiska, istotny jest rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Bezpieczne układy komunikacyjne, w tym drogi, chodniki i ścieżki rowerowe są ważne, istotne z punktu widzenia mieszkańców. Sieć drogowa na terenie gminy będzie sukcesywnie modernizowana i rozbudowywana.

Rozwój sieci ścieżek rowerowych na obszarze wpłynie na zwiększenie dostępności komunikacyjnej i stanowić będzie alternatywę dla przemieszczania się na krótkich odcinkach. Działania te przełożą się także na osiągnięcie celów środowiskowych, takich jak ograniczenie emisji zanieczyszczeń i CO₂ do atmosfery, a także społecznych, związanych z ograniczeniem wykluczenia społecznego i komunikacyjnego. Integracja transportu publicznego to działanie szczególnie ważne, ponieważ umożliwi i ułatwi korzystanie z usług społecznych i publicznych, dotarcie do pracy czy placówek szkolnych.

Cel strategiczny 3. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń

Cel strategiczny 3 *Uporządkowana i estetyczna przestrzeń* odnosi się do endogenicznych potencjałów gminy: walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz tradycji lokalnych i wszelkich innych posiadanych zasobów. Zieleń, duże skupiska leśne znajdujące się w granicach Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz występowanie jednego z najcenniejszych obszarów przyrody w stanie naturalnym, jakim jest rezerwat przyrody Zabłocie – zachęcają do przebywania i mieszkania w tym miejscu.

Gmina Kolbuszowa jako miejsce ukierunkowane na osiedlanie się ludności i przyjmowanie odwiedzających oraz turystów, musi w szczególny sposób zadbać o wysoki poziom zarówno przestrzeni, infrastruktury ogólnodostępnej, jak i usług publicznych, a także dbać o posiadane walory, jakimi są chociażby zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Atrakcyjny wizerunek gminy będzie budowany poprzez unikalne i konkurencyjne przestrzenie publiczne, bazujące na dziedzictwie kulturowym, co stanowić będzie filar do wzmocnienia więzi lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania i przełoży się na jakość życia mieszkańców.

Ważnym aspektem mogącym stanowić przewagę konkurencyjną gminy jest rozwój oferty spędzania czasu wolnego, obejmującej sport, rekreację i wypoczynek oraz kulturę i rozrywkę, bazującą na bogatym dziedzictwie kulturowym oraz walorach przyrodniczo-krajobrazowych, która może być atrakcyjna nie tylko dla obecnych, ale i przyszłych mieszkańców, turystów oraz gości. Ważne jest tutaj kierowanie się rozwojem idei „slow life” i „leczenia lasem”. Działania mają na celu budowanie tożsamości lokalnej, poczucia przywiązania i wspólnoty, wzmacnianie zaangażowania mieszkańców oraz zadbanie o pasję i zdrowie lokalnej społeczności. Aktywne fizycznie społeczeństwo będzie kształtowane poprzez działania upowszechniające i promujące aktywny styl życia, jako wartościową formę

spędzania czasu wolnego, a usługi rekreacyjne oraz aktywnego wypoczynku będą kierowane do wszystkich grup wiekowych, wraz z dostosowaniem infrastruktury do aktywności ruchowej osób z niepełnosprawnościami. Moda związana z rozwojem rekreacji, turystyki jednodniowej oraz weekendowej może przyciągnąć do gminy nowych mieszkańców i osoby z zewnątrz.

Przestrzenie publiczne powinny charakteryzować się dostępnością dla różnych grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami. Z przestrzenią publiczną nierozzerwalnie wiąże się bezpieczeństwo publiczne, a z perspektywy potencjalnych mieszkańców – jest ono niezwykle istotne. Działaniami związanymi z estetyzacją i funkcjonalnością przestrzeni będzie zapewnienie odpowiedniej jakości i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych, z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego. Estetyczna przestrzeń i bezpieczne układy komunikacyjne są ważnym, ale nie jedynym elementem istotnym z punktu widzenia mieszkańców. Istotne jest, aby dbać o dobry stan infrastruktury technicznej, zarówno sieciowej, jak i obiektów budowlanych.

Istotną rolę pod względem rozpatrywania potencjalnego miejsca zamieszkania odgrywa środowisko przyrodnicze, dlatego ważne jest, aby o nie dbać. Gmina Kolbuszowa podejmuje działania oparte na zrównoważonym rozwoju, inwestycjach w ludzi i ich otoczenie, jednocześnie dbając o przestrzeń i środowisko. W celu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji, konieczne będzie wdrażanie działań zmierzających do neutralności klimatycznej, w tym m.in. poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak i budynkach podmiotów gospodarczych, indywidualnych gospodarstwach domowych i budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, adaptację do zmian klimatycznych i łagodzenie skutków tych zmian m.in. poprzez rozwój zielono-błękitnej infrastruktury poprzez budowę zbiorników retencyjnych, kompleksowe działania ochronne i kształtujące krajobraz oraz bioróżnorodność środowiska przyrodniczego. Należy wykorzystać odnawialne źródła energii (OZE) w sektorze publicznym (przeprowadzenie w budynkach termomodernizacji przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń), jak i zachęcać przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe do zastąpienia nimi paliw stałych (konwencjonalnych). Szczególnie ważne będą działania podejmowane w celu kompleksowej modernizacji budynków w kierunku budownictwa energooszczędnego i pasywnego. Uświadamianie społeczeństwa w zakresie korzystania z technologii oszczędnych energetycznie, powinno być jednym z wielu zadań realizowanych przez gminę. Istotne jest też, aby edukować społeczeństwo szerzej w zakresie ekologii, a także świadomej konsumpcji. Jednym z działań planowanych przez gminę jest modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, co przyczyni się do minimalizacji zagrożeń związanych z zanieczyszczeniami środowiska.

Ostatecznie, osiągnięcie trzeciego celu strategicznego przyczyni się do stworzenia gminy dobrej do życia i pobytu. Nawet jeśli duża część mieszkańców gminy będzie pracować w pobliskich ośrodkach miejskich, istotne jest, aby były warunki, dla których całą resztę swojego życia będą chcieli spędzić właśnie w Kolbuszowej. W myśl przedstawionych założeń, Gmina Kolbuszowa będzie rozpoznawalna jako miejsce dobrego życia, otwarta na osoby z zewnątrz chcące skorzystać z możliwości rekreacji, wypoczynku, oferty spędzania czasu wolnego w czystym i naturalnym środowisku.

Tabela 6 Matryca logiczna powiązania kierunków działań ze zdiagnozowanymi problemami, potrzebami i założeniami wojewódzkiej strategii rozwoju

Kierunki działań wynikające z planu operacyjnego		Wnioski z diagnozy	
Lp.	Nazwa	mocne strony, szanse / drzewo celów / potencjały	słabe strony, zagrożenia / drzewo problemów / bariery i deficyty
1.1.1	Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą	<ul style="list-style-type: none"> • cyfryzacja usług publicznych; • Porozumienie międzygminne: „Partnerstwo Kolbuszowskie”; • przynależność gminy do LGD Siedlisko; • cyfryzacja życia codziennego (możliwość pracy zdalnej, podnoszenia kwalifikacji, załatwiania spraw urzędowych zdalnie itp.); • szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; • wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty gminy i miasta Kolbuszowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców; • niski poziom przedsiębiorczości społecznej mieszkańców; • niewystarczające włączenie się lokalnej społeczności w rozwój gminy; • brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz
1.1.2	Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • dostępność terenów inwestycyjnych oraz przynależność do kolbuszowskiej podstrefy SSE EURO – Park Mielec; • wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców; 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca promocja gminy i brak wizerunku miejsca dobrego do inwestowania, życia, odpoczynku; • niedostateczna aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców; • brak atrakcyjnych miejsc pracy, szczególnie dla ludzi młodych;

		<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjność inwestycyjna gminy, w tym uzbrojone tereny inwestycyjne pod domy jednorodzinne; • dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej; • położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola; • szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; • możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na lata 2021–2027 oraz środków krajowych i innych środków zewnętrznych na realizację inwestycji w sektorze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiednio atrakcyjnych miejsc pracy na miejscu; • atrakcyjny rynek pracy w większych, pobliskich ośrodkach miejskich; • mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo powstających podmiotów gospodarczych; • niezadawalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy na lokalnym rynku.
1.2.1.	Podniesienie kompetencji mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców; • pobudzanie aktywności społecznej; • możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na lata 2021–2027 oraz środków 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców; • niewystarczająca jakość kształcenia na szczeblu zawodowym; • niski poziom przedsiębiorczości społecznej mieszkańców;

		<p>krajowych i innych środków zewnętrznych na realizację inwestycji w sektorze gospodarczym, społecznym i środowiskowym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające włączenie się lokalnej społeczności w rozwój gminy; • mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo powstających podmiotów gospodarczych; • niewystarczający rozwój aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.
1.2.2.	Aktywizacja zawodowa mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo powstających podmiotów gospodarczych; • niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy na lokalnym rynku; • niewystarczający rozwój aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców; • brak atrakcyjnych miejsc pracy, szczególnie dla ludzi młodych; • niewystarczająca jakość kształcenia na szczeblu zawodowym; • odpływ wykwalifikowanej siły roboczej oraz odpływ ludzi młodych poza granice kraju.
2.1.1.	Wspieranie aktywności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • pobudzanie aktywności społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający rozwój aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców;

		<ul style="list-style-type: none"> • szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; • wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty gminy i miasta Kolbuszowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom przedsiębiorczości społecznej mieszkańców; • niewystarczające włączenie się lokalnej społeczności w rozwój gminy.
2.1.2.	Włączenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost średniej długości życia; • cyfryzacja życia codziennego (możliwość pracy zdalnej, podnoszenia kwalifikacji, załatwiania spraw urzędowych zdalnie itp.); • warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych; • kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; • dostosowanie infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty gminy i miasta Kolbuszowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • malejąca liczba ludności spowodowana ujemnym saldem migracji i ujemnym przyrostem naturalnym; • niewystarczająca promocja i wykorzystanie przestrzeni publicznych; • odpływ wykwalifikowanej siły roboczej oraz odpływ ludzi młodych poza granice kraju; • konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z występowaniem pandemii COVID-19, zmieniającego się prawa i innych nieprzewidywanych wydarzeń.
2.2.1.	Cyfryzacja	<ul style="list-style-type: none"> • cyfryzacja życia codziennego (możliwość pracy zdalnej, podnoszenia kwalifikacji, załatwiania spraw urzędowych zdalnie itp.); • cyfryzacja usług publicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie cyfrowe;

2.2.2.	Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej	<ul style="list-style-type: none"> • wyższa ilość pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców w porównaniu do województwa i kraju; • możliwość rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej; • korzystne położenie Kolbuszowej względem sąsiednich ośrodków miejskich, tj. Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola; • budowa obwodnicy w Kolbuszowej w ciągu DK9; • atrakcyjność inwestycyjna gminy, w tym uzbrojone tereny inwestycyjne pod domy jednorodzinne; • kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; • dostosowanie infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • podniesienie standardu świadczonych usług podstawowej opieki zdrowotnej 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca jakość usług zdrowotnych; • wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i świadczenia usług publicznych; • gmina posiada niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną – z sieci wodociągowej w 2019 r. korzysta 89,6% mieszkańców, a z sieci kanalizacyjnej – 47,5%; • niska dostępność opieki żłobkowej na terenie gminy; • braki w zakresie infrastruktury drogowej i okołodrogowej; • ograniczenia i braki w infrastrukturze dla ruchu pieszego i rowerowego; • brak spójnej sieci dróg rowerowych; • wysokie zanieczyszczenie powietrza pyłami PM_{2,5} oraz PM₁₀ spowodowane opalaniem słabej jakości paliwem.
3.1.1.	Wzmocnienie wizerunku gminy	<ul style="list-style-type: none"> • walory środowiska przyrodniczego, kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca promocja gminy i brak zbudowanego wizerunku

		<p>(w tym bogata historia) oraz położenie i dobra dostępność komunikacyjna;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych; • kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; • wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów kultury; • wykreowanie atrakcyjnego centrum miasta; • szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu. 	<p>miejsca dobrego do inwestowania mieszkania i odpoczynku;</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów kultury; • słaba promocja dziedzictwa kulturowego i naturalnego; • mało atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego; • niewystarczająca promocja i wykorzystanie przestrzeni publicznych.
<p>3.1.2.</p>	<p>Poprawa spójności przestrzennej gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyższa ilość pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców w porównaniu do województwa i kraju; • warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych; • atrakcyjność inwestycyjna gminy, w tym uzbrojone tereny 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca promocja i wykorzystanie przestrzeni publicznych; • wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i świadczenia usług publicznych; • według danych GUS, w 2020 r. powierzchnia, dla której opracowano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wynosiła 2,6% obszaru całej gminy.

		inwestycyjne pod domy jednorodzinne.	
3.2.1.	Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji	<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości i potrzeby wykorzystania odnawialnych źródeł energii; korzystne warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej; liczne ścieżki edukacyjno-przyrodnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie zanieczyszczenie powietrza pyłami PM2,5 oraz PM10 spowodowane opalaniem słabej jakości paliwem; zmiany klimatu.
3.2.2.	Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> obszary prawnie chronione występujące na terenie gminy; wspieranie działań proekologicznych mieszkańców; moda na zdrowy styl życia; ogólnoświatowy rozwój idei „slow life” i „leczenie lasem”; racjonalne użytkowanie zasobów i ochrona środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie zanieczyszczenie powietrza pyłami PM2,5 oraz PM10 spowodowane opalaniem słabej jakości paliwem; zmiany klimatu.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji działań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* złożona jest m.in. z działań (tabela 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te działania.

W ramach Strategii określono 4 zintegrowane projekty strategiczne, a więc takie, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zniwelują bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał rozwoju.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nie inwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*:

1. Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Kolbuszowa.
2. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców.
3. Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
4. Podniesienie jakości usług publicznych w Gminie Kolbuszowa.

Tabela 7 Projekt strategiczny nr 1

Tytuł projektu strategicznego	<i>Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Kolbuszowa</i>		
Lokalizacja	Miasto Kolbuszowa	Okres realizacji	2022–2029
Szacowana wartość	60 mln zł		
Środki własne gminy	12 mln zł – 20%		
Finansowanie zewnętrzne	48 mln zł – 80%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	<p>Celem projektu jest stworzenie i wypromowanie Kolbuszowej jako miasteczka estetycznego, funkcjonalnego i klimatycznego. Silne, kompaktowe miasto to podstawa rozwoju całej gminy. W zakres projektu wchodzi między innymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> prorowadzenie działań marketingowych mających na celu promocję Kolbuszowej; zwiększanie obszarów zielonych na terenie gminy, w tym ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej; oznaczenie lokalnych atrakcji: utworzenie spójnego systemu informacji, wprowadzenie mobilnego informatora, oznaczenie kodami QR wyróżniających się obiektów w przestrzeni gminy; współpraca z gminami sąsiednimi w celu promocji lokalnej twórczości, tworzenia wspólnych produktów sieciowych, takich jak ścieżki rowerowe/pieszko-rowerowe oraz oferty turystycznej; adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego w celu udostępnienia nowoczesnych produktów kulturowych i turystycznych z wykorzystaniem form cyfrowych i wirtualnych; rewitalizacja Miasta Kolbuszowa; rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż Szlaku Rowerowego po Płaskowyżu Kolbuszowskim. <p>Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kolbuszowa, powiat kolbuszowski, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe.		
Potrzeba realizacji projektu	<p>Projekt wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrzeby stworzenia bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które będą dostępne dla dzieci, młodzieży, osób starszych i z niepełnosprawnościami; – potrzeby wypromowania przestrzeni publicznych na terenie Kolbuszowej, gdzie w głównej mierze dominuje funkcja usług publicznych. Stan tej przestrzeni świadczy o standardzie i atrakcyjności przestrzennej całego miasta; – faktu, że pierzeje budynków otaczających rynek w Kolbuszowej, stanowiące własność prywatną, negatywnie wpływają na estetykę przestrzeni i wizerunek 		

	<p>Kolbuszowej na zewnątrz (choćby „pierwsze wrażenie” wśród przejeżdżających przez ten teren);</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców: w badaniu ankietowym przeprowadzonym w terminie 11–31.01.2022 r. respondenci zaznaczyli, iż jednym z głównych kierunków rozwoju Gminy Kolbuszowa powinno być tworzenie miasta zaspokajającego wszystkie podstawowe potrzeby mieszkańców (66% odpowiedzi).
<p>Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy; 2.1. Silna wspólnota lokalna; 2.2. Wysokiej jakości usługi publiczne; 3.1. Optymalnie wykorzystana przestrzeń; <p>Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą; 2.1.2. Włączenie społeczne; 2.2.1. Cyfryzacja; 2.2.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej; 3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy; 3.1.2. Poprawa spójności przestrzennej gminy.
<p>Komplementarność z innymi projektami</p>	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 2 <i>Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców</i>.</p> <p>Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Źródła dziedzictwa kulturowego południowej części Puszczy Sandomierskiej – gminy: Dzikowiec, Kolbuszowa, Majdan Królewski i Ranizów; – Rewitalizacja miasta Kolbuszowa; – Modernizacja i przebudowa Domu Kultury w Kolbuszowej Górnej; – Międzynarodowa promocja Miasta Kolbuszowa i województwa podkarpackiego. <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1.4. Rozwój e-usług publicznych; 3.1.2.1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych; 3.1.2.2. Likwidacja barier architektonicznych; 3.1.1.3. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc do wypoczynku i rekreacji; 2.2.1.4. Utworzenie spójnego, mobilnego systemu informacji dla mieszkańców gminy.
<p>Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysoka estetyka i ład przestrzenny gminy; – wysokiej jakości i ilości oferta spędzania czasu wolnego; – wysoka świadomość społeczeństwa na temat dziedzictwa kulturowego; – wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego; – pozytywny wizerunek gminy na zewnątrz. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nowo powstałych miejsc do wypoczynku i rekreacji [szt.] – 6; 2. Liczba nawiązanych porozumień międzygminnych [szt.] – 2; 3. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha] – 2,97.

Tabela 8 Projekt strategiczny nr 2

Tytuł projektu strategicznego	<i>Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Gmina Kolbuszowa	Okres realizacji	2022–2029
Szacowana wartość	60 mln zł		
Środki własne gminy	12 mln zł – 20 %		
Finansowanie zewnętrzne	48 mln zł – 80 %		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptja)	<p>Projekt ma na celu wprowadzenie atrakcyjnej i szerokiej oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i odwiedzających, bazującej na historii i bogatym dziedzictwie kulturowym oraz walorach przyrodniczo-krajobrazowych gminy. Ważne jest, aby powstała nowa i rozwijała się już istniejąca infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, która będzie ogólnodostępna zarówno dla mieszkańców jak i turystów. Dodatkowo, ważnym aspektem będzie promocja i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, historycznego i naturalnego oraz jego udostępnianie.</p> <p>Projekt obejmuje przedsięwzięcia związane między innymi z:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. budową i renowacją elementów infrastruktury publicznej wraz z jej promowaniem; b. budową systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym wypożyczalnią rowerów; c. budową infrastruktury zapewniającej ładowanie pojazdów elektrycznych; d. modernizacją, rozbudową oraz budową infrastruktury sportowej i rekreacyjno-wypoczynkowej m.in. Utworzenie Parku Niepodległości w Kolbuszowej, Utworzenie bulwarów wzdłuż rzeki Nil – realizacja kolejnych etapów; e. ochroną bioróżnorodności i terenów atrakcyjnych przyrodniczo; f. promocją Muzeum Kultury Ludowej i Parku Etnograficznego w Kolbuszowej; g. renowacją i konserwacją obiektów zabytkowych; h. wspieraniem działalności, rozwojem oraz promocją Klubu Nordic Walking; i. rozszerzeniem oferty Miejskiego Domu Kultury w Kolbuszowej; j. kompleksowym zagospodarowaniem turystyczno-rekreacyjnym terenów wzdłuż rzeki Nil; k. organizacją zajęć, warsztatów oraz turniejów szachowych pn. <i>Szachy w Kolbuszowej</i> bazujących na ogólnodostępnej infrastrukturze szachowej Bulwarów nad Nilem; l. organizacją wypoczynku zorganizowanego w formie półkolonii w okresie ferii i wakacji dla dzieci i młodzieży w wieku 7–18 lat; m. rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż szlaku rowerowego po Płaskowyżu Kolbuszowskim. <p>Projekt ma na celu uczynić gminę „zieloną”, która posiada łatwo dostępne tereny zieleni oraz przyjazny dla środowiska zrównoważony transport. Celem projektu jest powstanie</p>		

	<p>nowej i rozwój już istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury kulturowej, sportowej i turystycznej. Realizacja tego celu wymaga inwestycji w zakresie rozwoju infrastruktury kultury. Działania podejmowane w ramach projektu przyczyną się do zwiększenia możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, co jednocześnie też będzie wspierać ich integrację. Powstaną estetyczne i funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie, z zapewnieniem możliwości uprawiania sportu i rekreacji. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty. Podjęte zostaną działania w celu zadbania o tereny zieleni, związane z rozwojem zrównoważonego transportu, przyjaznego dla środowiska i mieszkańców, tj.: zachęcanie mieszkańców do przemieszczania się rowerami bądź pojazdami elektrycznymi.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Kolbuszowa, powiat kolbuszowski, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kolbuszowej, Hufiec ZHP Kolbuszowa im. Janka Bytnara „Rudego”, Kolbuszowski Klub Nordic Walking, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej, przedsiębiorcy, placówki oświaty, ewentualni partnerzy.</p>
<p>Potrzeba realizacji projektu</p>	<p>Przestrzeń publiczna powinna stanowić element budowania wspólnoty lokalnej oraz ułatwiać życie rodzinne i zawodowe, a także sprzyjać tworzeniu więzi społecznych. Warto, żeby taka przestrzeń była estetyczna i dobrze zaprojektowana. Właściwe myślenie o przestrzeni publicznej powinno uwzględniać elementy demokratyczne, w tym m.in. dostępność bez względu na wiek czy niepełnosprawność. W ten sposób zaprojektowana przestrzeń stanowi element budowania społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Potrzeba realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wynika z opinii mieszkańców: w badaniu ankietowym przeprowadzonym w terminie 6–26.09.2021 r. 38% respondentów oceniło dostępność i jakość możliwości spędzania wolnego czasu „źle” i „bardzo źle”, natomiast 33% – „dostatecznie”. Atrakcyjność gminy do osiedlania się dla nowych osób została oceniona „źle” i „bardzo źle” przez 38% i „dostatecznie” przez 34% respondentów; – podyktowana jest koniecznością wykorzystania do rozwoju gminy jej mocnych stron, m.in. „tereny o szczególnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych”, „bogate dziedzictwo kulturowe i naturalne”, „Muzeum Etnograficzne w Kolbuszowej”, „korzystne warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej”; – pokonanie barier i uzupełnienie deficytów rozwojowych takich jak „niewystarczająca promocja gminy i brak zbudowanego wizerunku miejsca dobrego do inwestowania, mieszkania i odpoczynku”, „niedostatecznie zagospodarowany potencjał przyrodniczy, rekreacyjny i turystyczny”; – wynika z założonego celu strategicznego „Uporządkowana i estetyczna przestrzeń”, w ramach którego priorytetowo należy wykorzystywać potencjał dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
<p>Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. <i>Silna wspólnota lokalna;</i></p> <p>2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne;</i></p> <p>3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń;</i></p> <p>3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <p>2.1.1. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i></p> <p>2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej;</i></p> <p>3.1.1. <i>Wzmocnienie wizerunku gminy;</i></p> <p>3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji.</i></p>

<p>Komplementarność z innymi projektami</p>	<p>Projekt wskazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 1 <i>Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Kolbuszowa</i> oraz projektem strategicznym nr 4 <i>Podniesienie jakości usług publicznych w Gminie Kolbuszowa</i>.</p> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań:</p> <p>3.1.1.2. <i>Organizacja wydarzeń kulturalnych nawiązujących do dziedzictwa;</i> 3.1.1.3. <i>Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc do wypoczynku i rekreacji;</i> 2.1.1.4. <i>Wspieranie integracji rodzin i grup społeczności lokalnej.</i></p> <p>Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Poprawa jakości środowiska poprzez rozwój terenów zieleni na obszarze miasta Kolbuszowa;</i> – <i>Ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych w Gminie Kolbuszowa poprzez nadanie nowych funkcji lub przywrócenie funkcji zdegradowanym terenom i obiektom wraz z zagospodarowaniem ich otoczenia;</i> – <i>Zwiększenie dostępności mieszkańców do obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Kolbuszowa;</i> – <i>Czas na aktywność w gminie Kolbuszowa.</i>
<p>Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz kulturowej; – stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom; – zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego; – wzrost popytu na korzystanie z oferty Miejskiego Domu Kultury w Kolbuszowej; – zwiększenie integracji i spójności społecznej; – wzrost atrakcyjności gminy; – stworzenie nowych atrakcji turystycznych; – propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia; – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Długość powstałych ścieżek rowerowych oraz pieszo-rowerowych [km] – 3,003; 2. Liczba utworzonych produktów turystycznych [szt.] – 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Projekt strategiczny nr 3

Tytuł projektu strategicznego	<i>Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i>		
Lokalizacja	Gmina Kolbuszowa	Okres realizacji	2022–2029
Szacowana wartość	30 mln zł		
Środki własne gminy	6 mln zł – 20 %		
Finansowanie zewnętrzne	24 mln zł – 80 %		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptja)	<p>Celem projektu jest budowanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz podniesienie kwalifikacji i zwiększenie zakresu kompetencji mieszkańców Gminy Kolbuszowa, zarówno tych biernych, jak i aktywnych zawodowo – osób, które z własnej inicjatywy zgłoszą potrzebę i chęć kształcenia. Projekt przyczyni się do budowania postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie.</p> <p>Projekt zawiera między innymi działania takie jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> opracowanie i wdrożenie programu „Wsparanie szkolnictwa zawodowego pod potrzeby rynku pracy”; powstanie Inkubatora Przedsiębiorczości; rozwój oferty umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości (start-upy, produkty lub usługi wspierające wdrażanie innowacyjnych pomysłów, programy wspierające działania NGO); wspieranie nowych inwestycji poprzez rozwój i promocję Kolbuszowskiej Podstrefy SSE Euro-Park Mielec; aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz osób zagrożonych marginalizacją m.in. realizacja projektu <i>Seniorzy w Gminie Kolbuszowa</i>. Projekt obejmuje działania aktywizujące rozwój psychofizyczny, rozwój turystyki senioralnej, działania wspierające seniorów w obszarze wykluczenia cyfrowego oraz działania integracyjne. <p>Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kolbuszowa, powiat kolbuszowski, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”, Fundacja Wspierania i Organizacji Czasu Wolnego „Chlebek”, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów ZR w Kolbuszowej, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe.		
Potrzeba realizacji projektu	Potrzeba realizacji projektu wynika z: <ul style="list-style-type: none"> – wniosków z Diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa, gdyż wskaźniki gospodarcze nie są zadowalające – pomimo 		

	<p>stopniowego wzrostu liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, w gminie występuje coraz mniejsze zainteresowanie rozpoczęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej wśród mieszkańców;</p> <ul style="list-style-type: none"> – badania ankietowego przeprowadzonego w terminie 06–26.09.2021 r., w którym respondenci zaznaczyli, iż dostęp do miejsc pracy na terenie Gminy Kolbuszowa jest na niskim poziomie, 58% ankietowanych oceniło rynek pracy „źle” i „bardzo źle”. Respondenci wskazali także na niski poziom zarobków – odpowiedź wybrało 68% ankietowanych; – przedsiębiorczości mieszkańców, która nie jest wystarczająca, dlatego należy podejmować działania wspierające i wzmacniające atrakcyjność gospodarczą Kolbuszowej.
<p>Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy;</i></p> <p>1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości;</i></p> <p>2.1. <i>Silna wspólnota lokalna.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <p>1.1.1. <i>Budowanie współpracy i sprawne zarządzanie gminą;</i></p> <p>1.1.2. <i>Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej;</i></p> <p>1.2.1. <i>Podniesienie kompetencji mieszkańców;</i></p> <p>1.2.2. <i>Aktywizacja zawodowa mieszkańców;</i></p> <p>2.1.1. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i></p> <p>2.1.2. <i>Włączenie społeczne.</i></p>
<p>Komplementarność z innymi projektami</p>	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 4 <i>Podniesienie jakości usług publicznych w Gminie Kolbuszowa.</i></p> <p>Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>POSTAW NA BIZNES – wspieranie przedsiębiorczości w powiecie kolbuszowskim;</i> – <i>DROGA DO AKTYWNOŚCI – aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo z powiatu kolbuszowskiego;</i> – <i>Program aktywizacji społecznej w powiecie kolbuszowskim.</i> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań:</p> <p>1.1.2.2. <i>Kreowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych;</i></p> <p>1.1.2.4. <i>Tworzenie warunków wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne;</i></p> <p>1.2.1.3. <i>Promowanie postaw przedsiębiorczych i wsparcie osób prowadzących własną działalność gospodarczą.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców; – Zwiększenie ilości miejsc pracy; – Wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania; – Pozytywny wizerunek gminy na zewnątrz. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba opracowanych i wdrożonych programów „Wspierania szkolnictwa zawodowego pod potrzeby rynku pracy” [szt.] – 1; 2. Liczba powstałych programów aktywizujących osoby po 50. roku życia [szt.] – 1.

Tabela 10 Projekt strategiczny nr 4

Tytuł projektu strategicznego	Podniesienie jakości usług publicznych w Gminie Kolbuszowa		
Lokalizacja	Gmina Kolbuszowa	Okres realizacji	2022–2029
Szacowana wartość	90 mln zł		
Środki własne realizatorów projektu	18 mln zł – 20 %		
Finansowanie zewnętrzne	72 mln zł – 80 %		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych/ Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptja)	<p>Projekt ma na celu rozwój i poprawę stanu infrastruktury komunalnej, która jest niezbędna do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.</p> <p>Elementami zakresu rzeczowego są m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. tworzenie obiektów i przyjaznych przestrzeni publicznych poprzez odnowę centrów wsi, m.in. remont remizy uwzględniający dostosowanie boksów garażowych i zaplecza socjalnego do aktualnych wymogów oraz potrzeb OSP w Kolbuszowej Górnej oraz budowa budynku OSP w Świerczowie; b. poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – przebudowę dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą oraz dla ruchu niezmotywowanego (m.in. ścieżki pieszo-rowerowe, przejścia dla pieszych), m.in. ul. Partyzantów, ul. 3-go Maja, ul. Topolowej, ul. Fredy, ul. Błonie, ul. Ruczki, ul. Wiktora, ul. Piłsudskiego, ul. Sokołowskiej w Kolbuszowej oraz rozbudowę dróg gminnych m.in. Werynia Kolonia, Werynia – Dzikowiec oraz dróg gminnych w miejscowościach: Kolbuszowa, Kolbuszowa Górna, Poręby Kupieńskie – Stare Poręby oraz Poręby Kupieńskie – Zabłocie; – budowę drogi publicznej wraz z parkingiem wielopoziomowym przy ul. Rzeszowskiej w Kolbuszowej; – budowę/ przebudowę bezpiecznych przejść dla pieszych na terenie Miasta Kolbuszowa w ciągu ulic: Grunwaldzkiej, Szopena, Narutowicza, Mickiewicza, Krakowskiej; – doposażenie szkół w mobilne miasteczka rowerowe; – budowę parkingu: przy ul. Wolskiej wraz z przebudową ul. Sportowej w Kolbuszowej oraz w miejscowości Kolbuszowa Górna; – budowę miejsc postojowych obok szkoły podstawowej w Widelce oraz szkoły podstawowej w Kolbuszowej Górnej; – budowa chodników przy drogach powiatowych; – rozbudowę i wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne; c. rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków sanitarnych na terenie gminy; 		

	<ul style="list-style-type: none"> d. wspieranie mieszkańców w pozyskiwaniu dofinansowania na inwestycje, w tym OZE, przydomowe oczyszczalnie ścieków; e. budowa zbiorników retencyjnych; f. rozbudowa sieci światłowodowej; g. przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne m.in. uzbrojenie terenów na osiedlu św. Brata Alberta w Kolbuszowej; h. budowa/rozbudowa żłobka; i. rozszerzenie oferty i jakości usług zdrowotnych podstawowej opieki medycznej – wprowadzenie programów zdrowotnych dla dzieci (opieka stomatologiczna, rehabilitacja wad postawy, pomoc psychologiczna, logopedia, alergologia) i seniorów (rehabilitacja, geriatria, reumatologia, neurologia itp.); j. termomodernizacja wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją OZE budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz podmiotów gospodarczych; k. budowa systemu gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym rozbudowa i doposażenie PSZOK, rozbudowa systemu segregacji przy budynkach wielorodzinnych; l. rozwój usług dla seniora; m. zakup wyposażenia służącego wykonywaniu zadań związanych z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych; n. wspieranie działających na terenie gminy podmiotów i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami, seniorów, dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, integracji mieszkańców gminy (zagrożonych marginalizacją); o. likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach i budynkach użyteczności publicznej. <p>Projekt obejmuje swym zakresem kwestie związane z infrastrukturą komunalną zarówno drogową, kanalizacyjną, wodociągową, jak i internetową. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Kolbuszowa, Zakład Gospodarki Komunalnej i mieszkaniowej Sp. z o.o. w Kolbuszowej, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia), osoby fizyczne – mieszkańcy Gminy Kolbuszowa, ewentualni partnerzy.</p>
<p>Potrzeba realizacji projektu</p>	<p>Potrzeba realizacji projektu wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – badania ankietowego przeprowadzonego w terminie 11–31.01.2022 r. Respondenci zaznaczyli, iż jednym z głównych kierunków rozwoju Gminy Kolbuszowa powinien być rozwój funkcji mieszkaniowej. Według danych z Diagnozy, liczba nowych budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców jest niższa niż średnia w województwie oraz czterech innych gminach sąsiednich i w 2019 r. wynosiła 2,4. W kontekście rozwoju funkcji osiedleńczej gminy, nie bez znaczenia jest zapewnienie pełnej infrastruktury – sprawne wodociągi, kanalizacja. Inną kwestią, która pozwoli na rozwój funkcji osiedleńczej, jest przygotowanie terenów pod zabudowę jednorodzinna i wielorodzinna; – Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa, z której wynika, iż rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (2018 r. – 19,1%, 2023 r. – 21,4%). Wnioski z Diagnozy są m.in. takie, że „Wzrost liczby osób starszych powoduje zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne, rozszerzenie usług w zakresie pomocy społecznej oraz stworzenie warunków umożliwiających aktywny udział tej grupy w lokalnej społeczności”.

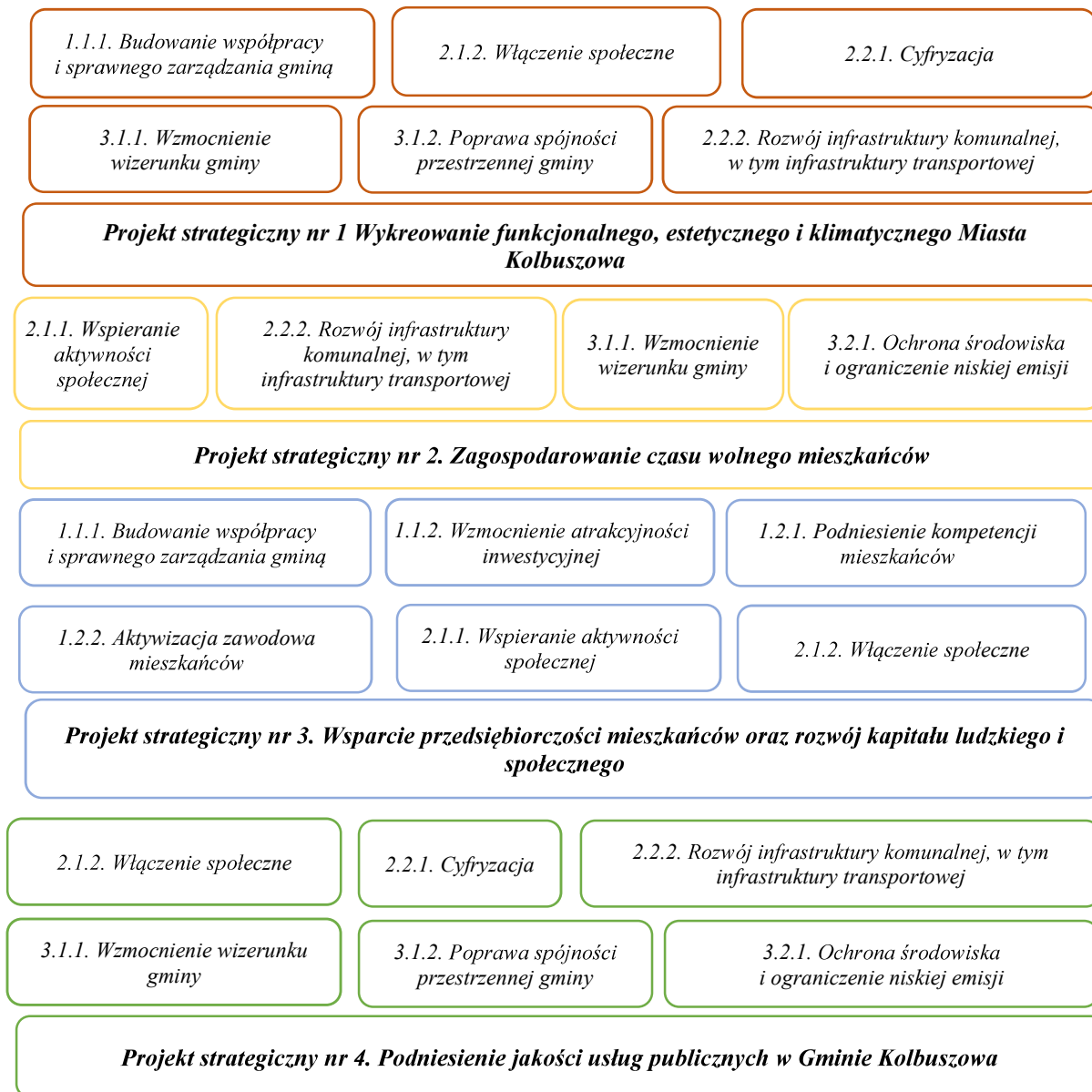
	<p>Realizacja projektu przyczyni się więc do poprawy jakości życia mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, rozwoju usług społecznych, a co za tym idzie zwiększenia jakości życia mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy.</p>
<p>Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>Cele operacyjne: 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne;</i> 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń;</i> 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Kierunki działań: 2.2.1. <i>Cyfryzacja;</i> 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej;</i> 3.1.1. <i>Wzmocnienie wizerunku gminy;</i> 3.1.2. <i>Poprawa spójności przestrzennej gminy;</i> 3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji.</i></p>
<p>Komplementarność z innymi projektami</p>	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 1 <i>Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Kolbuszowa</i> oraz projektem strategicznym nr 2 <i>Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców</i>.</p> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań:</p> <p>3.1.2.1. <i>Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych;</i> 3.1.2.2. <i>Likwidacja barier architektonicznych;</i> 2.2.2.2. <i>Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem ruchu pieszego i rowerowego;</i> 2.2.2.3. <i>Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej;</i> 2.2.2.4. <i>Budowa infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności;</i> 2.2.2.6. <i>Stymulowanie przygotowania i wdrażania ekobudownictwa;</i> 2.2.1.1. <i>Podnoszenie e-kompetencji mieszkańców;</i> 3.2.1.4. <i>Wprowadzenie niskoemisyjnego transportu;</i> 2.1.2.2. <i>Włączenie do życia społecznego osób w wieku senioralnym oraz z niepełnosprawnościami;</i> 2.2.1.3. <i>Zwiększenie dostępności do szybkiego, szerokopasmowego Internetu.</i></p> <p>Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kolbuszowej;</i> – <i>Budowa budynku Dziennego Domu Pobytu Seniora w Kolbuszowej przy ul. Narutowicza;</i> – <i>Rozwój odnawialnych źródeł energii w Gminie Kolbuszowa i Gminie Dzikowiec – Dostawa i montaż instalacji powietrznych i gruntowych pomp ciepła, kotłów na biomasę;</i> – <i>Przebudowa budynku dworca w Kolbuszowej z częścią usługową i administracyjną;</i> – <i>Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy ulicy św. Brata Alberta i Topolowej w Kolbuszowej.</i>
<p>Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa efektywności zagospodarowania ścieków komunalnych; – wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej; – poprawa jakości środowiska naturalnego; – poprawa estetyki i ład u przestrzennego; – aktywizacja społeczna seniorów i integracja międzypokoleniowa; – poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na terenie gminy; – wzrost jakości życia seniorów i pomoc w opiece nad nimi; – rozwój funkcji osiedleńczej.

	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Długość wybudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej [mb] – 92 664;2. Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.] – 20;3. Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE [szt.] – 500;4. Liczba utworzonych lub zmodernizowanych żłobków [szt.] – 3;5. Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne [ha] – 249.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabelach 7–10 projekty strategiczne, zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują endogeniczne potencjały gminy, w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy i ich przedstawicieli oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych. Oparcie niniejszej Strategii na potencjale turystycznym i kulturowym gminy, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii (m.in. cyfryzacja), jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby.

Schemat 3 Powiązania kierunków działań z projektami strategicznymi

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów projektowych Gminy Kolbuszowa, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2023 r.” wynosi 1 723,00 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 788,93 zł), co oznacza niedostateczną samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nie inwestycyjnych.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy zauważyć, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych finansów, a ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na gospodarkę Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne tego typu sytuacje w przyszłości. Fundusze te podlegają nieco innym zasadom podziału, niż ma to miejsce w przypadku polityki spójności, gdzie pewnym standardem jest podejście regionalne. W związku z wojną w Ukrainie przewidywany jest pakiet zmian w rozporządzeniach polityki spójności, które pomogą w łatwiejszym i szybszym wykorzystaniu środków unijnych na działania związane z pomocą osobom uciekającym przed wojną. Rada Europejska zaprezentowała mechanizmy finansowe, m.in. *Akcja spójności na rzecz uchodźców w Europie (CARE)*, czyli projekt zmian prawnych do rozporządzenia Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym. W szczególności CARE wprowadza zmiany do zasad polityki spójności, aby wesprzeć państwa członkowskie w dostępie do finansowania pomocy osobom uciekającym z Ukrainy.

W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 nastąpiło przesunięcie w programowaniu Wspólnej Polityki Rolnej (wydłużenie PROW 2014–2020 o dwa lata, przy jednocześnie zwiększonej alokacji na niektóre działania). W ramach wydłużonej realizacji PROW 2014–2020 wdrażane będzie nadal wsparcie ukierunkowane na

inwestycje w infrastrukturę techniczną obszarów wiejskich (tj. gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 000 mieszkańców).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych czy Program Inwestycji Strategicznych i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przy tworzeniu ram finansowych warto wziąć pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wynikami Diagnozy, dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ostatnich latach stale rosły. Na podstawie dochodów ogółem, a także dochodów własnych, można określić sprawność finansową danej jednostki – obrazuje ją procentowy wskaźnik dochodów własnych w dochodach ogółem. Udział tych dochodów w dochodach ogółem gminy maleje (w 2022 roku spadek o 4,5 punktu procentowego w stosunku do 2018 roku). Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w 2022 roku wynosiły 6 176 zł. W Gminie Kolbuszowa występuje korzystne zjawisko wzrostu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych. Poza dochodami, odzwierciedleniem sytuacji finansowej gminy są jej wydatki. W przypadku Gminy Kolbuszowa wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca z roku na rok są coraz wyższe, w 2018 roku wynosiły 4 384 zł, a w 2022 roku już 7 104 zł – wzrost ten jest odzwierciedleniem wyższych dochodów. Ważnym aspektem zdolności inwestycyjnych Gminy Kolbuszowa jest wykorzystanie środków unijnych na realizację zadań przez gminę. Aktywność w tym zakresie odzwierciedla liczba umów/decyzji o dofinansowanie. Ilość umów/decyzji o dofinansowanie z programów operacyjnych (umowa partnerstwa) podpisanych przez Beneficjentów z terenu Gminy Kolbuszowa (w tym sam samorząd) corocznie rośnie – w 2023 roku wyniosła 84⁶.

Pracownicy Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, jednostek organizacyjnych, a także instytucji kultury i innych podmiotów, posiadają dużą bazę wiedzy i doświadczeń w wyniku realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, m.in.:

- *Ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych w Gminie Kolbuszowa poprzez nadanie nowych funkcji lub przywrócenie funkcji zdegradowanym terenom i obiektom wraz z zagospodarowaniem ich otoczenia*, wartość projektu: 19 402 206,49 zł, dofinansowanie z UE 9 278 176,68 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 6.3. *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*;
- *Poprawa gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Kolbuszowa*, wartość projektu: 16 020 851,95 zł, dofinansowanie z UE 7 874 083,07 zł, w ramach Programu

⁶ Dane GUS.

Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Działanie 2.3. *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach*;

- *Poprawa jakości powietrza w gminie Kolbuszowa – montaż ekologicznych kotłów centralnego ogrzewania*, wartość projektu: 2 785 238,82 zł, dofinansowanie z UE 2 156 366,48 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 3.3. *Poprawa jakości powietrza*;
- *Rozwój infrastruktury sportowo-edukacyjnej oraz doposażenie placówek oświatowych w Gminie Kolbuszowa*, wartość projektu: 2 851 730,22 zł, dofinansowanie z UE 962 000,27 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 6.4. *Infrastruktura edukacyjna*;
- *Budowa instalacji OZE przy budynkach publicznych z terenu Gminy Kolbuszowa*, wartość projektu: 1 428 523,50 zł, dofinansowanie z UE 770 560,70 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 3.1. *Rozwój OZE*;
- *Rozwój infrastruktury przedszkolnej w Gminie Kolbuszowa*, wartość projektu: 728 578,52 zł, dofinansowanie z UE 497 006,00 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 6.4. *Infrastruktura edukacyjna*;
- *Dzienny Dom Pobytu Seniora*, wartość projektu: 1 815 724,80 zł, dofinansowanie z UE 1 543 366,08 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, Działanie 8.3. *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych*⁷.

Gmina Kolbuszowa posiada również doświadczenie powstałe w wyniku tworzenia ram finansowych dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, np. dla *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022*.

W latach 2018–2022 wydatki majątkowe Gminy Kolbuszowa wyniosły łącznie ponad 123 mln zł, czyli około 24,6 mln zł/rok (dane GUS). Szacowana do poniesienia przez wszystkich realizatorów planowanych projektów kwota wkładu własnego (tabela 12) w latach 2022–2030 jest więc realna i nie przekracza możliwości finansowych gminy.

W tabeli 11 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów operacyjnych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 12 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

⁷ Mapa dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa*

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	<i>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)</i>	<p>FEnIKS to następca <i>Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko</i> (POLiŚ). Program jest skierowany na obszar niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Program wspiera także transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. W ramach FEnIKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku, – budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego, o jak najniższym wpływie na środowisko naturalne, – dokończenie realizacji sieci bazowej TEN-T do roku 2030, – poprawę bezpieczeństwa transportu, – zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu opieki zdrowotnej, – wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.
2.	<i>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)</i>	<p>Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka</i> (POIG) oraz <i>Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać przedsiębiorcy, sektor nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności organizacje społeczne.</p>
3.	<i>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)</i>	<p>Następca <i>Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój</i> (POWER). W programie FERS będą wspierane m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, aktywizacji społecznej i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.</p> <p>Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji kierunków działań Strategii: 2.1.1. <i>Wspieranie Włączenie społeczne</i>, ale częściowo także dla innych działań.</p>
4.	<i>Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)</i>	<p>Następca programu <i>Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację i rozwój gospodarki cyfrowej. Program ten będzie przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, rozwoju e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli, zwiększeniu bezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju i wykorzystywaniu najnowszych technologii cyfrowych, rozwoju współpracy międzysektorowej, rozwiązywaniu problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców.</p> <p>Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji kierunku działania Strategii: 2.2.1. <i>Wzrost gospodarczy</i> i innych działań.</p>

<p>5.</p>	<p><i>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 (FEP)</i></p>	<p>Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego</i> +</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka; 2) Energia i środowisko; 3) Mobilność miejska; 4) Mobilność i łączność; 5) Przyjazna przestrzeń społeczna; 6) Rozwój zrównoważony terytorialnie; 7) Kapitał ludzki gotowy do zmian; 8) Rozwój lokalny kierowany przez społeczność; 9) Pomoc techniczna (EFRR); 10) Pomoc techniczna (EFS+). <p>Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowania z Funduszy Europejskich.</p> <p>W ramach FEP możliwe będzie finansowanie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości; – Promocję gospodarki regionalnej; – Wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP; – Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw, konsorcjów i grup badawczych, przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi; – Rozwój infrastruktury danych przestrzennych; – Usługi w zakresie e-zdrowia; – Poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej / wieloosobowych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo prądu chłodniczej; – Budowę/modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła / zimna; – Budowę, przebudowę lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy; – Rozwijanie systemów ratownictwa (m.in. zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych w katastroficznych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych); – Edukację w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych; – Budowę i modernizację infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania wody; – Rozwój i modernizację infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych; – Opracowanie i aktualizację dokumentów planistycznych i waloryzujących dla obszarów
-----------	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> – Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego; – Inwestycje w infrastrukturę placówek realizujących kształcenie specjalne wraz z innymi formami edukacji; – Wzmacnianie integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług; – Inwestycje w infrastrukturę zabytków i instytucji kultury; – Przedsięwzięcia dotyczące istniejących i nowo projektowanych szlaków turystycznych; – Ochronę, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych; – Wsparcie osób dorosłych w zdobywaniu i uzupełnianiu kwalifikacji i kompetencji.
6.	<i>Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)</i>	<p>Jest to instrument dedykowany przede wszystkim do wsparcia obszarów wiejskich oraz rolniczych na obszarach objętych RLKS. Instrument ten został wprowadzony do Programu Operacyjnego Wzrost i Pracopłodność na lata 2021–2027</p> <p>RLKS realizowany jest obecnie w ramach PS WPR 2023–2027. RLKS oparty jest na metodzie „Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność”. RLKS ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i gospodarczej, zwiększeniu zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym: innowacji i rozwiązań cyfrowych.</p>
7.	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2030 (PS WPR 2023–2030)</i>	<p>Działania wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju będą realizowane za pomocą instrumentu „Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność”. Szczegółowy zakres wsparcia zostanie uszczegółowiony w ramach Planu Strategicznego, niemniej jednak mając na względzie wstępne informacje uzyskane od lokalnej społeczności, działania te w szczególności obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odnawialne źródła energii; – przestrzeń publiczną, likwidację barier architektonicznych; – infrastrukturę edukacyjną, rekreacyjną, turystyczną i kulturalną. <p>W obszarach wsparcia w ramach instrumentu RLKS zostanie zachowana demarkacja obszarów objętych LEADER (budżet EFRROW).</p> <p>Główne grupy docelowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mieszkańcy województwa podkarpackiego obszarów objętych IIT; w tym GPR; – mieszkańcy obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. <p>Dziewięć celów PS WPR to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii Europejskiej i żywnościowego; – zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na innowacje i cyfryzację; – poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości;

		<ul style="list-style-type: none"> – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, energii; – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami m i powietrze; – przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ek i krajobrazu; – przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na ob – promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalneg biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa; – poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt.
8.	<p><i>Krajowy Plan Odbudowy (KPO)</i> – w ramach Funduszu Odbudowy</p>	<p>Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporno kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturaln działania na sześciu europejskich filarach odpowiedzi na kryzys i budowy odporności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zielona transformacja, 2) transformacja cyfrowa, 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, 4) spójność społeczna i terytorialna, 5) opieka zdrowotna oraz odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna, 6) polityki na rzecz następnego pokolenia, takie jak edukacja i umiejętności.
9.	<p><i>Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)</i></p>	<p>RFIL to program, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast ludziom. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. można wykorzystać na bliskie ludziom inwestycje, m.in. budowę żłobków, przedszkoli czy działania.</p>
10.	<p><i>Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i></p>	<p><i>Program Inwestycji Strategicznych</i> ma na celu zwiększenie skali inwestycji publiczny inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycy</p>
11.	<p><i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i></p>	<p>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także popraw i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi p inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostr się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wo</p>

		<p>państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których w Skarbu Państwa.</p>
<p>12.</p>	<p><i>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027</i></p>	<p>Dokument ten ma na celu <i>Utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki</i>. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez koncentrację interwencji na następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; – wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miast i podniesienie jakości życia mieszkańców; – zwiększenie dostępności transportowej makroregionu; – wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk dla rozwoju; – zapewnienie efektywnego systemu zarządzania i wdrażania Programem. <p>W ramach FEPW możliwe będzie finansowanie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizację działań mających na celu zwiększanie świadomości przedsiębiorców z transformacji w kierunku cyfrowej i zielonej gospodarki; – rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych); – zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich; – zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście; – opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu; – podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych; – zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru spełniającego wymagania dla „ekologicznie czystych pojazdów”; – budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i innych form mobilności, w tym integrację różnych form mobilności w postaci centrów mobilności publicznej; – digitalizację systemu mobilności w mieście; – wsparcie dla przygotowania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMM); – przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych TEN-T; – budowę lub przebudowę dróg w celu umożliwienia wykonywania codziennego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej; – budowę obwodnic; – budowę infrastruktury ładowania/ tankowania samochodów zeroemisyjnych; – budowę lub modernizację infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego związaną ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego;

		<ul style="list-style-type: none">– modernizację lub budowę obiektów/ przestrzeni stanowiących elementów turystycznego;– opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu, identyfikacja wizualna, marketing, podział praw i obowiązków pomiędzy partnerów. Przewiduje się, że część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem.
13.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Lp.	Cel operacyjny	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
Cel strategiczny 1. Gmina konkurencyjna gospodarczo				
1.1.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy	40 mln zł	8 mln zł	32 mln zł
1.2.	Rozwój przedsiębiorczości	60 mln zł	12 mln zł	48 mln zł
Cel strategiczny 2. Gmina z aktywną społecznością				
2.1.	Silna wspólnota lokalna	50 mln zł	10 mln zł	40 mln zł
2.2.	Wysokiej jakości usługi publiczne	100 mln zł	20 mln zł	80 mln zł
Cel strategiczny 3. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń				
3.1.	Optymalnie wykorzystana przestrzeń	40 mln zł	8 mln zł	32 mln zł
3.2.	Zachowanie środowiska naturalnego	60 mln zł	12 mln zł	48 mln zł
SUMA		350 mln zł	70 mln zł	280 mln zł
W tym projekty strategiczne		240 mln zł	48 mln zł	192 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celach strategicznych, operacyjnych i kierunkach działań) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ⁸
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce ⁹	<p>Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> – <i>Lepiej połączona Europa;</i> – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> – <i>Europa bliższa obywatelom;</i> – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> <p>Założenia Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cel operacyjny 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego</i> – kierunek działań 3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczanie niskiej emisji</i>. W obu tych dokumentach kładzie się nacisk na efektywność energetyczną i redukcję emisji gazów cieplarnianych, przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważoną gospodarkę wodną i ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz wzmocnienie ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliższa obywatelom</i>. Istotą tego celu jest <i>zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały</i>. W ramach celu wspierana będzie realizacja przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym</p>

⁸ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

⁹ Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce, Warszawa, czerwiec 2022 r.

		<p>strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru. Niniejsza Strategia stanowi właśnie jedną z takich lokalnych strategii, które będą realizowane m.in. za pomocą Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT).</p>
2.	<p><i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i></p>	<p><i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.</p> <p>Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu.</p> <p>Cele Agendy, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;</i> – <i>Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie;</i> – <i>Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;</i> – <i>Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;</i> – <i>Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;</i> – <i>Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;</i> – <i>Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie proces degradacji gleby oraz powstrzymanie utratę różnorodności biologicznej.</i> <p>Spójność założeń Strategii z wyżej wymienionymi celami, przejawia się bezpośrednio lub pośrednio we wszystkich jej celach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cel operacyjny 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy poprzez kierunki działań: 1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą oraz 1.1.2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej</i> – spójność w szczególności z celami 1, 2, 3, 8, 9 Agendy; 2. Cel operacyjny 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości poprzez kierunki działań: 1.2.1. Podniesienie kompetencji mieszkańców oraz 1.2.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców</i> – spójność w szczególności z celami 1, 2, 4, 8, 9, 11 Agendy; 3. Cel operacyjny 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna poprzez kierunki działań: 2.1.1. Wspieranie aktywności społecznej i 2.1.2. Włączenie społeczne</i> – spójność w szczególności z celami 3, 4, 8, 11 Agendy; 4. Cel operacyjny 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne poprzez kierunki działań: 2.2.1. Cyfryzacja i 2.2.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej</i> – spójność w szczególności z celami 3, 4, 6, 11 Agendy;

		<p>5. Cel operacyjny 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń poprzez kierunki działań: 3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy oraz 3.1.2. Poprawa spójności przestrzennej gminy – spójność w szczególności z celami 3, 6, 8, 11 Agendy;</i></p> <p>6. Cel operacyjny 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego poprzez kierunki działań: 3.2.1. Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji oraz 3.2.2. Edukacja ekologiczna – spójność w szczególności z celami 4, 13, 15 Agendy.</i></p>
<p>3.</p>	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i></p>	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w wymiarze terytorialnym oraz zgodny z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych. <p>W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, <i>Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami operacyjnymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Celu 1., tj. cel 1.1. <i>Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</i> oraz cel 1.5. <i>Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;</i> – Celu 2., tj. cel 2.1. <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i> oraz cel 2.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;</i> – Celu 3., tj. cel 3.1. <i>Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</i> oraz cel 3.3. <i>Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.</i>
<p>4.</p>	<p><i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i></p>	<p>Głównym celem <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)</i> jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu. Cel ten w sposób bezpośredni koreluje z wizją Gminy Kolbuszowa: <i>Gmina Kolbuszowa z kompaktowym i klimatycznym miastem jest atrakcyjna dla aktywnych ludzi, żyjących i inwestujących zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.</i></i></p> <p>Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii:</p> <p><i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i></p> <p><i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1: <i>Gmina konkurencyjna gospodarczo – cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości.</i></p>

		<p><i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i></p> <p><i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Gmina z aktywną społecznością</i> – cele operacyjne: 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> oraz 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i>.</p> <p><i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.</i></p> <p><i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i></p> <p><i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i></p> <p><i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i></p> <p><i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2: <i>Gmina z aktywną społecznością</i> – cele operacyjne: 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> oraz 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz celem strategicznym 1: <i>Gmina konkurencyjna gospodarczo</i>, cele operacyjne: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i> oraz 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i>.</p> <p>Obszary wpływające na osiągnięcie celów <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju;</i> – <i>Wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju;</i> – <i>Zrównoważenie systemu energetycznego Polski;</i> – <i>Rozwój potencjału środowiska naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców.</i> <p>Analizując plan operacyjny (tabela 5) stwierdza się, że powyższe obszary wpływają również na osiągnięcie celów <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> – szczególnie na wzrost przedsiębiorczości, wzmocnienie cyfrowe i rozwój potencjału środowiska naturalnego.</p>
5.	<p><i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze</i></p>	<p>W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i> stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku</p>

	<p><i>środowiska i gospodarki wodnej</i></p>	<p>z powyższym, cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR.</p> <p>Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska:</p> <p><i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i></p> <p><i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i></p> <p><i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i></p> <p>Na cele te, w sposób bezpośredni lub pośredni, odpowiada w szczególności następujący cel operacyjny oraz kierunek działań w Strategii:</p> <p>Cel operacyjny: 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego</i>, kierunek działań: 3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczanie niskiej emisji.</i></p>
<p>6.</p>	<p><i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i></p>	<p>Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> jest najmocniej powiązana, to:</p> <p><i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i></p> <p><i>1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy,</i></p> <p><i>1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych,</i></p> <p><i>1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego,</i></p> <p><i>1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej,</i></p> <p><i>1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:</i></p> <p><i>2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,</i></p> <p><i>2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury,</i></p> <p><i>2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,</i></p> <p><i>2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, że jednym z celów operacyjnych <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> jest 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> – cel ten w wielu aspektach wpisuje się w powyższe założenia. Bezpośrednio wpisuje się w nie także cel operacyjny 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i>. Wdrożenie Strategii przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne, szczególnie poprzez stworzenie platformy stałej współpracy i komunikacji gminy z mieszkańcami, realizację projektów sprzyjających budowaniu sentymentu i przywiązania do gminy czy wdrażania programu grantowego wspierającego inicjatywy oddolne. Wdrażanie Strategii będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, szczególnie poprzez wyrównywanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi oraz zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom z niepełnosprawnościami, a także poprzez podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców. Planowane są także zadania z zakresu cyfryzacji, w tym rozwoju e-administracji, a co za tym idzie digitalizacji i udostępniania danych, w tym dóbr kultury.</p>

<p>7.</p>	<p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i></p>	<p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i> jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w <i>Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) i zastępuje <i>Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020</i>, przyjętą uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. (M.P. poz. 839). W <i>Strategii</i> przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r.</p> <p>Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i>:</p> <p>Cel szczegółowy II <i>Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek interwencji II.1. <i>Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</i>; – Kierunek interwencji II.2. <i>Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</i>; – Kierunek interwencji II.3. <i>Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</i>; – Kierunek interwencji II.4. <i>Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</i>; – Kierunek interwencji II.5. <i>Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</i>. <p>Cel szczegółowy III <i>Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek interwencji III.1. <i>Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa</i>; – Kierunek interwencji III.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</i>; – Kierunek interwencji III.3. <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi</i>; – Kierunek interwencji III.4. <i>Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym</i>; – Kierunek interwencji III.5. <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich</i>. <p>Jednym z elementów przewidzianych do realizacji w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> jest budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, która będzie prowadzona w sposób zintegrowany z działaniami uzupełniającymi, służącymi zwiększeniu dostępności cyfrowej obszarów wiejskich. Zwiększona będzie dostępność cyfrowa, która coraz silniej warunkuje możliwość upowszechnienia wielu nowych technologii i modeli biznesowych opartych na cyfryzacji i sieci internetowej, w tym Internetu rzeczy, technologii satelitarnych. Planuje się inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.</p> <p>Do najważniejszych pozarolniczych wyzwań o charakterze społeczno-gospodarczym, przed którymi stoją obszary wiejskie niebędące wiejskimi strefami podmiejskimi dużych miast, zaliczono m.in. inwestycje służące poprawie jakości usług podstawowych na obszarach wiejskich, do których zaliczono: edukację, opiekę zdrowotną, opiekę nad matką z dzieckiem, osobami niepełnosprawnymi i seniorami, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawę jakości działania instytucji publicznych i kultury – inwestycje takie zostały wskazane jako priorytetowe w <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i>. Planowany jest m.in. rozwój e-usług, zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki żłobkowej, wspieranie rozwoju i uczenia się</p>
-----------	---	---

		<p>mieszkańców przez całe życie, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych, wzmacnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych. Wdrażanie Strategii przyczyni się też do dynamizacji przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych.</p>
8.	<p><i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły¹⁰ oraz Mapy zagrożenia powodziowego</i></p>	<p>Na opracowanych mapach szczególnego zagrożenia powodziowego tereny należące do Gminy Kolbuszowa nie są wykazywane jako zagrożone powodzią. Największa część gminy odwadniana jest przez dopływy Łęgu: Nil, Świerczówkę (Przyrwę), Zyzogę, Wiśniówkę i ich dopływy. Z południowej części gminy wodę do Wisłoki odprowadza Tuszymka i jej dopływy, a do Wisłoka bezimienne dopływy Szlachcianki uchodzącej do Mrowli.</p> <p>Gmina Kolbuszowa położona jest w obrębie następujących JCWPd¹¹:</p> <p>I. Nr 134, kod – PLGW2000134:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Stan ilościowy: dobry; b) Stan ogólny: dobry; c) Stan chemiczny: dobry; d) Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy; e) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona; f) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWPd: ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródłądowych (GZWP), opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródłądowych (GZWP); g) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWPd: wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP. <p>II. Nr 135, kod – PLGW2000135:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Stan ilościowy: dobry; b) Stan ogólny: dobry; c) Stan chemiczny: słaby; d) Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: K, Fe, Mn, As, pH, Al, SO₄, TOC, dobry stan ilościowy; e) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona chemicznie; f) Działania podstawowe do wdrażania dla JCWPd: ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródłądowych (GZWP), opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródłądowych (GZWP); g) Działania uzupełniające do wdrażania dla JCWPd: wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP, rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych, szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania <i>Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej</i>, mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, dobrowolne stosowanie działań ze <i>Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej</i>. <p>III. Nr 153, kod – PLGW2000153:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Stan ilościowy: dobry;

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

¹¹ Baza danych IIaPGW, karty.apgw.gov.pl

		<p>b) Stan ogólny: dobry;</p> <p>c) Stan chemiczny: dobry;</p> <p>d) Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy;</p> <p>e) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona;</p> <p>f) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWPd: opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródładowych (GZWP), ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródładowych (GZWP);</p> <p>g) Działania uzupełniające do wdrażania dla JCWPd: wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP, weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych.</p> <p>Gmina Kolbuszowa położona jest w zasięgu JCWP¹²:</p> <p>I. Przyrwa do Dąbrówki:</p> <p>a) Kod JCWP: RW2000102198431;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Przyrwa do Dąbrówki, silnie zmieniona część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany;</p> <p>d) Stan chemiczny: dobry;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p> <p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność, działania renaturyzacyjne;</p> <p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.</p> <p>II. Przyrwa od Dąbrówki do ujścia:</p> <p>a) Kod JCWP: RW200011219849;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Przyrwa od Dąbrówki do ujścia, naturalna część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: słaby stan ekologiczny;</p> <p>d) Stan chemiczny: poniżej dobrego;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p> <p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;</p>
--	--	--

¹² Karta charakterystyki JCWP, ISOK Informatyczny System Osłony Kraju, wody.isok.gov.pl, inf. z dnia 10.03.2022 r.

	<p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.</p> <p>III. Olszowiec:</p> <p>a) Kod JCWP: RW200010219846;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Olszowiec, silnie zmieniona część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany;</p> <p>d) Stan chemiczny: poniżej dobrego;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p> <p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność;</p> <p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.</p> <p>IV. Łęg do Turki:</p> <p>a) Kod JCWP: RW2000102198199;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Łęg do Turki, silnie zmieniona część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: słaby;</p> <p>d) Stan chemiczny: poniżej dobrego;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p> <p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości), stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: działania renaturyzacyjne, rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin, renaturyzacja JCWP z uwzględnieniem celów środowiskowych JCWP;</p> <p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.</p> <p>V. Tuszymka:</p> <p>a) Kod JCWP: RW200010218929;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Tuszymka, silnie zmieniona część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany;</p> <p>d) Stan chemiczny: poniżej dobrego;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p>
--	---

		<p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: działania renaturyzacyjne, rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta;</p> <p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych.</p> <p>VI. Mrowla:</p> <p>a) Kod JCWP: RW20001022669;</p> <p>b) Nazwa JCWP: Mrowla, silnie zmieniona część wód;</p> <p>c) Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany;</p> <p>d) Stan chemiczny: poniżej dobrego;</p> <p>e) Stan ogólny: zły stan wód;</p> <p>f) Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;</p> <p>g) Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;</p> <p>h) Działania podstawowe przewidziane do wdrażania dla JCWP: uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), działania renaturyzacyjne, rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami;</p> <p>i) Działania uzupełniające przewidziane do wdrażania dla JCWP: dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.</p> <p>Działania określone w Strategii, które najmocniej korelują z zapisami <i>Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły</i>, to: 2.2.2.7. <i>Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, w tym budowa przydomowych oczyszczalni ścieków</i> oraz 3.2.1.3. <i>Wdrażanie programu wspierającego bioretencję</i>.</p>
--	--	--

9.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły ¹³	<p>W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły na liście projektów strategicznych o najwyższym priorytecie, wpływających na ograniczenie ryzyka powodziowego na obszarze dorzecza Wisły, została wskazana następująca inwestycja na terenie Gminy Kolbuszowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów miasta Kolbuszowa w dolinie potoku Górnianka. <p>Działania określone w Strategii, które najmocniej korelują z zapisami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, to:</p> <p>3.2.1.3. Wdrażanie programu wspierającego bioretencję;</p> <p>2.2.2.7. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, w tym budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.</p>
10.	Plan przeciwdziałania skutkom suszy ¹⁴	<p>Zgodnie z zapisami Planu: Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ochrona oraz odbudowa ekosystemów; 2) ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby; 3) wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich (tzw. smart city, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury); 4) zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska. <p>W Planie zamieszczono mapy klas zagrożenia: suszą rolniczą na terenach rolnych lub leśnych, suszą hydrologiczną, suszą hydrogeologiczną w JCWPd. Na terenie Gminy Kolbuszowa nie stwierdzono występowania obszarów zagrożonych występowaniem suszy rolniczej, hydrologicznej, hydrogeologicznej ani zagrożenia suszą łączną.</p>
POZIOM REGIONALNY		
11.	Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	<p>W Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 wskazano 5 obszarów, dla których określono cele szczegółowe i główne kierunki polityki rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 wskazuje, że wyznaczone w niej cele strategiczne, cele operacyjne oraz planowane w ich ramach kierunki działań zgodne są z zapisami Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030. W szczególności wpisują się one w sposób bezpośredni lub pośredni m.in. w niżej wymienione obszary tematyczne i priorytety.</p> <p>OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA</p> <p>Priorytet 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 1.2. Rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Priorytet 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy oraz 1.2. Rozwój przedsiębiorczości.</p>

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		<p>1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego) W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY</p> <p>Priorytet 2.1. Edukacja W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości.</i></p> <p>Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Priorytet 2.3. Regionalna polityka zdrowotna W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 2.1.: <i>Silna wspólnota lokalna.</i></p> <p>Priorytet 2.4. Rynek pracy W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.</i></p> <p>Priorytet 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i>, 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> oraz 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Priorytet 2.6. Włączenie społeczne W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i> oraz 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna.</i></p> <p>Priorytet 2.7. Aktywny styl życia i sport W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA</p> <p>Priorytet 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Priorytet 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego. W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Priorytet 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.</i></p> <p>Priorytet 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i> oraz 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne.</i></p> <p>Priorytet 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Priorytet 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p>
--	--	--

		<p>Priorytet 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń</i> oraz 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG</p> <p>Priorytet 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i>, 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Priorytet 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> oraz 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Priorytet 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i>, 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i> oraz 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Priorytet 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i> oraz 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna.</i></p> <p>Priorytet 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa. W priorytet wpisuje się cel operacyjny Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.</i></p> <p>OBSZAR HORYZONTALNY – TERYTORIALNY WYMIAR STRATEGII</p> <p>Priorytet 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i>, 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i>, 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i>, 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i>, 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń</i> oraz 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego.</i></p> <p>Priorytet 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.1. <i>Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy</i>, 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i>, 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i>, 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Priorytet 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku W priorytet wpisują się cele operacyjne Strategii tj.: 1.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości</i>, 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna</i>, 2.2. <i>Wysokiej jakości usługi publiczne</i> oraz 3.1. <i>Optymalnie wykorzystana przestrzeń.</i></p> <p>Wszystkie założenia w <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i>, w tym kierunki działań i działania, wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w powyższe cele i kierunki działań.</p> <p>Wśród Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie krajowym oraz regionalnym znalazły się m.in.: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, a wśród nich Gmina Kolbuszowa. Podejmowane działania mają identyfikować i wzmacniać czynniki rozwojowe obszarów o słabszych perspektywach rozwojowych, wynikających ze struktury społeczno-gospodarczej,</p>
--	--	--

		<p>peryferyjnego położenia bądź utraty dotychczasowych funkcji. Oczekiwanymi celami będzie m.in. zwiększenie zasobów infrastrukturalnych w strategicznych sektorach, zdynamizowanie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o lokalne potencjały, rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, poprawa dostępu do podstawowych usług publicznych, zniwelowanie wykluczenia transportowego. Zakładane działania dla tego obszaru, to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców; – poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych; – pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej; – intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego. <p>Gmina Kolbuszowa została również uwzględniona na poziomie regionalnym jako <i>Obszary wiejskie</i> województwa podkarpackiego. Do głównych kierunków w tych obszarach należy między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej; – rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich; – integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym; – racjonalizacja przestrzeni wiejskiej.
12.	<p><i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i>¹⁵</p>	<p>W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i> (PZPWP) wskazano, że na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 12 obszarów funkcjonalnych.</p> <p>Gmina Kolbuszowa ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną została zaliczona do miast o dobrych podstawach rozwoju tj. ośrodek powiatowy oparty na funkcjach adminiostracyjno-usługowych oraz przemysłowych, zapewniający dostęp do usług i dóbr publicznych o standardzie powiatowym, wymagający jednak wsparcia w zakresie rozwoju funkcji ponadlokalnych oraz wdrożenia programu rewitalizacji.</p> <p>Priorytetem rozwojowym obszaru jest: <i>Integracja ośrodka subregionalnego z jego obszarem funkcjonalnym w celu rozwoju potencjału gospodarczego oraz poprawy warunków życia mieszkańców</i>. Funkcje rozwojowe obszaru: podstawowa – usługowa, oraz towarzysząca – rekreacyjno-turystyczna, produkcyjna.</p> <p>Gmina Kolbuszowa została również zaliczona do <i>Wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych</i>. Obszar ten obejmuje powierzchnię 8 413 km², co stanowi 47,1% powierzchni obszaru województwa podkarpackiego i 50,5% wiejskiego obszaru funkcjonalnego</p> <p>Priorytetem rozwojowym jest wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Do wiodących kierunków zagospodarowania zaliczyć można m.in.: rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej, rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców, wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich</p>

¹⁵ Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r.

		<p>otaczających miasta w procesy rozwojowe oraz ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.</p> <p>Ponadto Kolbuszowa została wyróżniona wśród miast oraz dawnych ośrodków miejskich, w tym miejscowości z zachowaną drewnianą zabudową małomiasteczkową, co daje szansę na rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych i innych założeń przestrzennych.</p> <p><i>W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i> opisano także Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu (OFIP), do którego należy Gmina Kolbuszowa. Obszar zajmuje powierzchnię ok. 4 475,3 km² (ok. 25% pow. województwa). OFIP obejmuje tereny centralnej i północnej części województwa (Nizinę Nadwiślańską, Dolinę Dolnego Sanu, Dolinę Dolnej Wisłoki, Równinę Tarnobrzeską, Płaskowyż Kolbuszowski i Pradolinę Podkarpacką). Obszar obejmuje 6 miast, 11 gmin miejsko-wiejskich oraz 23 gminy wiejskie. W obrębie OFIP znajdują się miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych: MOF Tarnobrzeg, MOF Stalowa Wola oraz MOF Mielec. Priorytet rozwojowy obszaru to: Rozwój przemysłu nowoczesnych technologii, a do funkcji rozwojowych należą: podstawowe – przemysłowa, usługowa oraz towarzyszące – rolnicza, turystyczna. Do wiodących kierunków zagospodarowania OFIP należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>rozwój bazy innowacyjnego przemysłu;</i> – <i>rozwój drobnej przedsiębiorczości;</i> – <i>rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa;</i> – <i>wzmocnienie roli miast jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców;</i> – <i>rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej;</i> – <i>rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej;</i> – <i>rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe;</i> – <i>rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;</i> – <i>rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.</i> <p>Wykaz inwestycji/zadań zapisanych w <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>wynikających z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>modernizacja LHS (Hutnicza Szerokotorowa);</i> – <i>budowa linii elektroenergetycznej 400 kV Jarosław – Rzeszów;</i> 2. <i>wynikających z Krajowego Programu Kolejowego do 2023 r.:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>modernizacja linii kolejowej Rzeszów – Warszawa przez Kolbuszową, etap II;</i> 3. <i>zawartych w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Podkarpackiego:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>elektryfikacja linii Rzeszów – Kolbuszowa – Ocice;</i> – <i>aglomeracyjna Kolej Podmiejska wraz z budową linii kolejowej do Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka (budowa 5 km nowej linii) lub Budowa Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej (PKA);</i> 4. <i>wynikających z Aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>budowa, rozbudowa, modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej;</i> – <i>przebudowa, rozbudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków;</i> 5. <i>wynikających z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów miasta Kolbuszowa w dolinie potoku Górnianka.</i>
--	--	--

<p>13.</p>	<p><i>Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030</i></p>	<p>Cel główny Programu: <i>Efektywne i skuteczne wdrażanie działań, przyczyniających się do realizacji celów Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 w obrębie transportu.</i> <i>Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> wskazuje, że wyznaczone w niej cele są zgodne z zapisami <i>Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030</i>. W szczególności wpisują się one w sposób bezpośredni lub pośredni m.in. w niżej wymienione cele podstawowe i horyzontalne w obrębie transportu.</p> <p>Cel podstawowy 1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej regionu (krajowej i zagranicznej) wynikającej z peryferyjnego położenia województwa W cel wpisuje się kierunek działań: 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej.</i></p> <p>Cel podstawowy 2. Transportowa spójność wewnętrzna, Zwiększenie powiązań transportowych w regionie, w tym likwidowanie obszarów wykluczenia transportowego spowodowanego niskim zaludnieniem / obszarami górzystymi / obszarami o niskiej skali zatrudniania W cel wpisuje się kierunek działań: 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej.</i></p> <p>Cel horyzontalny 1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora transportu na klimat oraz na regionalne środowisko naturalne W cel wpisuje się kierunek działań: 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej.</i></p> <p>Cel horyzontalny 3. Rozwój transportu publicznego W cel wpisuje się kierunek działań: 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej.</i></p> <p>Cel horyzontalny 4. Poprawa bezpieczeństwa w transporcie W cel wpisuje się kierunek działań: 2.2.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej.</i></p> <p>W Programie zostały wymienione inwestycje w ramach celów i kierunków rozwoju regionalnego systemu transportowego na terenie Gminy Kolbuszowa: budowa alternatywnego do DK9 ciągu drogi z przebiegiem od węzła autostrady A4 Rzeszów Zachód z połączeniem do Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka, a następnie przez obwodnicę Kolbuszowej oraz obwodnicę Nowej Dęby do węzła na drodze S74, stanowiącego najkrótsze połączenie do Warszawy i CPK (bardzo duże obciążenie ruchem DK9), budowa drogi łączącej obwodnicę Nowej Dęby z obwodnicą Kolbuszowej w ciągu DK9, a także budowa nowego przebiegu DK9 od końca obwodnicy Kolbuszowej do węzła Rzeszów Zachód na autostradzie A4, rozwój kolei w ramach tzw. Czwórmiasta, komunikującej północną część województwa w kierunku Kolbuszowej, ponadto z tzw. szprychą nr 6, budowa dalszych części trasy obwodowej rdzenia wraz z modernizacją w kierunku autostrady A4 i Dębicy oraz w kierunku Kolbuszowej, wsparcie drogi krajowej umożliwiającej wygodne połączenie pomiędzy Dębicą a Ropczycami (rozbudowa lub alternatywne odciążenie) oraz poprawa skomunikowania pomiędzy Ropczycami, a Kolbuszową, modernizacja linii kolejowej Rzeszów– Warszawa przez Kolbuszową – linia kolejowa nr: 71, budowa DW875 w kierunku Kolbuszowej, połączenie z północno-zachodnią częścią ROF-u, Gminą Głogów Małopolski i dalej z Kolbuszową, poprawa skomunikowania pomiędzy Ropczycami a Kolbuszową, łączenie w układzie północ-południe łączące Dębicę z obszarem funkcjonalnym w kierunku Mielca (z uwzględnieniem trasy przez tereny gminy Kolbuszowa).</p>
<p>POZIOM PONADLOKALNY I LOKALNY</p>		

<p>14.</p>	<p><i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa</i></p>	<p>Gmina Kolbuszowa posiada Studium (SUiKZP) przyjęte Uchwałą Nr XXV/207/2000 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 czerwca 2000 r. z późniejszymi zmianami. Studium aktualizowane było 9-krotnie, ostatnia zmiana – IX – stanowi realizację uchwały nr LVI/675/2018 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do IX zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kolbuszowa, zmienionej uchwałami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nr VI/61/19 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 lutego 2019 r.; – Nr XXIII/267/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 30 lipca 2020. <p>Założenia Strategii są zgodne z celami i kierunkami rozwoju miasta i gminy wynikającymi z SUiKZP, w szczególności z następującymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>systematyczna poprawa warunków i poziomu życia ludności, łagodzenie negatywnych skutków transformacji systemowej;</i> – <i>ochrona środowiska naturalnego i harmonizowanie rozwoju przestrzennego z walorami tego środowiska;</i> – <i>utrzymanie ciągłości kulturowej poprzez zachowanie duchowego i materialnego dziedzictwa kulturowego;</i> – <i>utrzymanie i zwiększenie sprawności funkcjonowania oraz odpowiednia rozbudowa infrastruktury technicznej oraz komunikacji;</i> – <i>doskonalenie funkcjonalności struktury przestrzennej miasta i gminy oraz racjonalne jej przekształcanie w dostosowaniu do potrzeb dalszego rozwoju.</i> <p>W SUiKZP widnieje zapis, iż <i>Miasto Kolbuszowa, jako ośrodek koncentracji usług i infrastruktury gospodarczej o znaczeniu ponadlokalnym i stabilnym procesie rozwoju, pozostanie jednym z miejskich ośrodków równoważenia rozwoju poza pasmami aktywności społeczno-gospodarczej o znaczeniu regionalnym. Obszar gminy wymaga przekształceń struktury rolnictwa. Większość obszaru gminy wymaga wzmocnienia gospodarki towarowej. Południowo-wschodnia część gminy znajduje się w obszarze rozdrobnionego rolnictwa związanego z pasmami aktywności gospodarczej, jednocześnie na tym terenie znajdują się ekologiczne obszary węzłowe, z możliwością koncentracji funkcji rekreacyjno-turystycznych.</i></p> <p><i>Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 kładzie nacisk na rozwój centrum Miasta Kolbuszowa, aby stało się miejscem lokalnych przestrzeni publicznych, które będą pełnić funkcję przyjaznego i bezpiecznego miejsca spotkań mieszkańców, zapewniając integrację lokalnej społeczności.</i></p>
<p>15.</p>	<p><i>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019–2026</i></p>	<p><i>Misją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019–2026 jest: Podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej.</i></p> <p>Zaplanowane działania skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i rozwoju funkcjonującego systemu pomocy społecznej, opartego na współpracy wielu instytucji, organizacji pozarządowych, a także organizacji i realizacji profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych, aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych, zagrożonych lub dotkniętych wyłączeniem społecznym oraz edukacji społecznej.</p> <p>Kierunek działań 2.1.2. <i>Włączenie społeczne</i> wynikający ze <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i> wpisuje się w kierunki działań wynikające z GSRPS, w szczególności z następującymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Opracowywanie i realizowanie projektów/programów służących aktywizacji osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i bezrobociem,</i>

		<p>w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie współpracy/partnerstwa z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem.
16.	<p>Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022</p>	<p>Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022 został przyjęty uchwałą Nr LVII/693/18 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 9 sierpnia 2018 r. W LPR został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie diagnozowanej gminy oraz zostały określone potrzeby rewitalizacyjne spowodowane negatywnymi zjawiskami występującymi w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.</p> <p>Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi kierunkami działań:</p> <p><i>Cel 1. Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców:</i></p> <p><i>Kierunek działania 1.1. Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem;</i></p> <p><i>Kierunek działania 1.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców;</i></p> <p><i>Kierunek działania 1.3. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.</i></p> <p><i>Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców:</i></p> <p><i>Kierunek działania 2.1. Kształtowanie estetycznego, bezpiecznego i funkcjonalnego centrum gminy;</i></p> <p><i>Kierunek działania 2.2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.</i></p> <p>Strategia wpisuje się bezpośrednio w cele rewitalizacji oraz kierunki działań. Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030 jest 2.1. Silna wspólnota lokalna – cel ten w wielu aspektach wpisuje się w powyższe założenia. Bezpośrednio wpisuje się w nie także cel: 3.1. Optymalnie wykorzystana przestrzeń, w szczególności działanie 3.1.2.1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych.</p>
17.	<p>Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kolbuszowa na lata 2019–2022 z uwzględnieniem lat 2023–2026</p>	<p>Głównym celem dokumentu jest wdrażanie i realizacja polityki ochrony środowiska prowadzonej na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Program określa cele i działania mające na celu poprawę stanu środowiska, które mają umożliwić i ułatwić efektywne zarządzanie środowiskiem, a także zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją.</p> <p>Cele ochrony środowiska wyznaczone dla Gminy Kolbuszowa, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poprawa efektywności energetycznej; – Ochrona przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi; – Ochrona zasobów przyrodniczych gminy w tym wzrost bioróżnorodności; – Wykorzystanie planowania przestrzennego do ochrony walorów przyrodniczych gminy; – Poprawa stanu zieleni.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

Jak wspomniano we Wstępie niniejszego opracowania, w dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej jednak podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Nasze oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

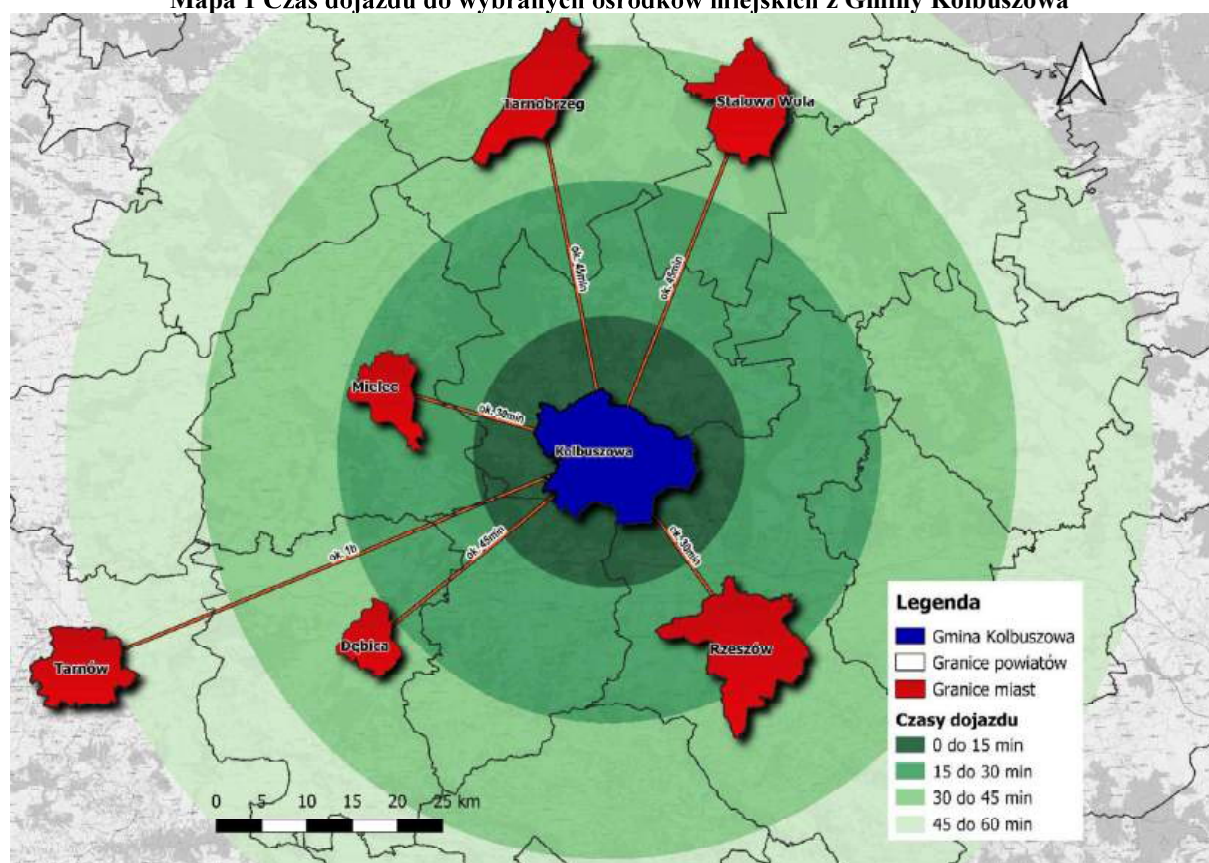
Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Kolbuszowa wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

Gmina Kolbuszowa położona jest w południowo-wschodniej części Polski i graniczy: od wschodu z Gminą Głogów Małopolski i Gminą Świlcza, od południa z Gminą Sędziszów Małopolski, od zachodu z Gminą Niwiska od północy z gminami: Cmolas, Dzikowiec oraz Raniszów. Sieć dróg na terenie Gminy Kolbuszowa tworzą: droga krajowa nr 9 Radom–Rzeszów, drogi wojewódzkie: nr 875 Mielec–Kolbuszowa–Leżajsk oraz nr 987 Kolbuszowa–Sędziszów Małopolski, drogi powiatowe oraz gminne. Położenie Gminy Kolbuszowa względem większych ośrodków miejskich jest dość korzystne, gdyż znajduje w bliskim położeniu Rzeszowa, Stalowej Woli, Tarnobrzega oraz Mielca, do których czas dojazdu wynosi poniżej 60 min. Do najbliższych położonych miast, czyli Rzeszowa i Mielca, czas dojazdu to ok. 30 min. Na mapie 1 przedstawiono czas dojazdu z Gminy Kolbuszowa do wybranych najbliższych ośrodków miejskich.

Mapa 1 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kolbuszowa

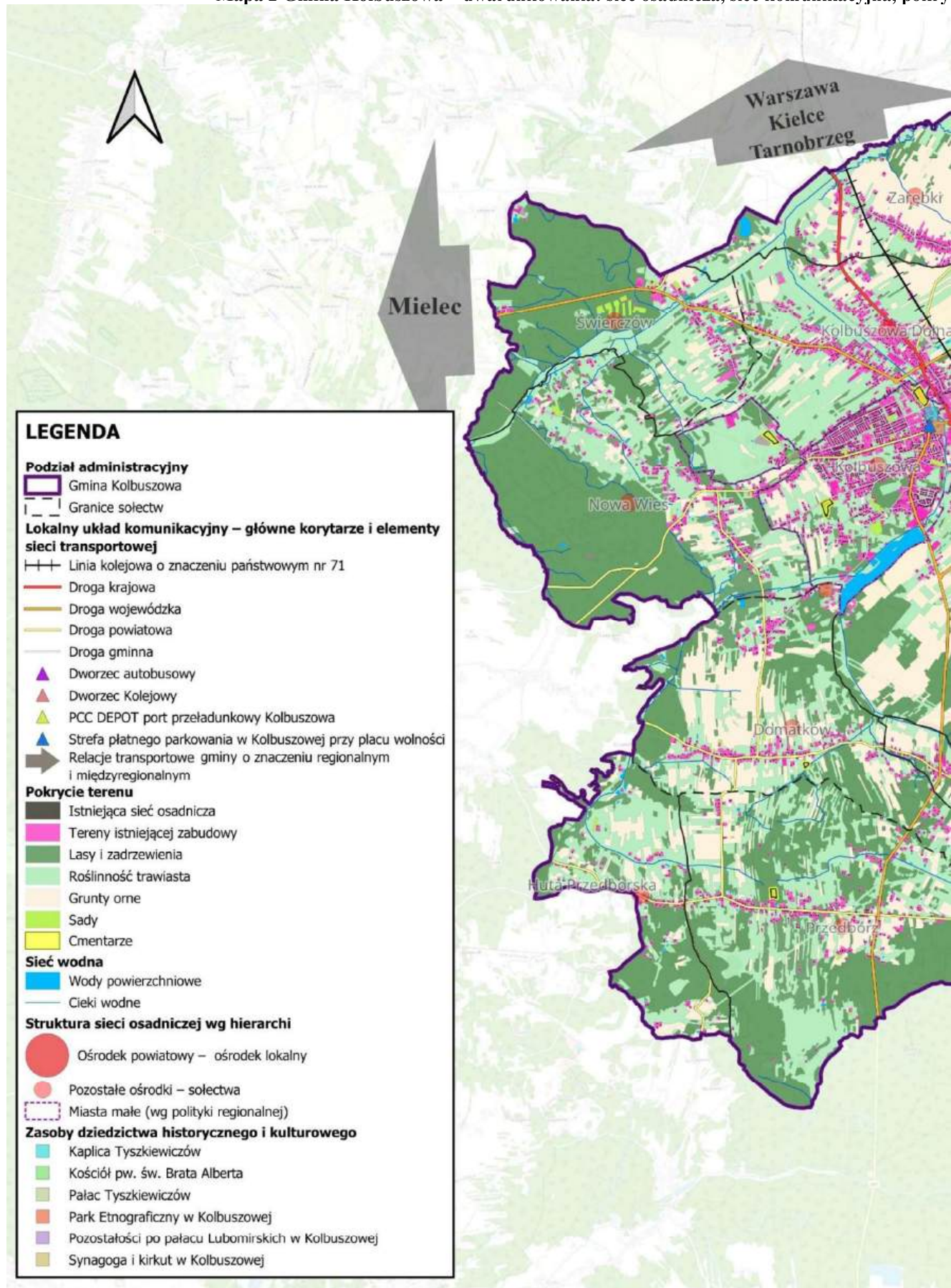
Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Teren gminy według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego (1980) położony jest w północnej części województwa podkarpackiego w makroregionie Kotliny Sandomierskiej w nieckowatej dolinie centralnej części wysoczyzny zwanej Płaskowyżem Kolbuszowskim, z którego wypływają dopływy trzech największych rzek: Łęgu, Wisłoki i Wisłoka.

Prawie połowa obszaru gminy (ok. 49%) to tereny rolne otwarte i tereny rolne z rozproszoną zabudową. Tereny leśne stanowią ok. 20% powierzchni gminy, a obszary predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej jednorodzinnej i zagrodowej – 8,4%. W samym mieście wyodrębniono oddzielną kategorię kierunków zagospodarowania – obszar zabudowy usługowo-mieszkaniowej (centrowy charakter zabudowy) o powierzchni 58 ha oraz obszary zabudowy usługowej – 44 ha. Ponad 11% powierzchni miasta to tereny zieleni i rekreacji (w tym zielen parkowa, tereny sportowo-rekreacyjne, ogródki działkowe i teren cmentarzy). Struktura przestrzenna terenów mieszkaniowych jest zróżnicowana i obejmuje w mieście: zabudowę śródmiejską mieszkaniowo-usługową, tereny zabudowy wielorodzinnej, osiedla i zespoły zabudowy jednorodzinnej, skupiska zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej na przedmieściach oraz rozproszoną zabudowę jednorodzinną i zagrodową. Gmina Kolbuszowa charakteryzuje się zróżnicowanym układem przestrzennym. Na terenie miasta zabudowa skupia się wokół rynku oraz istniejącej siatki dróg. Unikalny w skali gminy układ przestrzenny występuje w rejonie rynku. Znajduje się tam niska (jedno- lub dwukondygnacyjna) zabudowa mieszkaniowo-usługowa, tworząca pierzeje otaczające rynek, którego centralną część stanowi skwer z zabytkową studnią miejską. W części miasta położonej na wschód od drogi krajowej zlokalizowana jest głównie zabudowa przemysłowa, handlowa, usługowa, dworzec kolejowy oraz pozostałości XVI-wiecznego pałacu Lubomirskich.

Na mapie 2 przedstawiono uwarunkowania Gminy Kolbuszowa z wyszczególnieniem sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, pokrycia terenu, sieci wodnej oraz wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Mapa 2 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie

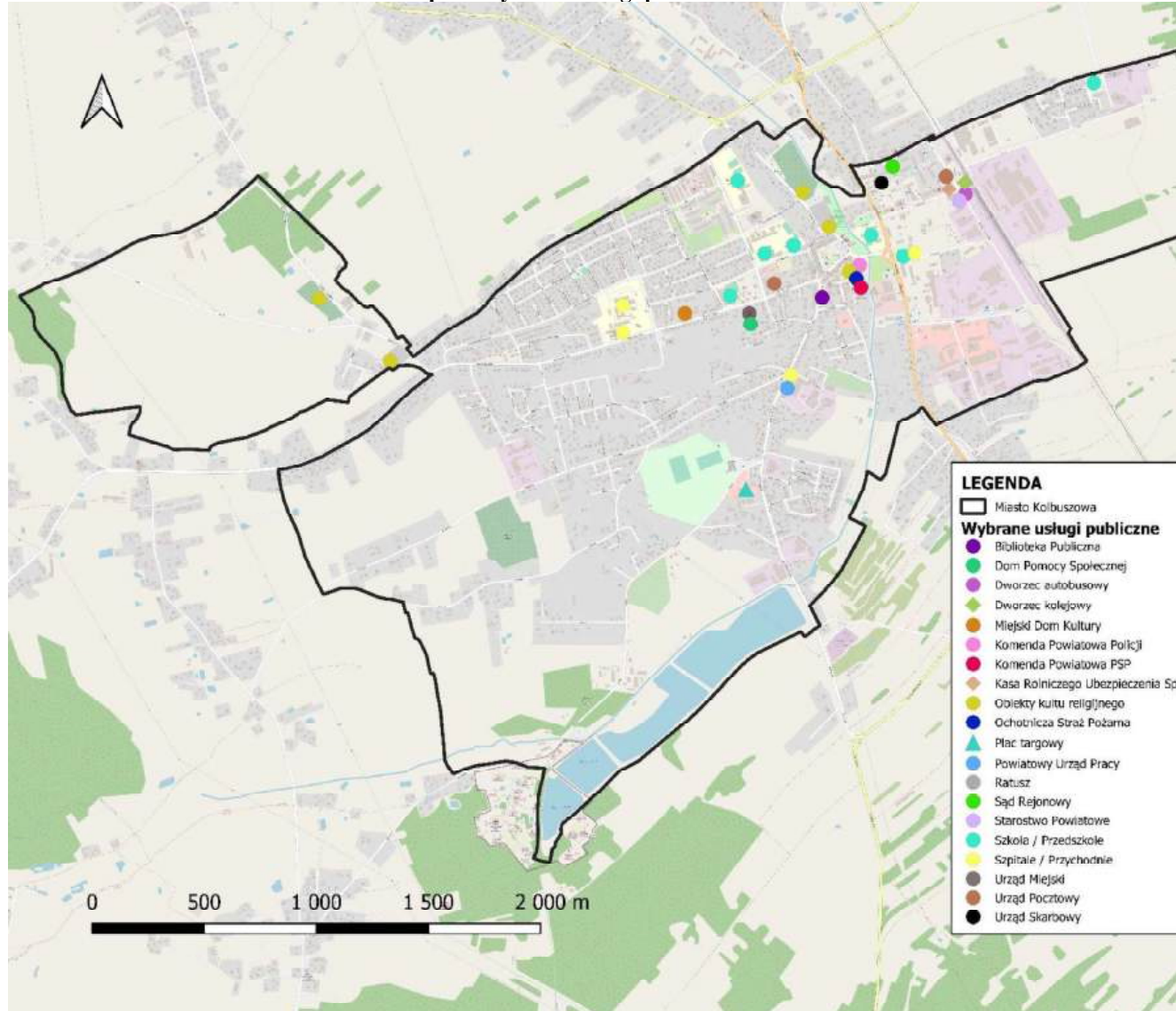

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnego

Centrum gminy stanowi Miasto Kolbuszowa, będące siedzibą władz samorządowych – zlokalizowane są tutaj usługi publiczne związane z ochroną zdrowia, administracją czy też oświatą. Struktura przestrzenna lokalizacji obiektów administracji, infrastruktury społecznej i usług komercyjnych w mieście składa się z dużego skupiska usług i instytucji w centrum miasta oraz ciągów usługowych wzdłuż ulic: Obrońców Pokoju, 11 Listopada i Kościuszki. Warty uwagi jest zachowany historyczny układ urbanistyczny Kolbuszowej, którego głównym elementem jest rynek. Rynek to obecnie częściowo zieleniec, natomiast znaczną część zajmują parking. Znaczenie kolbuszowskiego rynku w mieście i jego wyraz architektoniczny ulega stopniowej degradacji, w związku z czym konieczne jest podjęcie działań mających na celu rewitalizację centrum Miasta Kolbuszowa.

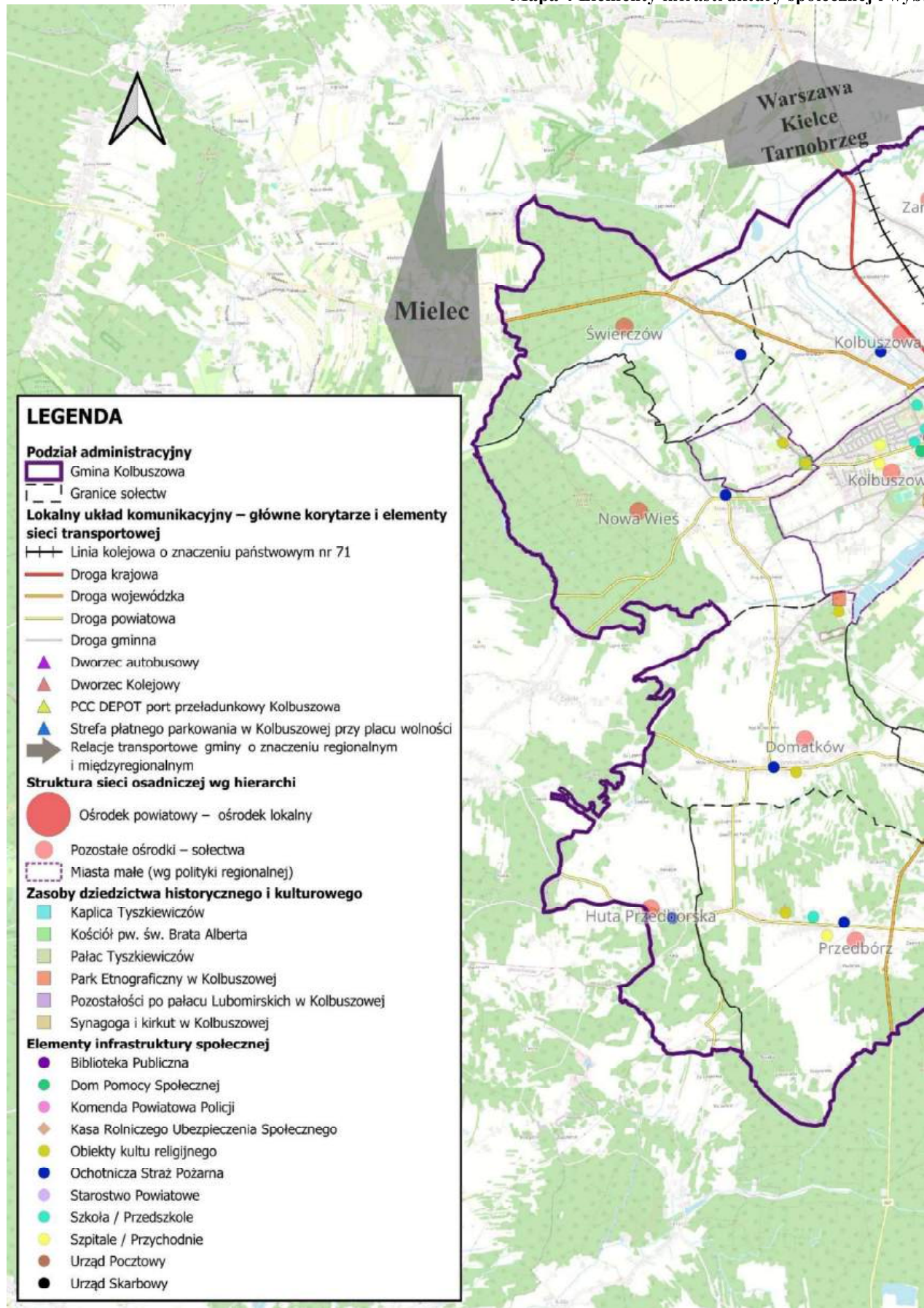
Na mapie 3 przedstawiono obiekty kultury wraz z wybranymi elementami dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz najważniejsze usługi publiczne znajdujące się w Mieście Kolbuszowa natomiast na mapie 4 przedstawiono elementy infrastruktury społecznej i wybrane usługi publiczne na terenie Gminy Kolbuszowa.

Mapa 3 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta Kolbuszowa

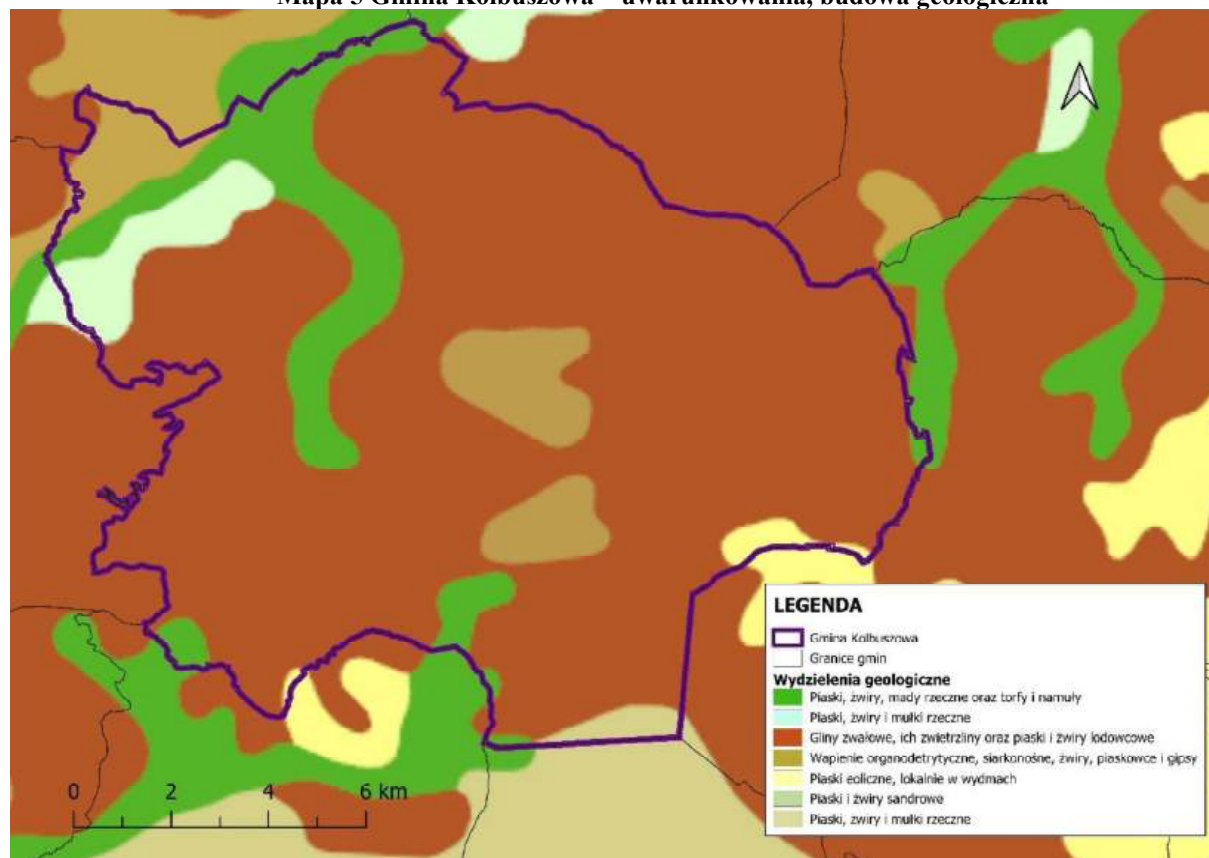
Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Mapa 4 Elementy infrastruktury społecznej i wyb

Gmina Kolbuszowa położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego. Większość obszaru gminy charakteryzuje się rzeźbą niskofalistą. Budowę geologiczną stanowią utwory pochodzenia wodnolodowcowego o składzie mechanicznym piasków całkowitych i naglinowych oraz gliny zwałowe, gdzieśgdzie (w obniżeniach terenowych) utwory bagienne, murszowe, murszaste i torfy. Na mapie 5 przedstawiono budowę geologiczną Gminy Kolbuszowa.

Mapa 5 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania, budowa geologiczna

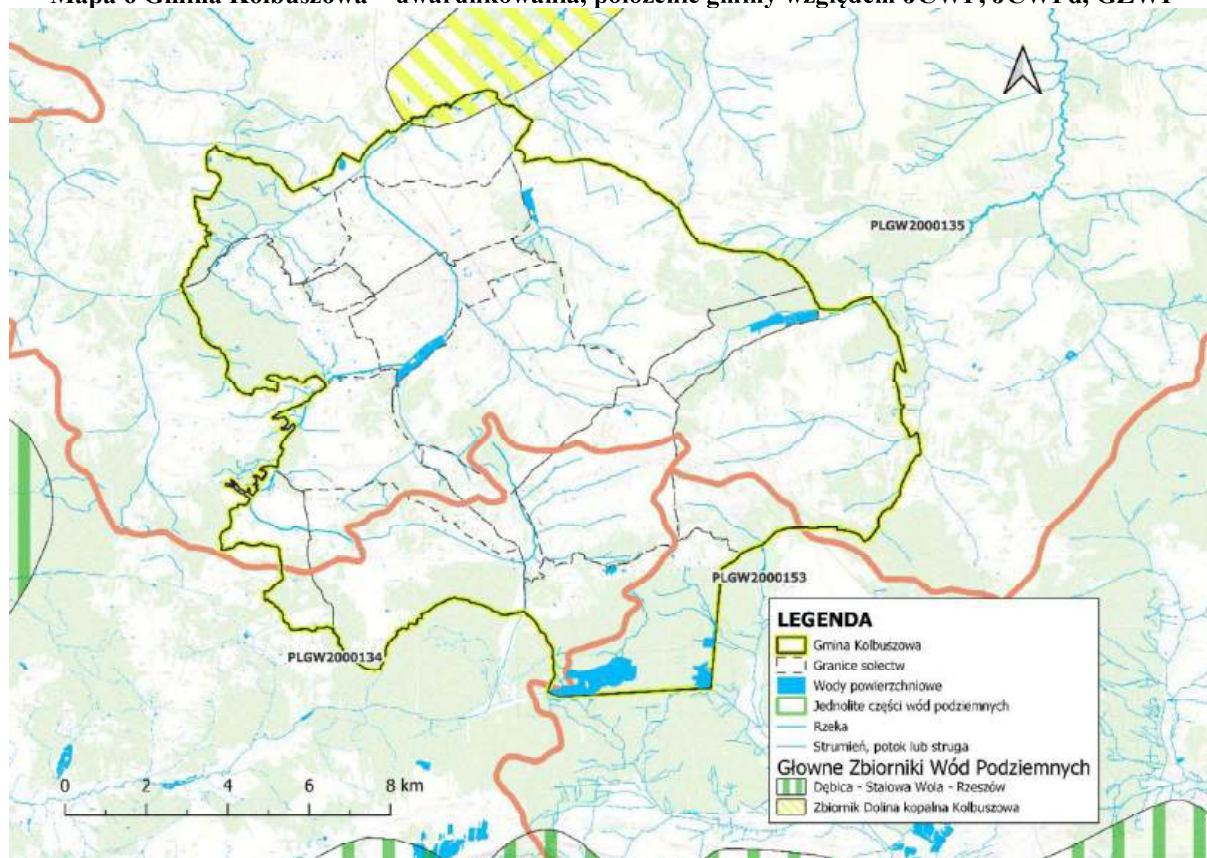

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Kolbuszowa nie stwierdzono obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (mapa 6), na których zagrożenie powodziowe byłoby wysokie, czyli wynoszące raz na 10 lat (Q10%), średnie raz na 100 lat (Q1%), czy niskie, wynoszące raz na 500 lat (Q0,2%).

Miejsca zagrożone zjawiskami powodzi dla stanu istniejącego i perspektywicznego zostały wskazane w ramach opracowania pn. „Opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej dla zadania pn.: „Budowa zbiorników retencyjnych w dolinie rzeki Łęg, pow. kolbuszowski, tarnobrzeski i stalowowolski woj. Podkarpackie” wykonywanego na zlecenie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. W ramach powyższego zadania wskazane zostaną preferowane warianty lokalizacji zbiorników wodnych stałe i/lub czasowo magazynujące wodę.

Mapa 6 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWP, JCWPd, GZWP

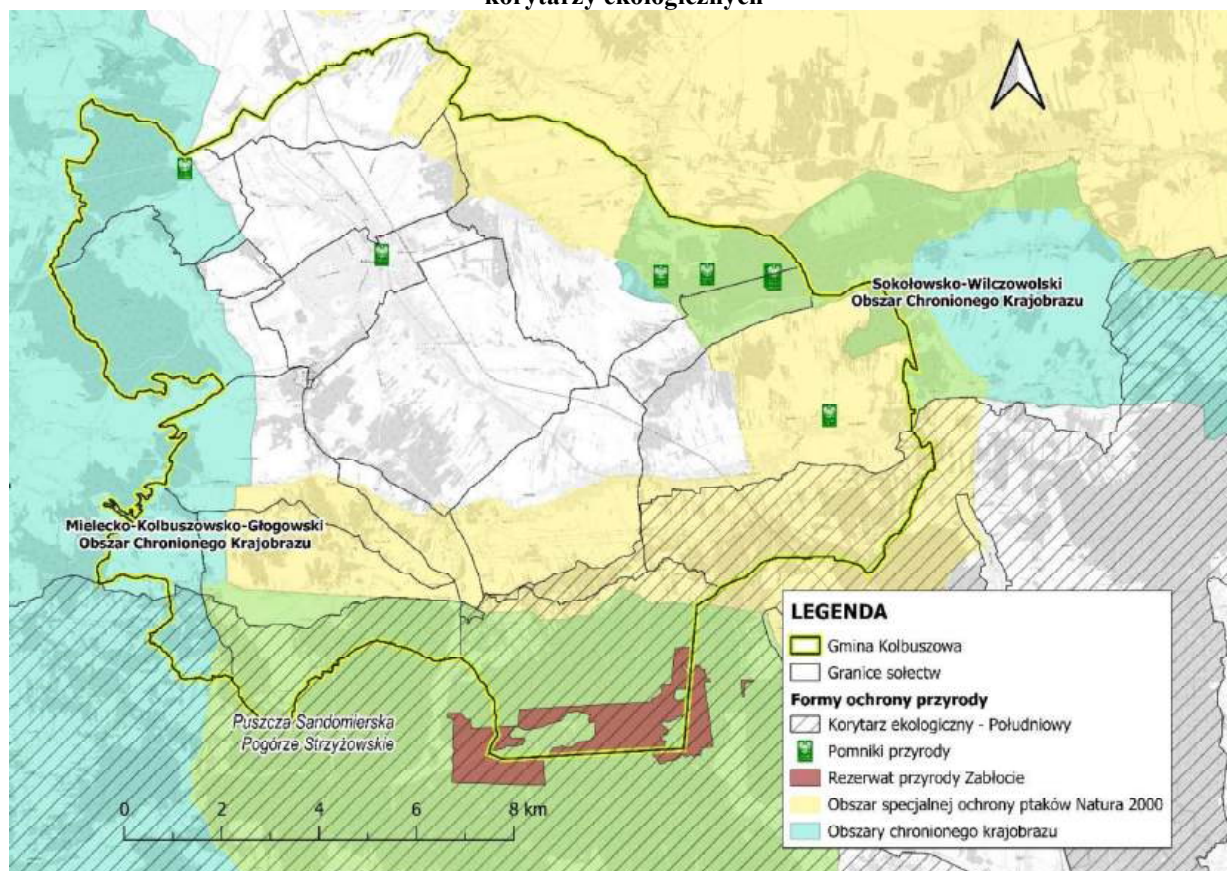
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu isok.gov.pl

Na obszarze Gminy Kolbuszowa zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- 2 obszary chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski OChK i Sokołowsko-Wilczowolski OChK;
- rezerwat przyrody Zabłocie;
- obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska;
- 9 pomników przyrody;
- 3 użytki ekologiczne.

Mapa 7 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody oraz korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Kolbuszowa.

Mapa 7 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa oraz położenie w stosunku do sieci korytarzy ekologicznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

Aspiracją rozwojową Gminy Kolbuszowa jest zapewnienie wysokiej jakości życia swoim mieszkańcom i stanie się miejscem, w którym ludzie chcą mieszkać i być aktywni zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu, ale także wyznaczaniu terenów inwestycyjnych, gdzie możliwy jest rozwój funkcji gospodarczych, w tym usługowych i mieszkalnictwa. Istotne jest również tworzenie miejsc aktywności społecznej, takich jak funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie publiczne do wspólnego spędzania czasu – centra miejscowości.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Kolbuszowa przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego gminy, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w ciągu najbliższych lat. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o lokalnym i ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych w gminie. Obszar gminy jest predysponowany do zwiększenia powierzchni terenów pod

zabudowę mieszkaniową. Gmina Kolbuszowa może być rozpatrywana jako opcja miejsca zamieszkania przez obecnych mieszkańców sąsiednich miast. Warunkiem przyciągnięcia nowych mieszkańców jest wysoka jakość oferowanych usług, przestrzeni i środowiska. Kolbuszowa jest głównym ośrodkiem węzłowym, w którym mieszkańcy mogą załatwić potrzeby podstawowe jak i wyższego rzędu. Kolbuszowa posiada rozwinięte funkcje usługowe (usługi zdrowia, opieka przedszkolna i żłobkowa, szkolnictwo podstawowe, średnie, zawodowe oraz wyższe). We wschodniej części miasta utworzono strefę przemysłową, na zachód od ul. Ruczki znajdują się prężnie działające firmy handlowe i produkcyjne, które rozwijają się i zwiększają zatrudnienie.

Przez Gminę Kolbuszowa przebiegają drogi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym tj. droga krajowa nr 9 i drogi wojewódzkie. Stan dróg publicznych lokalnych i ponadlokalnych jest rozbudowany, co stanowi bardzo dobre połączenia pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi takimi jak Rzeszów, Tarnobrzeg, Mielec oraz pomiędzy gminami sąsiednimi.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy pozwala na zrównoważony rozwój zwartej zabudowy na obszarach już zagospodarowanych. Jak wskazano na Mapie 10 *Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kolbuszowa*, w docelowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy powinny zostać zachowane duże kompleksy leśne, a zabudowa mieszkaniowa, usługowa i przemysłowa powinny być rozwijane wokół istniejącej zabudowy. Gmina Kolbuszowa charakteryzuje się zróżnicowanym układem przestrzennym, co wiąże się

z potrzebą kontrolowanego rozwoju terenów zabudowanych i zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy.

Zgodnie z §3 ust. 10 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758): *Dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową (...), jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy (...).*

Jak wykazano w Strategii, planowany na terenie gminy rozwój społeczny i gospodarczy będzie wymagał, ale też spowoduje rozwój w wymiarze przestrzennym, w tym zwiększone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową. Szereg czynników takich, jak rosnąca liczba podmiotów gospodarczych, realizacja planowanych inwestycji i utworzenie nowych miejsc pracy spowodują wzrost liczby mieszkańców gminy.

Ustalenia i rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy Kolbuszowa na najbliższe lata to m.in.:

- Rozwój terenów inwestycyjnych poprzez uzbrojenie terenu, dobrą dostępność komunikacyjną i brak konfliktów przestrzennych np. z zabudową mieszkaniową i turystyczną.
- Rozwój terenów pod nową zabudowę mieszkaniową.
- Ochrona środowiska naturalnego i harmonizowanie rozwoju przestrzennego z walorami tego środowiska.
- Ochrona terenów rolnych i leśnych, terenów położonych wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszarów na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych przed zabudową.

- Zrównoważony rozwój transportu.
- Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej obszaru oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.
- Utrzymanie ciągłości kulturowej poprzez zachowanie duchowego i materialnego dziedzictwa kulturowego.
- Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych.
- Wykorzystanie zachowanych układów zabudowy i obiektów, które utraciły historyczne funkcje oraz przystosowanie ich do nowych, współczesnych potrzeb.
- Doskonalenie funkcjonalności struktury przestrzennej miasta i gminy oraz racjonalne jej przekształcanie w dostosowywaniu do potrzeb dalszego rozwoju.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Wyznaczenie odpowiednio oznakowanych szlaków drogowych (tras widokowych) i budowa miejsc zatrzymania w obszarach atrakcyjnych krajobrazowo, a także rozwój szlaków i infrastruktury uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.
- Utrzymanie i zwiększenie sprawności funkcjonowania oraz odpowiednia rozbudowa infrastruktury technicznej oraz komunikacji.
- Rozwój agroturystyki oraz usług sportu, wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, odwiedzających i turystów.
- Dążenie do pokrycia jak największej powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Skuteczne zwalczanie samowoli budowlanej polegającej na nielegalnej realizacji zabudowy lub zmiany sposobu użytkowania terenów rolnych.
- Rozwój idei miasta kompaktowego (15-minutowego): zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu maksymalnie 20-minutowego dojścia pieszego z miejsca zamieszkania.
- Budowanie poczucia lokalnej tożsamości, pozytywnej identyfikacji i dumy z miejsca zamieszkania, oparte na wspólnym systemie wartości i zasobach kulturowych.
- Prowadzenie działań skłaniających do korzystania z transportu publicznego – parkingi P&R w węzłach przesiadkowych, ograniczenie czasu parkowania lub wprowadzenie opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych.
- Na terenach o znaczących walorach środowiskowych należy ograniczyć wszelkie zagrożenia oraz zapewnić ochronę wszystkich cennych obiektów i struktur pełniących funkcje ekologiczne.
- Instalacja odnawialnych źródeł energii.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy Kolbuszowa, realizowane są m.in. poprzez działania oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszym dokumencie *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*.

Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które jest dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

uwzględniające uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak następuje gruntowna reforma obowiązującego od prawie 19 lat systemu planowania przestrzennego. Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym weszła w życie 24 września 2023 r. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego jest uchylenie przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać Strategia Rozwoju. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w Strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy. Obecnie w Gminie Kolbuszowa obowiązuje Studium przyjęte uchwałą nr XXV/207/2000 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 czerwca 2000 roku z późniejszymi zmianami. Studium aktualizowane było 9-krotnie, ostatnia zmiana – IX – stanowi realizację uchwały nr LVI/675/2018 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do IX zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kolbuszowa, zmienionej uchwałami:

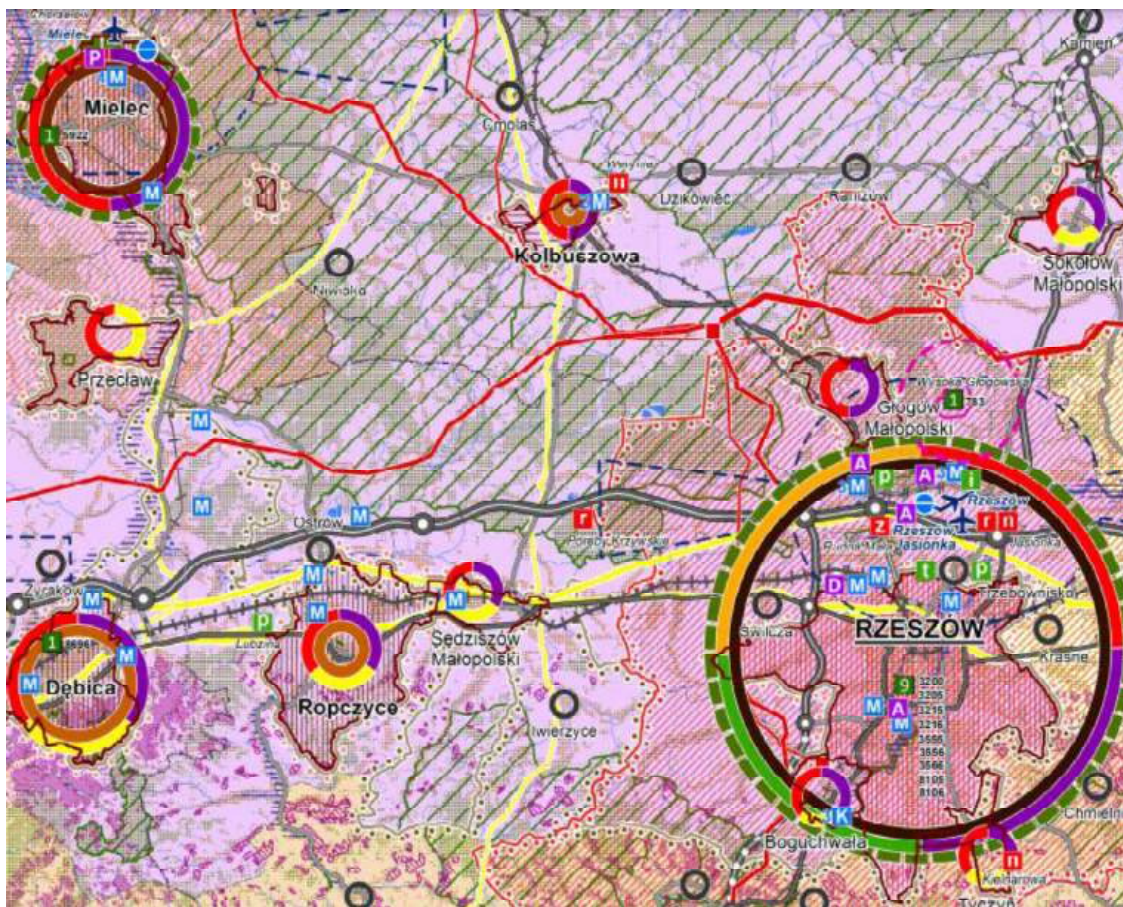
- Nr VI/61/2019 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 lutego 2019 r.;
- Nr XXIII/267/2020 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 30 lipca 2020 r.

IX zmiana w kierunkach zagospodarowania przestrzennego podyktowana jest potrzebą zwiększenia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług w m. Kolbuszowa Dolna, bezpośrednio położonych przy granicy z miastem Kolbuszowa w rejonie ul. Św. Brata Alberta oraz wskazaniem terenów w Kolbuszowej pod zabudowę usługową, z dopuszczeniem lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W dniu 28 stycznia 2021 r. uchwałą Nr XXIX/340/21 Rady Miejskiej w Kolbuszowej podjęto decyzję w sprawie przystąpienia do sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa. Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są granice administracyjne Gminy Kolbuszowa.

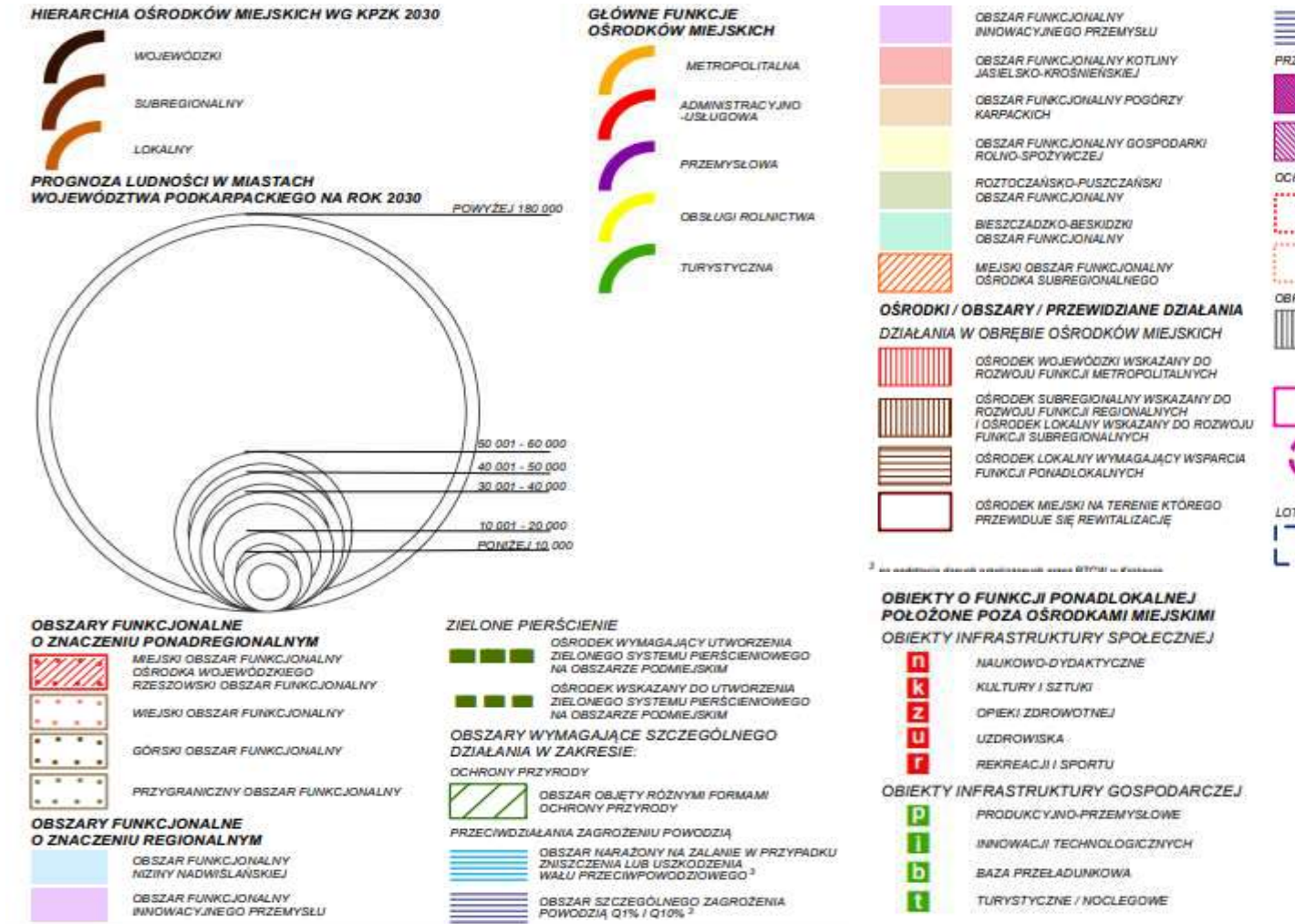
Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Gmina Kolbuszowa posiada uchwalonych 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 5 ze zmianami. Według danych GUS, w 2020 r. powierzchnia, dla której opracowano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wynosiła 2,6% obszaru całej gminy.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

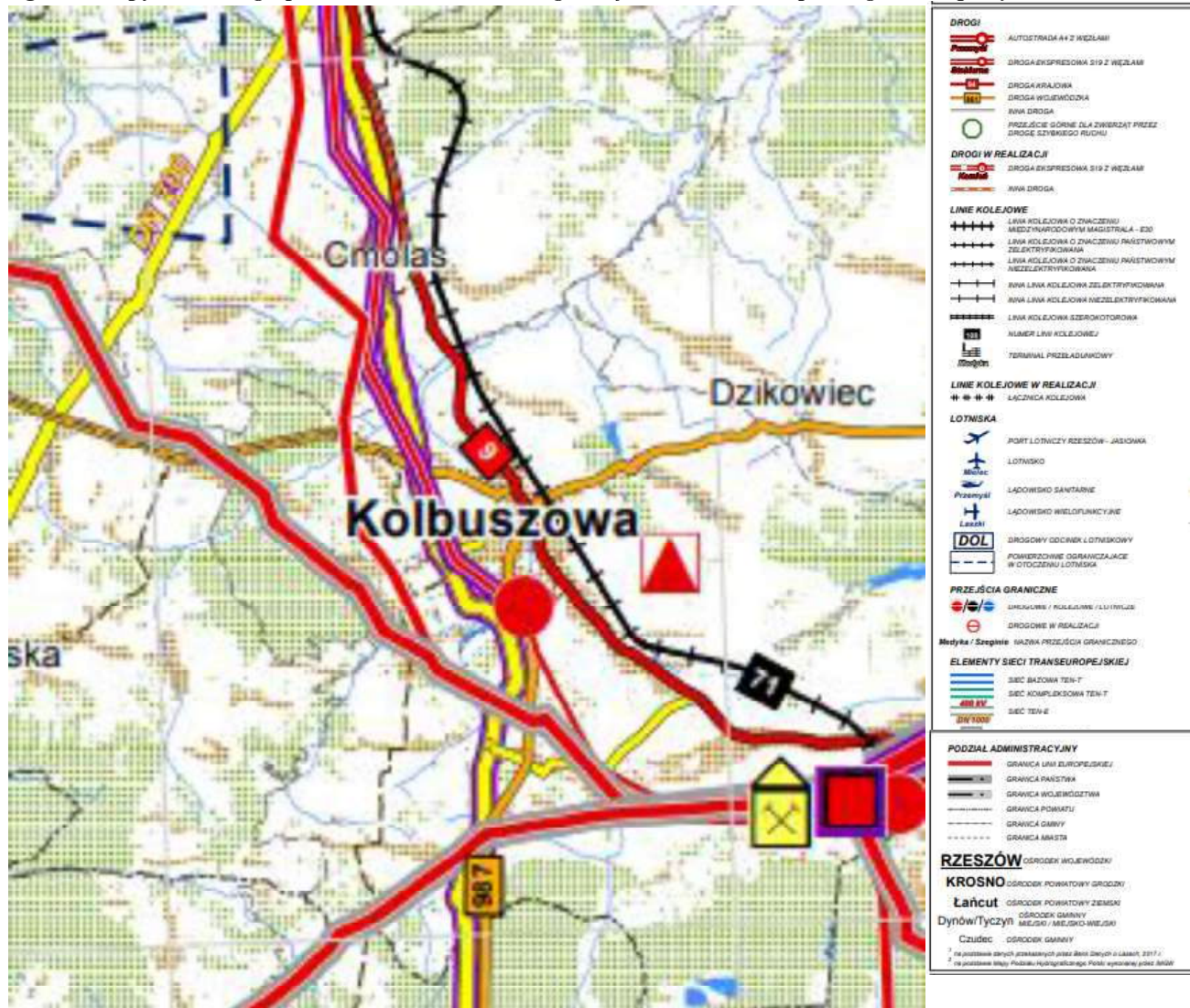

Źródło: Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r.

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa przestrzenna

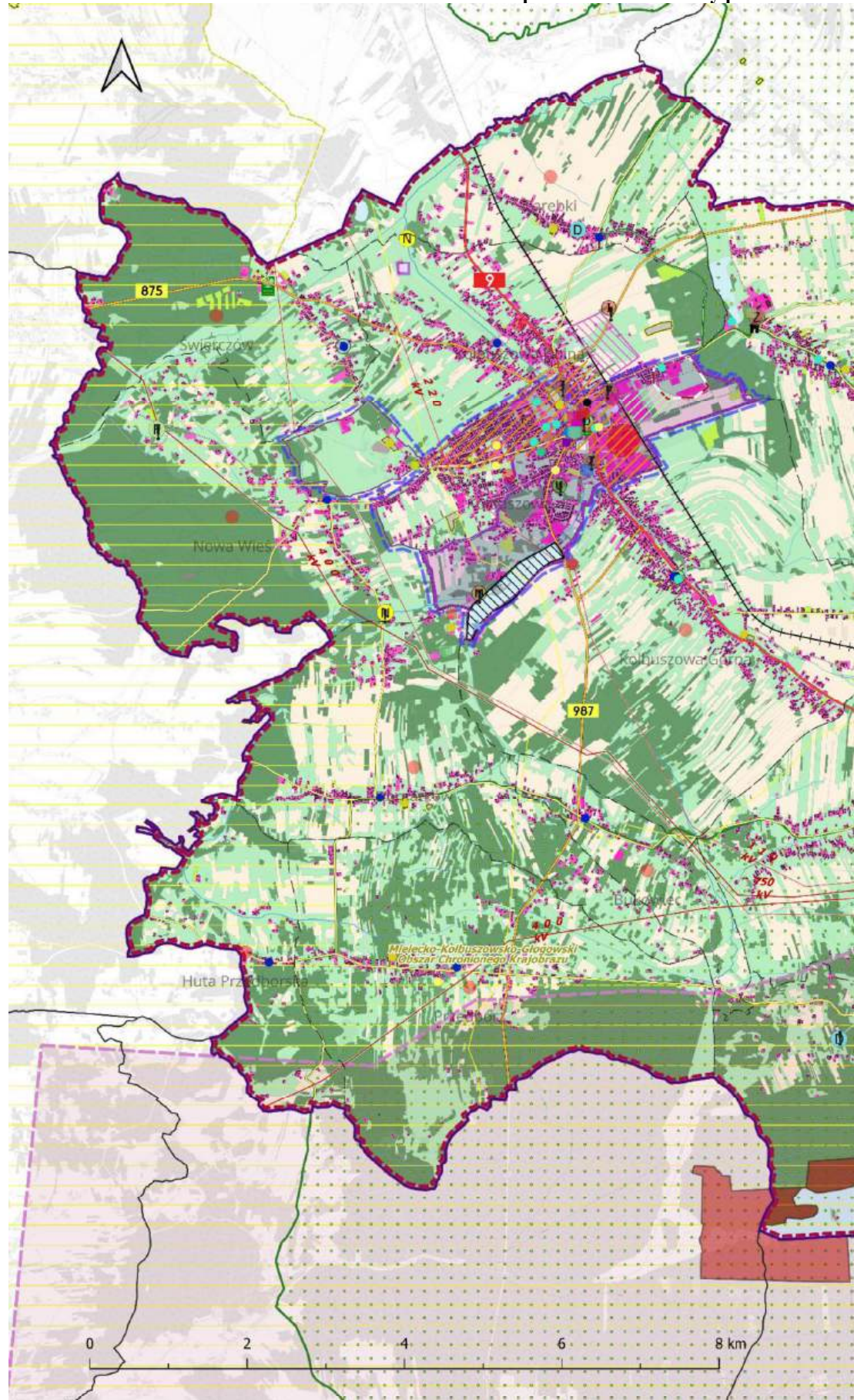

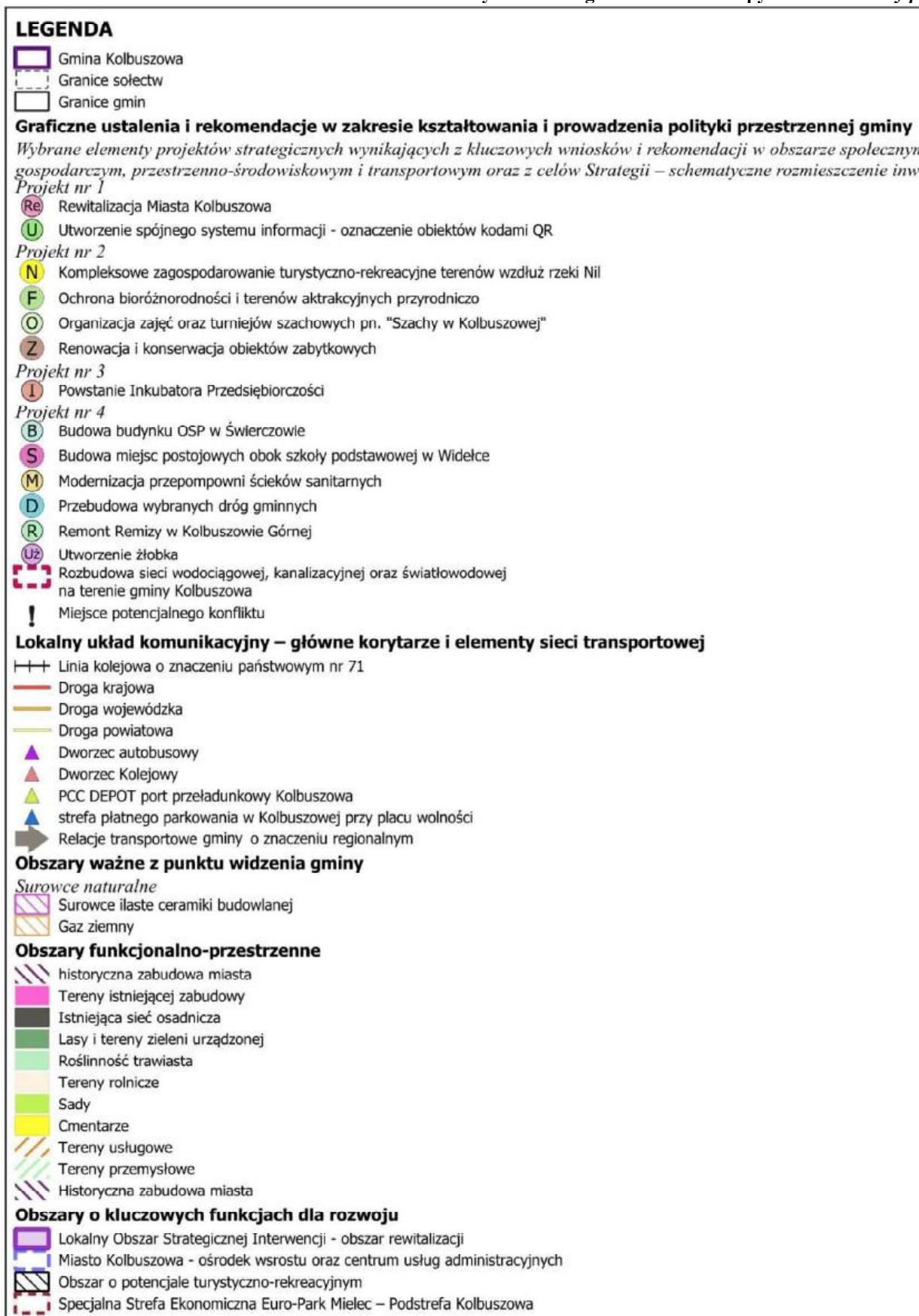
Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 – komun

Źródło: Załącznik graficzny do Uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r.

Mapa 10 Model struktury przestrzenno-funkcyjnej

Rysunek 2 Legenda do treści mapy *Model struktury p*

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) to określone obszary, na których zidentyfikowano bariery rozwojowe lub zasoby i potencjały istotne dla danego regionu.

Wśród OSI krajowych wyróżnionych w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* oraz uwzględnione w *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030* znajdują się:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
- Wschodnia Polska.

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa – lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej (rysunek 3).

Interwencje realizowane w ramach programu powinny być w szczególności skoncentrowane na poprawie warunków rozwoju przedsiębiorczości i tworzeniu trwałych i dobrych jakościowo miejsc pracy oraz poprawie atrakcyjności inwestycyjnej województw wschodniej Polski. Wpłynie to w efekcie na podniesienie konkurencyjności regionalnych gospodarek oraz długofalowe pobudzenie aktywności gospodarczej¹⁶. Gmina Kolbuszowa z uwagi na położenie w województwie podkarpackim wpisuje się w OSI Wschodnia Polska, wskazanym na poziomie krajowym.

Rysunek 3 Terytorialny zasięg programu Wschodnia Polska

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*

¹⁶ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie;
- subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne;
- miasta powiatowe i małe;
- Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- obszary wiejskie;
- obszar Bieszczad;
- obszar gmin „Błękitnego Sanu”.

Gmina Kolbuszowa wpisuje się w następujące priorytety regionalnych OSI:

7.1. *Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego;*

7.3. *Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju;*

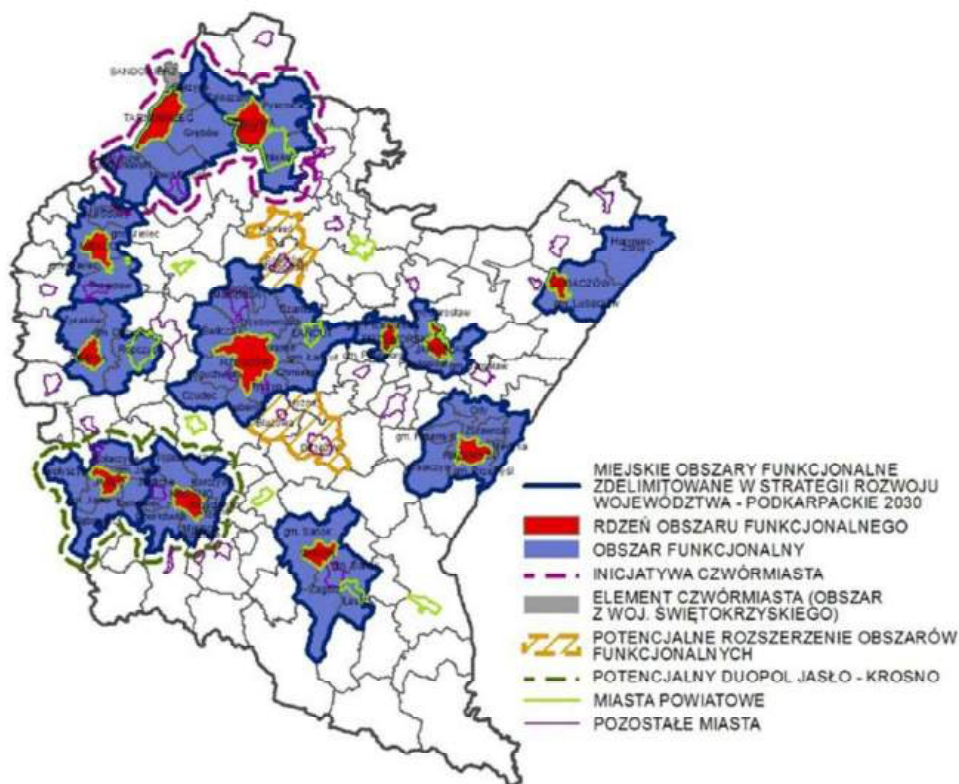
7.4. *Obszary wiejskie.*

Priorytet 7.1. *Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, przewidziano trzy kierunki działań, w jeden z nich wpisuje się Gmina Kolbuszowa:*

7.1.4. Rozwój miast powiatowych i mniejszych

Miasta powiatowe i mniejsze, pełnią istotną rolę w kreowaniu uwarunkowań społeczno-gospodarczych poza strefami wpływu subregionalnych aglomeracji (rysunek 4). Stanowią lokalne centra pełniące funkcje administracyjne oraz gospodarczo-usługowe z ograniczonym zasięgiem oddziaływania. Działania w tym obszarze zostaną nakierowane na wzmacnianie potencjału tych miast i ich roli w strukturze osadniczej m.in.: poprzez wsparcie w tworzeniu stabilnych podstaw rozwoju, wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczej, przemodelowanie rynku pracy (wzrost zatrudnienia), stymulowanie aktywności i zdobywania kompetencji przez społeczność lokalną oraz skuteczne budowanie partnerstw. System wsparcia powinien mieć charakter zindywidualizowany i spójny z potrzebami i potencjałem danego terytorium.

Rysunek 4 Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

Zakładane działania:

- poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;
- modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;
- rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;

- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się.

Priorytet 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, przewidziano trzy kierunki działań, w jeden z nich wpisuje się Gmina Kolbuszowa:

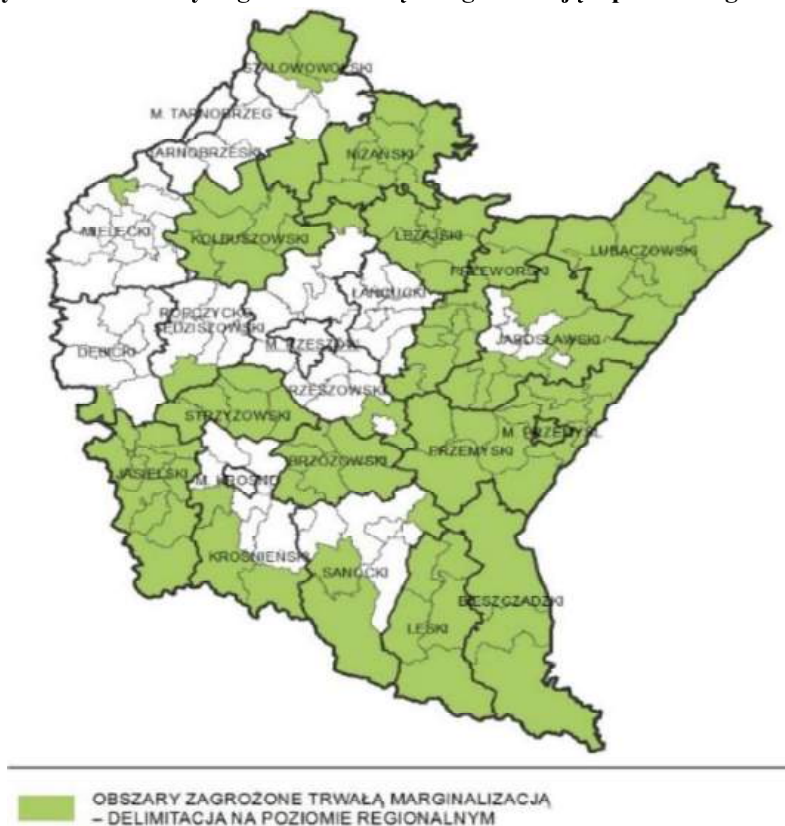
7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie

W *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030* Gmina Kolbuszowa została również zaliczona do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją – rysunek 5. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju to obszary wiejskie oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Są one wewnętrznie bardzo zróżnicowane pod względem sytuacji społeczno-gospodarczej i dotyczących ich problemów. Główne bariery i problemy tych obszarów są jednak najczęściej związane z nieefektywną gospodarką i słabo funkcjonującym rynkiem pracy oraz problemami demograficznymi. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie).

Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie będzie możliwe poprzez następujące działania:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej) i społecznej, warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Rysunek 5 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

Priorytet 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku, przewidziano cztery kierunki działań, w które wpisuje się Gmina Kolbuszowa (z wyłączeniem miasta):

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

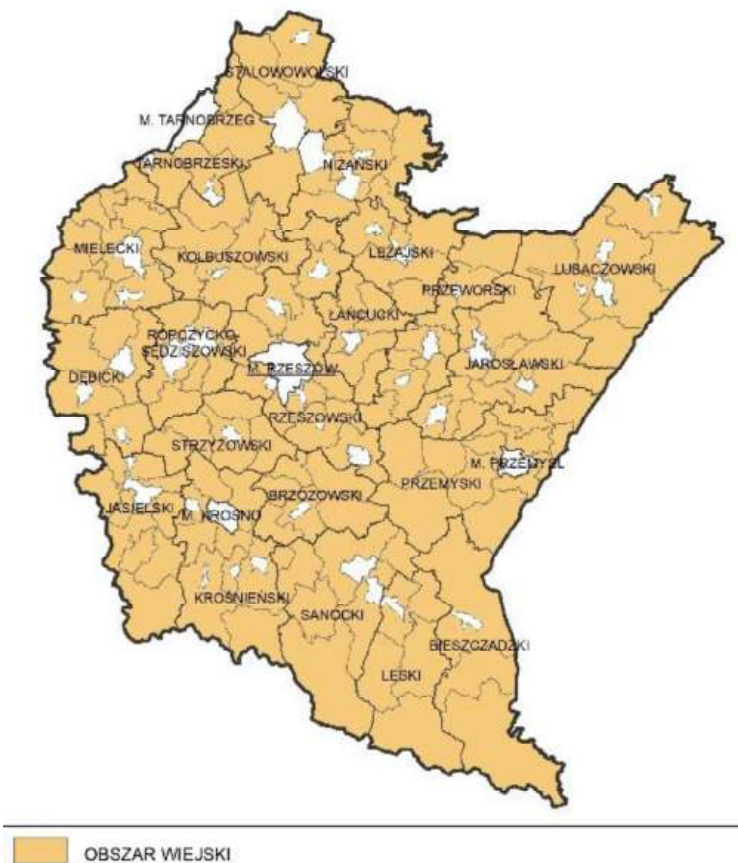
W *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030* wskazano Gminę Kolbuszowa jako jedną z gmin tworzących OSI – obszary wiejskie – rysunek 6. Ideą tego obszaru jest wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich będzie prowadzony poprzez rozwój infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia, dlatego też ważną kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury, w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak kierować, aby dawały możliwość rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości, w tym powstawania miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Ważną kwestią na tych obszarach jest także rozwój przedsiębiorczości. Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności. W *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030* wzięto pod uwagę w kwestii obszarów wiejskich także

integrację i aktywizację społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym oraz racjonalizację przestrzeni wiejskiej.

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej;
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.

Rysunek 6 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności.

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
- ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Rozwój obszarów wiejskich powinien opierać się na wielokierunkowej aktywizacji społeczności lokalnej. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również

dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowskiego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Zgodnie z zapisami *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030* obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu ponadregionalnym są:

- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- Wiejski Obszar Funkcjonalny;
- obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej tj. Górski Obszar Funkcjonalny;
- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny.

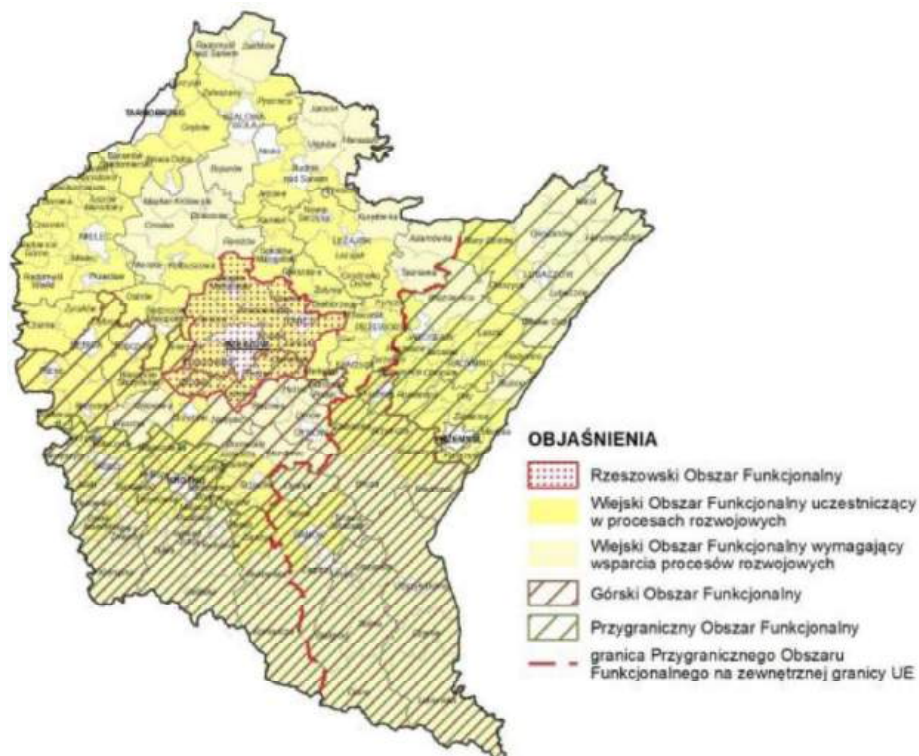
Gmina Kolbuszowa została zaliczona w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030* (PZPWP) także do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym: Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych.

Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych obejmuje powierzchnię 8 413 km², co stanowi 47,1% powierzchni obszaru województwa podkarpackiego i 50,5% wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Priorytetem rozwojowym jest wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Wiodące kierunki zagospodarowania:

- rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej;
- rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Na rysunku 7 przedstawiono obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym wyznaczone w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030*.

Rysunek 7 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: *Plan Zagospodarowania Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030*

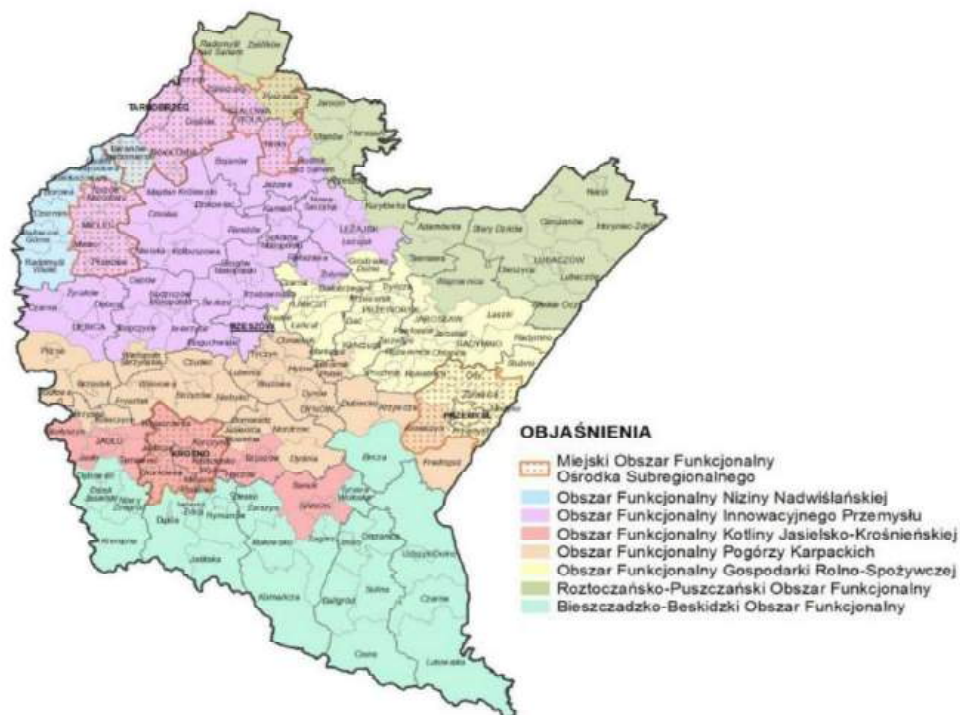
Należy zwrócić uwagę na to, że Gmina Kolbuszowa została zaliczona do jednych z obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym wyodrębnionych w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030* (PZPWP). Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu (OFIP) obejmuje tereny centralnej i północnej części województwa (Nizinę Nadwiślańską, Dolinę Dolnego Sanu, Dolinę Dolnej Wisłoki, Równinę Tarnobrzeską, Płaskowyż Kolbuszowski i Pradolinę Podkarpacką). Obszar obejmuje 6 miast, 11 gmin miejsko-wiejskich oraz 23 gminy wiejskie i zajmuje powierzchnię ok. 4 475,3 km² (ok. 25% pow. województwa). W obrębie OFIP znajdują się miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych. Gminy wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego charakteryzują się największą w województwie koncentracją nowoczesnych zakładów przemysłowych branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych. Zakłady te w większości działają na terenie specjalnych stref ekonomicznych (kolbuszowskiej, tarnobrzeskiej, mieleckiej i krakowskiej) oraz w parkach technologicznych i przemysłowych. Do wiodących kierunków zagospodarowania OFIP należy:

- rozwój bazy innowacyjnego przemysłu;
- rozwój drobnej przedsiębiorczości;
- rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa;
- wzmocnienie roli miast jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców;
- rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej;
- rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej;

- rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe;
- rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.

Na rysunku 8 przedstawiono obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym.

Rysunek 8 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Załącznik nr 1 do uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r.

Warto także zwrócić uwagę, iż Kolbuszowa została zaliczona do miast o dobrych podstawach rozwoju, opartych na funkcjach adminiistracyjno-usługowych oraz przemysłowych, zapewniającym dostęp do usług i dóbr publicznych o standardzie powiatowym, wymagającym jednak wsparcia w zakresie rozwoju funkcji ponadlokalnych (jako miasto powiatowe) oraz wdrożenia programu rewitalizacji¹⁷.

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, że Gmina Kolbuszowa razem z gminami: Dzikowiec, Majdan Królewski i Raniszów wchodzi w skład Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Siedlisko” (LGD Siedlisko). Celem Stowarzyszenia jest wspieranie oraz aktywizowanie środowisk wiejskich przez pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych z przeznaczeniem na rozwój wsi. Na mapie 11 przedstawiono granice obszaru LGD.

¹⁷Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, str. 39.

Mapa 11 Granice obszaru LGD Siedlisko

Źródło: Opracowanie własne

4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano

Obszary strategicznej interwencji to obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia określonych działań mających na celu zniwelowanie występującego problemu bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym jest fakultatywne. W Gminie Kolbuszowa za obszar strategicznej interwencji uznaje się obszar rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022 został przyjęty uchwałą Nr LVII/693/18 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 9 sierpnia 2018 r. W LPR został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie gminy oraz zostały określone potrzeby rewitalizacyjne¹⁸. Obszar zdegradowany obejmuje jednostki: Poręby Kupieńskie, Domatków, Przedbórz, Huta Przedborska, Bukowiec, Kupno, Osiedle nr 3, Kłapówka, Osiedle nr 2 oraz Zarębki. Obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 75,44 km² (co stanowi 44,16% powierzchni gminy). Drugim elementem jest obszar rewitalizacji, który zajmuje powierzchnię 2,97 km² (1,74% powierzchni ogółem gminy) i obejmuje zamieszkałe tereny jednostek pomocniczych: Osiedle nr 2 i Osiedle nr 3.

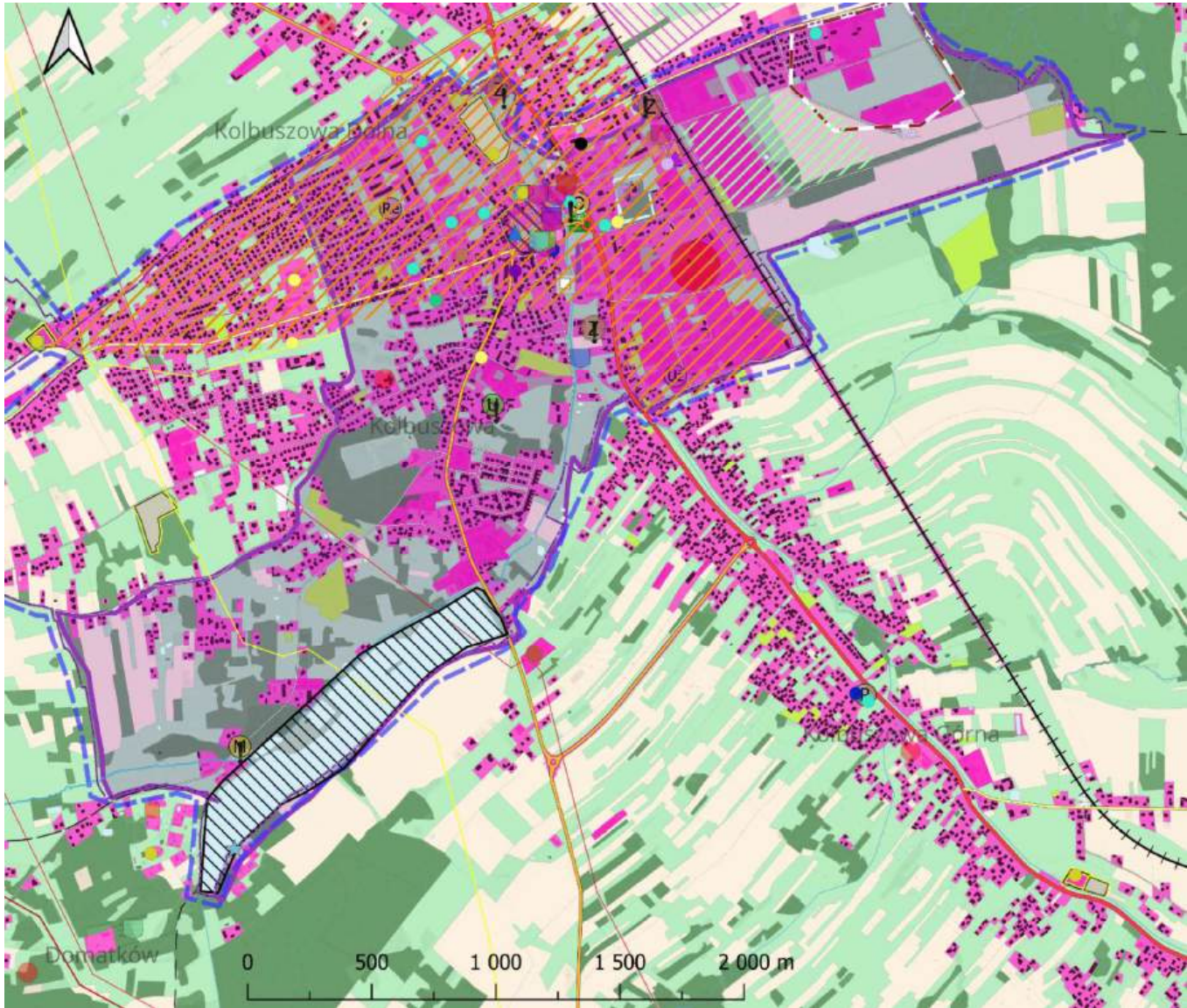
Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022 jest jednym z dokumentów wpisanych do *Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa*

¹⁸ *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022*, s. 25.

podkarpackiego, dzięki czemu Gmina Kolbuszowa miała większe szanse na pozyskanie funduszy na realizację zaplanowanych w dokumencie projektów. Gmina realizuje m.in. projekt pt. *Ograniczenie problemów społecznych i gospodarczych w Gminie Kolbuszowa poprzez nadanie nowych funkcji zdegradowanym terenom i obiektom wraz z zagospodarowaniem ich otoczenia* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 z działania 6.3. *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*. Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz wzrost jakości życia, poprzez poprawę spójności funkcjonalno-przestrzennej obszaru i odnowę zdegradowanych budynków i obiektów.

Na mapie 12 przedstawiono lokalny obszar strategicznej interwencji. Zaprezentowano na nim orientacyjną lokalizację projektów, które będą realizowane w ramach niniejszej Strategii na terenie OSI.

Mapa 12 Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Kolbuszowa

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 9 Legenda do treści mapy *Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w*

Źródło: Opracowanie własne

Kolbuszowa oraz teren obszaru rewitalizacji posiada potencjał rozwojowy w zakresie oferty turystycznej, kulturalnej oraz w zakresie przedsiębiorczości. Do największych atrakcji turystycznych zaliczyć można: ścieżki przyrodnicze i rowerowe, rezerwat przyrody Zabłocie, zabytkowe obiekty architektoniczne oraz park etnograficzny. Potencjał w zakresie przedsiębiorczości stanowi Kolbuszowska Podstrefa Specjalnej Strefy ekonomicznej EURO – Park Mielec obejmująca działki zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej nr 875 relacji Leżajsk-Mielec. Gmina posiada również tereny inwestycyjne zlokalizowane przy ul. Św. Brata Alberta, Topolowej i Błonie. Na terenie gminy działa Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”. Instytucja ta świadczy pomoc w postaci kursów i szkoleń z zakresu rozwoju własnej firmy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także prowadzi Inkubator Przedsiębiorczości, co stwarza dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorczości dla młodych ludzi.

Rekomendacje:

- ograniczenie obszarów zdegradowanych społecznie i gospodarczo;
- zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej;
- rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i nowoczesnych technologii;
- wykorzystanie atutów związanych z występowaniem na terenie zabytków;
- przywrócenie mieszkańcom miejsc integracji społecznej;
- poprawa jakości środowiska naturalnego;
- poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej obszaru;
- rozwój form aktywnego spędzania czasu;
- adaptacja zdegradowanych obiektów i budynków na potrzeby aktywności gospodarczej i społecznej;
- wzmocnienie potencjału rozwojowego obszaru;
- realizacja projektów strategicznych, które zlokalizowane są m.in. na wyżej wymienionym obszarze: *Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Kolbuszowa, Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, a także Podniesienie jakości usług publicznych w Gminie Kolbuszowa.*

W sytuacji, jeśli zostanie wyznaczony nowy obszar rewitalizacji w oparciu o uchwałę o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na podstawie przepisów *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) za OSI należy uznać nowo wyznaczony obszar rewitalizacji.

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Wskazano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwala na wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizacji dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, kierunki działań oraz zaplanowane działania i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą dwuletnich zmian wskaźników produktu przyporządkowanych do działań i rezultatu przyporządkowanych do celów operacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 2 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa*, 2021 r.). Poza wskaźnikami produktu odnoszącymi się do działań, monitoring będzie obejmował również badanie wskaźników określonych w tabelach 7–10 w wierszach „Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki”. Osiągnięte wartości wskaźników przypisanych do projektów strategicznych, wliczają się w te wskaźniki z tabeli 15 *Wskaźniki produktu i rezultatu do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii*, które mają tożsame nazwy.

W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie w raportach co 2 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania Diagnozy, czyli według stanu na koniec 2019 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych zobowiązane są do składania informacji okresowej do Koordynatora ds. Strategii. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Kolbuszowej. Wyznaczy on Koordynatora ds. Strategii, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach dwuletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy i referaty Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 4 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*

Burmistrz
<ul style="list-style-type: none">• wdrażanie – stymulowanie działań;• integrowanie zasobów.
Rada Miejska
<ul style="list-style-type: none">• wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii;• wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych;• akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii;• analizowanie postępów wdrażania Strategii;• przyjmowanie aktualizacji Strategii;• uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
<ul style="list-style-type: none">• upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców;• inicjacja realizacji działań priorytetowych;• koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 2 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 2 lata;• udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji;• poszukiwanie nowych źródeł finansowania;• ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji;• pełni funkcje koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, Partnerzy
<ul style="list-style-type: none">• realizacja poszczególnych zadań i projektów;• przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii;• sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania;• zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

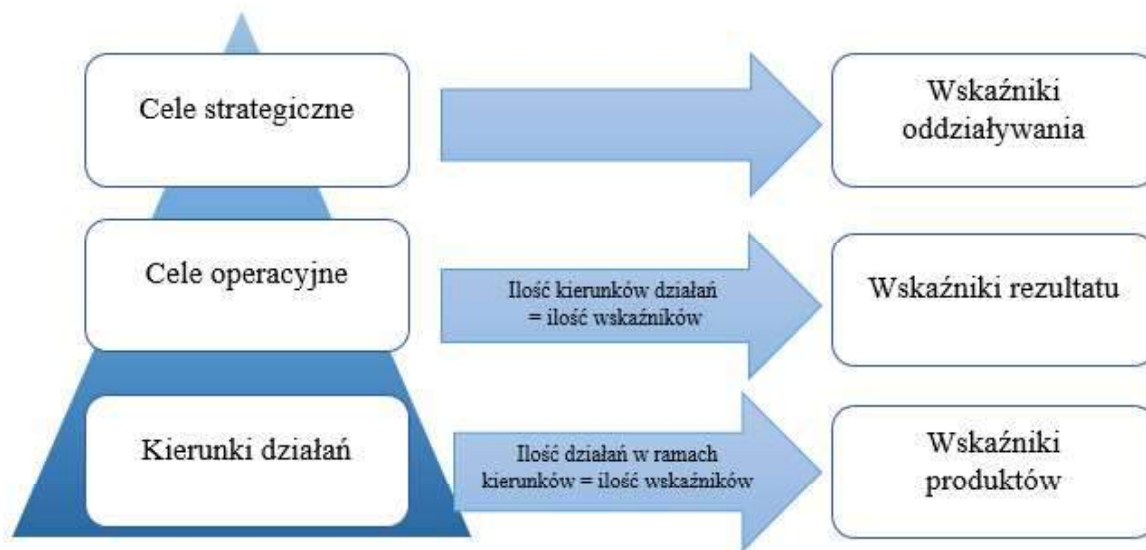
Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów i działań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 2 lata i jest realizowany do końca czerwca kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2022–2023, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2024 r. Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi grupami społecznymi, w tym

z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą dwuletnich zmian wskaźników. W tabeli 14 przedstawiono wskaźniki oddziaływania rozwoju, natomiast w tabeli 15 konkretne wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte w wyniku realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu. Wartość bazowa dla wskaźników wskazanych w tabeli 15 wynosi zero.

Z racji, iż Strategia jest dokumentem o charakterze planistycznym, cele, które wyznaczono mają charakter długofalowy oraz odnoszą się do perspektywy po zakończeniu realizacji jej założeń. Osiągnięcie wyników określonych dla stanu docelowego – po realizacji strategii tj. na koniec 2030 r. oznaczało będzie powodzenie podejmowanych działań oraz pozwoli stwierdzić, iż kierunki rozwoju określone były zgodnie z aktualnymi potrzebami. Miernikiem rozwoju są wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Na schemacie 5 przedstawiono powiązania głównych założeń dokumentu, niezbędnych do zmierzenia ich realizacji, tj. celów strategicznych ze wskaźnikami oddziaływania, celów operacyjnych ze wskaźnikami rezultatu oraz kierunków działań ze wskaźnikami produktu.

Schemat 5 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów

Źródło: Opracowanie własne

5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W toku prac nad Strategią zostały określone cele strategiczne oraz kierunki działań, które mają doprowadzić do kluczowych zmian w gminie. Aby to osiągnąć zaplanowano również konkretne działania, którymi są m.in. przewidziane do realizacji projekty strategiczne.

W związku z powyższym zdefiniowano oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W celu skutecznego monitorowania rezultatów przedstawiono wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu wraz z ich wartościami bazowymi, śródkresowymi oraz docelowymi.

Realizacja wskaźników opisanych w tabelach 14–15 pozwoli zweryfikować, czy zaplanowane działania w obszarze gospodarczym, społecznym oraz przestrzenno-środowiskowym przynoszą efekty.

W sferze społecznej zakładanym rezultatem jest integracja społeczna mieszkańców. Efektem działań będzie zwiększenie zaangażowania mieszkańców we współdecydowanie o rozwoju obszaru. W tym celu podejmowane będą działania na rzecz m.in.: tworzenia warunków do skutecznego działania organizacji pozarządowych, zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej, w tym inwestycje w bazę oświatową, doposażenie placówek w odpowiednie pomoce dydaktyczne, kreowanie wydarzeń utrwalających związek mieszkańców z gminą, a także włączenie do życia społecznego osób w wieku senioralnym oraz z niepełnosprawnościami. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania takich jak: *Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców* oraz *Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w [%] ludności ogółem*;
- wskaźników rezultatu takich jak: *Liczba osób pozytywnie oceniających aktywność społeczną mieszkańców* oraz *Liczba osób zadowolonych z wysokiej jakości usług publicznych*;
- Wskaźników produktu takich jak: *Liczba organizacji społecznych objętych wsparciem* oraz *Liczba działań podjętych w ramach zapobiegania wykluczeniu społecznemu*.

W sferze gospodarczej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, co przełoży się na wzrost ich dochodów oraz na rozwój gospodarczy obszaru. W tym celu będą podejmowane działania dotyczące wsparcia doradztwa i szkoleń w zakresie przedsiębiorczości, w tym zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia warunków wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne czy wdrożenia rozwiązań zmierzających do budowy kompleksowej, spójnej i systematycznej współpracy między lokalnymi przedsiębiorcami oraz współpracy przedsiębiorców z samorządami. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- Wskaźników oddziaływania takich jak: *Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]* oraz *Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców*;
- Wskaźników rezultatu takich jak: *Liczba osób oceniających dobrze atrakcyjność inwestycyjną gminy* oraz *Liczba osób pozytywnie oceniających poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy, życia i rozwoju w gminie*;

- Wskaźników produktów takich jak: *Liczba działań promujących Kolbuszowską Podstrefę SSE EURO – Park Mielec oraz tereny inwestycyjne w gminie oraz Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.*

W sferze przestrzenno-środowiskowej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie stworzenie uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni na terenie gminy, która charakteryzuje się zadbanym środowiskiem. W tym celu będą podejmowane działania obejmujące poprawę stanu infrastruktury technicznej, wprowadzające funkcjonalne planowanie przestrzenne czy ograniczające niską emisję. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- Wskaźników oddziaływania takich jak: *Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców oraz Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 osób;*
- Wskaźników rezultatu takich jak: *Liczba osób zadowolonych z zagospodarowania przestrzennego i wizerunku gminy oraz Liczba osób pozytywnie oceniających stan środowiska naturalnego gminy czy Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych;*
- Wskaźników produktów takich jak: *Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni gminy oraz Liczba zorganizowanych wydarzeń propagujących ochronę środowiska.*

Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	
		2019 r.	2019 r.	2019 r.	
<i>Cel strategiczny 1. Gmina konkurencyjna gospodarczo</i>					
1.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	4,3	5,8	3,8	O
2.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	32	37	38	
3.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	63	71	99	
4.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	853	851	1 175	
5.	Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	134	139	196	O
6.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	657	633	837	
7.	Dochody ogółem na 1 mieszkańca [zł]	4 619	5 500	5 969	

8.	Dochody własne na 1 mieszkańca [zł]		1 833	2 048	2 959	
9.	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca [zł]		4 979	5 534	6 051	
10.	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca [zł]		761	991	1 011	C
11.	Wydatki bieżące na 1 mieszkańca [zł]		4 230	4 544	5 039	
Cel strategiczny 2. Gmina z aktywną społecznością						
12.	Liczba ludności ogółem		24 724	2 127 164	38 382 576	
13.	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w [%] ludności ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	16,8	18,2	18,1	
		w wieku produkcyjnym	63,7	61,5	60,0	
		w wieku poprodukcyjnym	19,5	20,4	21,9	U
14.	Współczynnik przyrostu naturalnego (przeliczenie na 1 000 mieszkańców)		-0,48	0,27	-0,91	
15.	Saldo migracji ogółem na 1 000 ludności		-4,00	-1,39	0,16	
16.	Liczba dzieci przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego		44	48	63	U
17.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat		992	862	885	
18.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach		10,4	11,2	12,4	

19.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców ogółem	224	242	215	S	
<i>Cel strategiczny 3. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń</i>						
20.	Korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności	sieć wodociągowa	89,6	81,2	92,2	
		sieć kanalizacyjna	47,5	71,1	71,2	
		sieć gazowa	75,4	72,7	52,9	
21.	Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności	2,4	2,5	2,2		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 15 Wskaźniki produktu i rezultatu do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Cel operacyjny 1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy				
1.	Liczba osób oceniających dobrze atrakcyjność inwestycyjną gminy	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości				
2.	Liczba osób pozytywnie oceniających poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy, życia i rozwoju w gminie	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Cel operacyjny 2.1. Silna wspólnota lokalna				
3.	Liczba osób pozytywnie oceniających aktywność społeczną mieszkańców	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Cel operacyjny 2.2. Wysokiej jakości usługi publiczne				
4.	Liczba osób zadowolonych z wysokiej jakości usług publicznych	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Cel operacyjny 3.1. Optymalnie wykorzystana przestrzeń				
5.	Liczba osób zadowolonych z zagospodarowania przestrzennego i wizerunku gminy	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Cel operacyjny 3.2. Zachowanie środowiska naturalnego				
6.	Liczba osób pozytywnie oceniających stan środowiska naturalnego gminy	% ankietowanych	Badanie ankietowe	
Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość średnia na ko
WSKAŹNIKI PRODUKTU				
Kierunek działań 1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą				
1.1.1.1.	Liczba powstałych partnerstw trójsektorowych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	

1.1.1.2.	Liczba nawiązanych porozumień międzygminnych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.1.1.3.	Liczba działań profilaktycznych dla mieszkańców	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.1.1.4.	Liczba powstałych e-usług	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
Kierunek działań 1.1.2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej				
1.1.2.1.	Liczba działań promujących Kolbuszowską Podstrefę SSE EURO – Park Mielec oraz tereny inwestycyjne w gminie	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.1.2.2.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.1.2.3.	Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych o dostępnych źródłach wsparcia finansowego	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.1.2.4.	Liczba podjętych działań wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
Kierunek działań 1.2.1. Podniesienie kompetencji mieszkańców				
1.2.1.1.	Liczba współpracy z placówkami oświatowymi w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.2.1.2.	Liczba wdrożonych projektów z zakresu kompetencji zawodowych i społecznych mieszkańców	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.2.1.3.	Liczba przedsiębiorców objętych wsparciem	os.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.2.1.4.	Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, jednostki organizacyjne gminy	
Kierunek działań 1.2.2 Aktywizacja zawodowa mieszkańców				
1.2.2.1.	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym	%	GUS	
1.2.2.2.	Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy wzięli udział w różnych formach aktywizacji zawodowej	os.	Urząd Miejski w Kolbuszowej,	

			Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej	
1.2.2.3.	Liczba opracowanych i wdrożonych programów „Wspierania szkolnictwa zawodowego pod potrzeby rynku pracy”	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
1.2.2.4.	Liczba powstałych programów aktywizujących osoby po 50. roku życia	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej	
Kierunek działań 2.1.1 Wspieranie aktywności społecznej				
2.1.1.1.	Liczba organizacji społecznych objętych wsparciem	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.1.1.2.	Liczba wdrożonych programów wspierających inicjatywy oddolne	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.1.1.3.	Liczba działań aktywizujących mieszkańców	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.1.1.4.	Liczba wydarzeń organizowanych na terenie gminy w ciągu roku	szt./rok	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.1.1.5.	Liczba zorganizowanych imprez sportowych/kulturalnych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje kultury	
Kierunek działań 2.1.2. Włączenie społeczne				
2.1.2.1.	Liczba działań podjętych w ramach zapobiegania wykluczeniu społecznemu	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje pomocy społecznej	
2.1.2.2.	Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje pomocy społecznej	
2.1.2.3.	Liczba zrealizowanych programów	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej,	

			jednostki organizacyjne gminy	
2.1.2.4.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
Kierunek działań 2.2.1. Cyfryzacja				
2.2.1.1.	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu podniesienie e-kompetencji mieszkańców	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.1.2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie cyberbezpieczeństwa	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.1.3.	Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.1.4.	Liczba powstałych aplikacji mobilnych dla mieszkańców i turystów	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
Kierunek działań 2.2.2 Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej				
2.2.2.1.	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych żłobków	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, jednostki organizacyjne gminy	
2.2.2.2.	Długość powstałych ścieżek rowerowych oraz pieszo-rowerowych	km	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.2.3.	Długość przebudowanej/wybudowanej infrastruktury drogowej	mb	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.2.4.	Wspierana infrastruktura na potrzeby pieszych i rowerzystów	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.2.5.	Liczba powstałych obiektów świadczących usługi zdrowotne	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje służby zdrowia	
2.2.2.6.	Liczba działań wspierających ekobudownictwo	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
2.2.2.7.	Długość wybudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej	mb	Urząd Miejski w Kolbuszowej	

2.2.2.8.	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, podmioty prywatne	
Kierunek działań 3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy				
3.1.1.1.	Liczba utworzonych produktów turystycznych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, podmioty prywatne	
3.1.1.2.	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje kultury	
3.1.1.3.	Liczba nowo powstałych miejsc do wypoczynku i rekreacji	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.1.1.4.	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych na terenie gminy	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, instytucje kultury	
Kierunek działań 3.1.2. Poprawa spójności przestrzennej gminy				
3.1.2.1.	Liczba obiektów/miejsc objętych wsparciem	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.1.2.2.	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych na terenie gminy	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.1.2.3.	Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni gminy	%	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.1.2.4.	Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	ha	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
Kierunek działań 3.2.1. Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji				
3.2.1.1.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, beneficjenci	
3.2.1.2.	Liczba opracowanych i wdrożonych Planów na rzecz zrównoważonej energii i klimatu	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	

3.2.1.3.	Liczba wdrożonych programów wspierających bioretencję	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.2.1.4.	Liczba wprowadzonych systemów transportu niskoemisyjnego	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.2.1.5.	Liczba działań promujących idee gospodarki obiegu zamkniętego	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.2.1.6.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, beneficjenci	
Kierunek działań 3.2.2. Edukacja ekologiczna				
3.2.2.1.	Liczba programów edukacji ekologicznej wdrożonych w szkołach	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej, jednostki organizacyjne gminy	
3.2.2.2.	Liczba zorganizowanych wydarzeń propagujących ochronę środowiska	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.2.2.3.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	
3.2.2.4.	Liczba przeprowadzonych akcji	szt.	Urząd Miejski w Kolbuszowej	

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia Rozwoju ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii Rozwoju może wystąpić: Koordynator ds. Strategii, Burmistrz Kolbuszowej, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Miejskiej lub 50 mieszkańców. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania;
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii;
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej;
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru;
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania zakładane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;
- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na dwa lata;
- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10f ust. 1–4 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne, plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 16 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa [SUiKZP]</i>	Od 2000 r.	Nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego.
2.	<i>Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kolbuszowa na lata 2023–2030</i>	2023–2030	Aktualny. Dokument zgodny z założeniami Strategii.
3.	<i>Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Kolbuszowa na lata 2024–2026</i>	2024–2026	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii, szczególnie z celem operacyjnym 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna.</i>
4.	<i>Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kolbuszowa na lata 2015–2032</i>	2015–2032	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii, szczególnie z celem operacyjnym 3.2. <i>Zachowanie środowiska naturalnego</i> i kierunkiem działań 3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji.</i>
5.	<i>Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2020–2023</i>	2020–2023	Nieaktualny, rekomenduje się opracowanie nowego Programu, zgodnego z dokumentem Strategii.
6.	Wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym w gminie	Nie istnieje	Nie istnieje, jednak <i>Uchwała nr XLII/506/2017 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 4 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Kolbuszowa</i> stanowi element wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kolbuszowa. Uchwała jest spójna z założeniami Strategii.
7.	<i>Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kolbuszowa na lata 2017–2022</i>	2017–2022	Nieaktualny. W przypadku opracowania nowego dokumentu należy zachować spójność z zapisami Strategii.
8.	<i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kolbuszowa na lata 2023–2028</i>	2023–2028	Aktualny, spójny z zapisami Strategii.
9.	<i>Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019–2030</i>	2019–2030	Aktualny, spójny z zapisami Strategii.
10.	<i>Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kolbuszowa na lata 2013–2030</i>	2013–2030	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii.

11.	Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)	nie istnieje	Biorąc pod uwagę kierunek działania 3.2.1. <i>Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji</i> , zaleca się w okresie obowiązywania Strategii opracowanie i wdrażanie Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu.
-----	---	--------------	---

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Gminy Kolbuszowa istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, złożenie propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenie uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) oraz zgodnie z *Uchwałą Nr XXXVI/421/21 Rady Miejskiej w Kolbuszowej w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*, w dniach 16.05–20.06.2022 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Dodatkowo Gmina Kolbuszowa włączyła w proces konsultacji społecznych następujące podmioty:

5. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Siedlisko”.

Do podmiotów wskazanych w pkt 3–5 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w dniach 16.05–20.06.2022 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: konsultacje@ekolbuszowa.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - c) bezpośrednio do budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, w godzinach pracy Urzędu;
2. Spotkań umożliwiających omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Pierwsze spotkanie dla przedstawicieli Rady Miejskiej, Sołtysów i przedstawicieli Zarządów Osiedli odbyło się w dniu 08.06.2022 r. o godz. 15:30, natomiast kolejne spotkanie, dla mieszkańców, odbyło się tego samego dnia o godz. 17:00.
 3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono 13 maja 2022 r. w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (kolbuszowa.pl) – w formie publikacji ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*;
- na stronie Urzędu Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl) – w formie publikacji ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*;
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Kolbuszowej.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027* dostępne były od 16.05.2022 r.:

- w wersji papierowej w budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, w godzinach pracy Urzędu;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kolbuszowa (kolbuszowa.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było spotkanie dla przedstawicieli Rady Miejskiej, Sołtysów i przedstawicieli Zarządów Osiedli, które odbyło się w dniu 08.06.2022 r. o godz. 15:30, a także otwarte spotkanie dla mieszkańców, które odbyło się tego samego dnia o godz. 17:00. Podczas spotkań przedstawiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi.

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) pismem z dnia 16 maja 2022 r. Burmistrz Kolbuszowej zawniósł o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 14.06.2022 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 397/7956/22 w sprawie zaopiniowania projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał negatywną opinię oraz zarekomendował wprowadzenie zmian w toku dalszego procedowania, a następnie ponowne przedłożenie projektu do opiniowania. Burmistrz Kolbuszowej pismem z dnia 26.09.2022 r. ponownie zawniósł o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. W dniu 24.10.2022 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 433/8797/22 w sprawie zaopiniowania projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa ponownie wydał negatywną opinię oraz zarekomendował wprowadzenie zmian w toku dalszego procedowania, a następnie ponowne przedłożenie projektu do opiniowania. Burmistrz Kolbuszowej pismem z dnia 18.11.2022 r. ponownie zawniósł o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. W dniu 13.12.2022 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 443/9133/22 w sprawie zaopiniowania projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię.

6.1.1. Aktualizacja dokumentu – podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) oraz zgodnie z *Uchwałą nr IV/23/24 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 31 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii, w tym trybu konsultacji*, w dniach 27.09–03.11.2024 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,

3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Dodatkowo Gmina Kolbuszowa włączyła w proces konsultacji społecznych następujące podmioty:

5. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Siedlisko”.

Do podmiotów wskazanych w pkt 3–5 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w terminie od dnia 27.09.2024 r. do dnia 03.11.2024 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: konsultacje@ekolbuszowa.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy”;
 - b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy”;
 - c) bezpośrednio do budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, w godzinach pracy Urzędu;
2. Spotkania otwarte, umożliwiającego omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie dla mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli sektora społecznego i instytucji publicznych odbyło się w dniu 24.10.2024 r. o godz. 16.00 w Miejskim Domu Kultury w Kolbuszowej.
3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono 27 września 2024 r. w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (kolbuszowa.pl) – w formie publikacji ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*;
- na stronie Urzędu Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl) – w formie publikacji ogłoszenia w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*;
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Kolbuszowej.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030* dostępne były od 27.09.2024 r.:

- w wersji papierowej w budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, w godzinach pracy Urzędu;

- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kolbuszowa (kolbuszowa.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było otwarte spotkanie z interesariuszami, które odbyło się w dniu 24.10.2024 r. o godz. 16.00. Podczas spotkania przedstawiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny. Podczas spotkania nie wpłynęły żadne uwagi.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynął 1 formularz uwag.

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) pismem z dnia 27 września 2024 r. Burmistrz Kolbuszowej zawnioskował o zaopiniowanie projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 21 października 2024 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 42/1093 w sprawie zaopiniowania projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię.

6.2. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Gminy Kolbuszowa jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w partnerstwie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, przeprowadzono dwa badania ankietowe, które zostały przeprowadzone wśród mieszkańców gminy, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i lokalnych środowisk gospodarczych oraz instytucji publicznych, środowisk edukacyjnych i kulturalnych. W dniach

06–26.09.2021 r. przeprowadzono badanie ankietowe na potrzeby procesu diagnostycznego, w celu opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Ankieta była dostępna w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w badaniu wzięło 85 osób. Ankieta obejmowała 2 części: w pierwszej należało ocenić w skali od 1 do 5 poszczególne obszary funkcjonowania gminy, natomiast w drugiej części ankietowany określał maksymalnie trzy najważniejsze priorytety, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju – raport z ankiety stanowi załącznik do Diagnozy. Wyniki ankiet wskazują na to, że największymi problemami występującymi na obszarze gminy, zdaniem mieszkańców, są: słaba jakość i dostępność podstawowej opieki medycznej oraz sytuacja na lokalnym rynku pracy.

W dniach 11–31.01.2022 r. przeprowadzono badanie ankietowe w celu poznania opinii ankietowanych na temat możliwych kierunków rozwoju gminy. Ankieta była dostępna w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w badaniu wzięły 44 osoby. Ankieta obejmowała 3 części: w pierwszej należało wymienić 2 potencjały gminy, na których powinien bazować jej rozwój, w części drugiej ankietowany określał dwa główne kierunki rozwoju gminy, natomiast w trzeciej części respondent określał maksymalnie dwa kierunki, z którymi miałyby być utożsamiana w przyszłości Gmina Kolbuszowa. Wyniki ankiet wskazują na to, że najważniejszymi kierunkami rozwoju gminy powinny być, zdaniem mieszkańców: rozwój funkcji mieszkaniowej gminy oraz tworzenie miasta zaspokajającego wszystkie podstawowe potrzeby mieszkańców. Wyniki badania wyraźnie wskazują, iż w przyszłości Gmina Kolbuszowa powinna być utożsamiana jako gmina atrakcyjna do osiedlania się oraz atrakcyjna do inwestowania.

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii przeprowadzono także nabór fiszek w terminie 02–23.02.2022 r. Wpłynęło 8 fiszek. Przedstawiono w nich propozycje projektów do realizacji, sprzyjających rozwojowi obszaru w perspektywie do 2030 roku. Fiszki projektowe można było składać osobiście, drogą elektroniczną lub korespondencyjnie na adres Gminy Kolbuszowa. Niepodpisane czytelnie imieniem i nazwiskiem, złożone w innej formie niż na załączonym formularzu lub po upływie wyznaczonego terminu – nie były przyjmowane. Po zaakceptowaniu złożonej propozycji oraz przeprowadzeniu ewentualnych konsultacji z autorami wybranych projektów, zostały one zamieszczone w dokumencie, w celu umożliwienia ich autorom pozyskania dofinansowania na ich realizację w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Proponowane projekty musiały wpisywać się w zaplanowane dla obszaru cele, których osiągnięcie pozwoli na zrealizowanie założonej wizji. Cele strategiczne dla gminy, to: *Gmina konkurencyjna gospodarczo, Gmina z aktywną społecznością* oraz *Uporządkowana i estetyczna przestrzeń*. Fiszkę mogli przysyłać mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych. Organem właściwym do rozpatrzenia propozycji projektów był zespół pracowników Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej.

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badań ankietowych, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 19 października 2021 r. spotkania informacyjno-warsztatowe (podsumowanie diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju):

- godz. 12:00 – przedstawiciele Rady Miejskiej w Kolbuszowej, Sołtysi oraz przedstawiciele Zarządów Osiedli;
- godz. 15:00 – spotkanie otwarte dla mieszkańców;
- 1 marca 2022 r. – wewnętrzne spotkanie roboczo-konsultacyjne z władzami gminy (dyskusje na temat założeń i priorytetowych zadań do realizacji w ramach strategii, omówienie propozycji projektów);
- 11 maja 2022 r. – wewnętrzne spotkanie roboczo-konsultacyjne z władzami gminy;
- 8 czerwca 2022 r. – otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami gminy oraz z przedstawicielami Rady Miejskiej, Sołtysami i przedstawicielami Zarządów Osiedli.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne:

- projektu *Diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa* przeprowadzone w dniach 24.11–15.12.2021 r.;
- projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*, przeprowadzone w dniach 16.05–20.06.2022 r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa*, a następnie projektu dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. W obu przypadkach mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej. W obu przypadkach uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: konsultacje@ekolbuszowa.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa, z dopiskiem *Konsultacje społeczne – Diagnoza Kolbuszowa*;
- c) bezpośrednio do budynku Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, w godzinach pracy Urzędu.

W przypadku konsultacji samej Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne. Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi. 17.06.2022 r. wpłynęło pismo RZ.RPP.610.102.2022.MC z pozytywną opinią Dyrektora RZGW w Rzeszowie. Raport z konsultacji został opublikowany

w dniu 13 lipca 2022 r. na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kolbuszowa (kolbuszowa.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl).

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.2.1. Aktualizacja Strategii – mechanizmy włączenia mieszkańców w proces realizacji i oceny aktualizacji Strategii – partycypacja społeczna

Mieszkańcy obszaru zostali włączeni w proces konsultacji społecznych projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*. Mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenie na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej. Uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularz konsultacyjny wraz z projektem dokumentu dostępny był w wersji papierowej w Sekretariacie Urzędu Miejskiego oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: konsultacje@ekolbuszowa.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres urzędu: Urząd Miejski w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa;
- c) bezpośrednio do wyżej wymienionego Urzędu, w godzinach jego pracy.

W przypadku konsultacji aktualizacji Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne. Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*. W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynął 1 formularz uwag.

6.3. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko

Stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 2, art. 58 ust. 1 pkt 2 oraz na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 56 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu 16.05.2022 r. do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ) z wnioskiem o podjęcie decyzji umożliwiającej odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*.

W przypadku, gdy realizacja postanowień Strategii Rozwoju lub jej zmiana nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1). Odstąpienie wymaga wcześniejszego uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska oraz organem inspekcji sanitarnej. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia, którego zakres określony został w art. 49 ww. ustawy. Szczegółowe uzasadnienie pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń oraz na ocenę, iż realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Opracowanie uzasadnienia stanowi etap diagnozy wpływu opracowywanego dokumentu na prawnie chronione komponenty środowiska naturalnego i pozwala dostosować niezbędne do zastosowania narzędzia ich ochrony do skali poruszanej w nim problematyki.

Do wniosków do PWIS i RDOŚ załączono, zgodnie z art. 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii. W uzasadnieniu tym wskazano stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, opisano powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, a także przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska, wskazano również powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska. W uzasadnieniu znalazła się informacja o tym, że *Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027* zawiera 4 projekty strategiczne, które mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, zwiększenie komfortu i jakości życia mieszkańców gminy, wzrost bezpieczeństwa publicznego, poziomu wiedzy i przedsiębiorczości mieszkańców. Działania, które wskazano do realizacji w ramach dokumentu, będą przede wszystkim oddziaływać pozytywnie na ludzi i dobra materialne. Wyznaczone cele są zbieżne z potrzebami mieszkańców oraz wynikają ze zdiagnozowanych problemów występujących na terenie gminy. Osiągnięcie celów przyczyni się tym samym w sposób bezpośredni i pośredni do poprawy jakości życia mieszkańców.

W uzasadnieniu wskazano, że w projektach strategicznych określonych w Strategii przedstawiono zakres, który na etapie tworzenia dokumentu jest jedynie koncepcją, z przewidywanymi ramami finansowymi i przybliżoną, najczęściej z dokładnością do miejscowości, lokalizacją. Projekty te są w fazie koncepcyjnej – dla większości nie ma konkretnych projektów budowlanych, planów, pozwoleń czy decyzji. Przed realizacją każdego projektu przeprowadzone zostaną odpowiednie procedury, w tym środowiskowe. Gmina oraz wykonawcy zadbają o uzyskanie wszelkich pozwoleń koniecznych do rozpoczęcia prac oraz skonsultują ich rodzaj i zakres z odpowiednimi instytucjami.

W dniu 01.06.2022 r. do Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej wpłynęło pismo znak SNZ.9020.1.39.2022.RD od Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, w którym stwierdzono, odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*. Zgodnie z uzasadnieniem decyzji przedstawionym w przedmiotowym piśmie: „Charakter planowanych w Strategii działań, rodzaj i skala oddziaływania na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem sugerują, że realizacja zadań proponowanych w dokumencie nie powinna powodować znaczącego oddziaływania na środowisko. Przewidziane działania infrastrukturalne realizowane będą w celu poprawy jakości środowiska w perspektywie wieloletniej. Analiza przedstawionych dokumentów wskazuje, że: określone w nim działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i gminnym, realizacja działań powinna spowodować poprawę bezpieczeństwa ekologicznego i jakości środowiska, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy”.

W dniu 21.06.2022 r. do Urzędu Gminy Kolbuszowa wpłynęło pismo znak WOOŚ.410.1.34.2022.AP.2 od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (dalej: Regionalny Dyrektor) dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*, w którym uwzględniając zakres i charakter działań w przedmiotowym projekcie dokumentu, stwierdzono także, iż nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Ze względu na wprowadzenie niewielkich zmian w projekcie aktualizowanej Strategii, stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 2, art. 58 ust. 1 pkt 2 oraz na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 5–6 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu 27 września 2024 r. do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ) z wnioskiem o podjęcie decyzji umożliwiającej odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*.

W przypadku, gdy realizacja postanowień Strategii Rozwoju Gminy lub jej zmiana nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1). Odstąpienie wymaga wcześniejszego uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska oraz organem

inspekcji sanitarnej. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia, którego zakres określony został w art. 49 ww. ustawy. Szczegółowe uzasadnienie pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń oraz na ocenę, iż realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Opracowanie uzasadnienia stanowi etap diagnozy wpływu opracowywanego dokumentu na prawnie chronione komponenty środowiska naturalnego i pozwala dostosować niezbędne do zastosowania narzędzia ich ochrony do skali poruszanej w nim problematyki.

Do wniosków do PWIS i RDOŚ załączono, zgodnie z art. 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii. W uzasadnieniu tym wskazano stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, opisano powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, a także przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska, wskazano również powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

W dniu 23.10.2024 r. do Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej wpłynęło pismo znak SNZ.9020.1.54.2024.JB od Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, w którym stwierdzono, odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*.

W dniu 28.10.2024 r. do Urzędu Gminy Kolbuszowa wpłynęło pismo znak WOOŚ.410.1.37.2024.AP.2 od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (dalej: Regionalny Dyrektor) dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030*, w którym uwzględniając zakres i charakter działań w przedmiotowym projekcie dokumentu, stwierdzono także, iż nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis schematów

Schemat 1 Programowanie rozwoju.....	35
Schemat 2 Układ celów operacyjnych w przenikających się wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym wraz ze wskazaniem projektów strategicznych realizujących te cele	37
Schemat 3 Powiązania kierunków działań z projektami strategicznymi	66
Schemat 4 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i>	130
Schemat 5 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów	131

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	27
Tabela 2 Analiza SWOT	28
Tabela 3 Drzewo problemów	33
Tabela 4 Drzewo celów.....	34
Tabela 5 Plan operacyjny	38
Tabela 6 Matryca logiczna powiązania kierunków działań ze zdiagnozowanymi problemami, potrzebami i/lub potencjałami gminy oraz założeniami wojewódzkiej strategii rozwoju	46
Tabela 7 Projekt strategiczny nr 1	54
Tabela 8 Projekt strategiczny nr 2.....	56
Tabela 9 Projekt strategiczny nr 3.....	59
Tabela 10 Projekt strategiczny nr 4.....	61
Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030</i>	70
Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych	76
Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	77
Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju	134
Tabela 15 Wskaźniki produktu i rezultatu do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	137
Tabela 16 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	145

Spis map

Mapa 1 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kolbuszowa	96
Mapa 2 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego.....	98
Mapa 3 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta Kolbuszowa	100

Mapa 4 Elementy infrastruktury społecznej i wybrane usługi publiczne na terenie Gminy Kolbuszowa.....	101
Mapa 5 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania, budowa geologiczna	102
Mapa 6 Gmina Kolbuszowa – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWP, JCWPd, GZWP.....	103
Mapa 7 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa oraz położenie w stosunku do sieci korytarzy ekologicznych.....	104
Mapa 8 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i> – struktura funkcjonalno-przestrzenna	107
Mapa 9 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i> – komunikacja i infrastruktura techniczna.....	110
Mapa 10 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kolbuszowa	111
Mapa 11 Granice obszaru LGD Siedlisko.....	123
Mapa 12 Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Kolbuszowa.....	125

Spis rysunków

Rysunek 1 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030</i> – struktura funkcjonalno-przestrzenna	109
Rysunek 2 Legenda do treści mapy <i>Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kolbuszowa</i>	112
Rysunek 3 Terytorialny zasięg programu Wschodnia Polska.....	113
Rysunek 4 Miejskie Obszary Funkcjonalne.....	115
Rysunek 5 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny	117
Rysunek 6 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego	118
Rysunek 7 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	121
Rysunek 8 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym.....	122
Rysunek 9 Legenda do treści mapy <i>Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Kolbuszowa</i>	126

Spis załączników

Załącznik nr 1 – Raport z badania ankietowego prowadzonego w dniach 11–31.01.2022 r. podczas procesu planistycznego